શ્રીહરિઃ

"सा विद्या तन्मतिर्यया ।"

"વિદ્યાનિધિ" ટ્રસ્ટ દ્વારા પ્રકાશિત આ સંપાદકના અન્ય ગ્રંથ

ગ્રંથનાં નામ	ન્યોછાવર (ટપાલખર્ચ જાુદું) રૂા.
૧. શ્રીમદ્-ભાગવત-રસાસ્વાદ (તૃતીયાવૃત્તિ)	૨૦૦-૦૦
૨. સુમંગલ-નવનીત-સંચય	-
૩. સુલભ-શાન્તિ	૨-૦૦
૪. કરાલ કલિકાલમાં કલ્યાણ	૧-૦૦
૫. ત્રિવિધ નામાવલી	૨-૫૦
૬. દુઃખ-દયાનું દાન	૧-૫૦
૭. સુલભ-શાન્તિ (હિન્દી)	૨-૦૦
૮. જીવન-મંગલ	૨-૦૦
૯. શ્રીપુરુષોત્તમનામસહસ્રસ્તોત્ર (જૂની આવૃત્તિ)	૪-૦૦
૧૦. પત્ર-પરિમલ	૮-૦૦
૧૧. વ્રજ-વિહાર	૨૫-૦૦
૧૨. શ્રીમદ્-ભાગવત-પ્રથમ દૃષ્ટિ મેં (હિન્દી)	-
૧૩. શ્રીમદ્ભાગવતમાં અદ્ભુત-વિજ્ઞાન-વિહાર (શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીની નજરે) - (સંસ્કૃત-ગુજરાતી-અંગ્રેજી)	૧૦૦-૦૦
૧૪. ગીતા-ગુંજન (હિન્દી)	૭૦-૦૦
૧૫. પુષ્ટિ-પુલિન	૨૦૦-૦૦
૧૬. શ્રીભાગવત (શ્રીમહાપ્રભુજી-સંમત પાઠભેદયુક્ત) (અભ્યાસુ માટે)	અમૂલ્ય

થનારાં પ્રકાશનો : ૧. સરલ શ્રીભાગવત, ૨. શ્રીમદ્ભાગવતાન્વયાર્થ.

અન્યત્રથી પ્રકાશિત : ૧. શ્રીસ્વામિન્યષ્ટકમ્, ૨. ગુપ્તરસ, ૩. શ્રીમદ્ ભાગવત - પ્રથમ નજરે, ૪. પુષ્ટિ-માર્ગ, ૫. પુષ્ટિ-મંગલ, ૬. દ્વિજ દિવ્યતા, ૭. સંગ્રહ-કુંજ, ૮. નટવર પ્રભુની ગૌરવ ગાથા.

શ્રીહરિઃ

"सा विद्या तन्मतिर्यया ।"

વાક્પતિ મહાપ્રભુ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યચરણ - વિરચિત

શ્રી પુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્

(સ્તોત્ર તથા નમસ્કારાત્મક)

સંપાદક : શ્રીનવનીતપ્રિય શાસ્ત્રી

પ્રકાશક : "વિદ્યાનિધિ" (ટ્રસ્ટ) નડીઆદ.

શ્રીહરિઃ

"सा विद्या तन्मतिर्यया ।"

વાક્પતિ મહાપ્રભુ શ્રીમદ્-વલ્લભાચાર્ય-ચરણ-વિરચિત

શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્

(સ્તોત્ર તથા નમસ્કારાત્મક)

: સંપાદક :
ભાગવતભૂષણ, ભાગવતરત્ન, ભગવચ્છાસ્ત્રનિષ્ણાત
નવનીતપ્રિય જેઠાલાલ શાસ્ત્રી
વલ્લભ-વેદાન્તાચાર્ય (પ્રદત્ત-સુવર્ણ-ચન્દ્રક)
કાવ્યતીર્થ, સિવિલ એન્જીનિયર

: પ્રકાશક :
"વિદ્યાનિધિ" (ટ્રસ્ટ), નડીઆદ.

પ્રકાશક :
"વિદ્યાનિધિ"
"વ્રજવિહાર",
મોટીપોળ, મોદીસાંથ,
નડીઆદ (૩૮૭ ००१) (ભારત)
ફોન નં. (૦૨૬૮) ૨૫૫૦૯૦૮.

© (સર્વ હક્ક સંપાદકને સ્વાધીન)

ન્યોછાવર : (ભારતમાં) રૂા. ૨૫-૦૦

વિદેશમાં : (પોસ્ટેજ જાુદું)

છટ્ઠી આવૃત્તિ - પ્રત ૩૦૦૦	સંવત ૨૦૪૯, સને ૧૯૯૩.
સાતમી આવૃત્તિ - પ્રત ૩૦૦૦	સંવત ૨૦૬૧, સને ૨૦૦૪.

ગ્રંથ-પ્રાપ્તિ-સ્થાન :

૧. **"વિદ્યાનિધિ" ટ્રસ્ટ**
મુ. નડીઆદ. (તથા અન્યત્ર)

૨. **શ્રીપીયૂષભાઈ શાહ**
મુ. અમદાવાદ. ફોન : ૦૭૯-૨૬૪૪૪૦૦૮

૩. **શ્રીભાગવત-પરિવાર**
મુ. સિંગાપુર. ફોન : ૦૦૬૫-૩૩૮૮૮૫૨, ૭૪૯૩૫૬૧

૪. **ડૉ. અનિલભાઈ હરિભક્તિ**
મુ. વડોદરા. ફોન : ૦૨૬૫-૨૩૫૩૨૯૨

લેસર કમ્પોઝર અને મુદ્રણ વ્યવસ્થાપક :
શ્રીયોગીનભાઈ પરીખ, ન્યૂ-ટેક. ફોટો કમ્પોઝર, નડીઆદ. ફોન : ૨૫૬૨૦૦૮

શ્રીહરિઃ

શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્

સ્વાભાવિક-સંવેદન-નિવેદન

(સાતમી આવૃત્તિ)

દુઃખ દૂર કરવાં અને સુખ પ્રાપ્ત કરવાં, તે પ્રાણીમાત્રની પ્રવૃત્તિ છે; તે માટે સૌના જાણ્યે-અજાણ્યે પણ પ્રયત્ન હોય છે. આ પુરુષાર્થ-રૂપ છે. દુઃખ દૂર કરવામાં ઉપયોગી ધર્મ અને અર્થ ! સુખાનુભવ થાય,- કામ અને મોક્ષથી ! આ ચાર તો મનીષીઓના જીવનમાં દેખાય છે. સામાન્ય સંસારી તો અનિશ્ચિતતામાં અથડાતો-અકળાતો રહે છે. સર્વોત્તમ પુરુષાર્થ,- પાંચમો,- તો છે,- ભક્તિ ! ભક્તિનું ફલ પણ છે,- ભગવાન્ ! તે તો પરમ પુરુષાર્થરૂપ છે.

મહાપ્રભુ શ્રીવલ્લભાચાર્યચરણોએ તો સ્વજનોને તે સુલભ થાય તેવો ઉદાર-અપાર-અનુગ્રહ કર્યો છે. આ અનુગ્રહથી યથાધિકાર સાધન-ફલ સુલભ થાય છે. આવા વત્સલ અનુગ્રહનું એક બિન્દુ છે,- "શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્" ! શ્રીભાગવતોક્ત લીલાઓ આ નામ-પ્રવર્તિકા છે. આ નામ દ્વારા સ્વયં ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણની લીલા-મૂલક આ સ્તોત્ર છે. આ સ્તોત્રનાં ફલ સ્વોક્ત છે,- સન્નિષ્ઠ સ્વજનોને તે સુલભ થાય છે.

૧. આ નામ-સહસ્ર-પાઠથી શ્રીભાગવતનો પાઠ થયો ગણાય, ૨. શરણ-સંસ્મૃતિ તેની સિદ્ધિ છે, ૩. અર્થાનુસંધાન-પૂર્વક તેના જપથી ગોવિન્દ-પદ પ્રાપ્ત થાય, ૪. આના

પાઠ(ધારણ)થી કૃષ્ણ-પદવી પ્રાપ્ત થાય, ૫. કંઠસ્થ સ્તોત્ર અર્થ-પ્રકાશથી અજ્ઞાનના અંધકારને દૂર કરે; ૬. શ્રીકૃષ્ણદેવની ભક્તિ નિશ્ચિત પ્રાપ્ત થાય, ૭. આ નામોથી સ્તવાએલા ભગવાન્ જલદી આત્મભાવ આપે અને ભક્તિ દૃઢ કરે, ૮. નિત્ય જપથી હરિ શીઘ્ર સ્વજન બનાવે, આત્માર્પણ કરે. આમ જીવન કૃતાર્થ બને છે.

જીવનને ગતાર્થમાંથી કૃતાર્થ બનાવતા આ શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્ર-ગ્રંથની છટ્ઠી આવૃત્તિ પૂરી થઈ ગયેલી, ખૂબ આતુરતાથી વૈષ્ણવો પુનર્મુદ્રણ વાંછતા હતા. "વિદ્યાનિધિ"-ટ્રસ્ટે તેથી વૈષ્ણવ-સેવા-લાભ-વિચારે આ સાતમી આવૃત્તિ પ્રકટ કરી છે. લાખો રૂપિયાની સેવા વૈષ્ણવોએ આપી છે. તનુજા-સેવા પણ સુલભ થઈ છે. તનુ-વિત્તજાનો સુયોગ સધાયો છે. કૃપા કૃષ્ણની જ છે. ૭૮ વર્ષની વયે પણ યુવાનની જેમ ભરૂચથી નડીઆદ દોડીને પ્રૂફ સુધારવાની સેવા મુ. શ્રીવૈકુંઠભાઈ ભગતજીએ દીધી છે. મુદ્રણ-વ્યવસ્થા સુજન શ્રીયોગિનભાઈએ ગોઠવી દીધી છે. ઉભયને સસ્નેહ-સાશીર્વાદ-ભગવત્સ્મરણ ! "વિદ્યાનિધિ"-સેવા-સંસ્થાને તન-ધન-મનથી સેવા-સહયોગ-સુયોગ દેનારા સુયોગ્ય સૌને હાર્દિક ધન્યવાદ !-મંગલાશીર્વાદ ! ભગવાન્ કૃપા વરસાવે,- "વિદ્યાનિધિ"-ટ્રસ્ટને આવા સેવા-સુયોગ-સુયોગ્ય બનાવીને સેવા પ્રદાન કરતા રહે !

સં. ૨૦૬૦
જ્યેષ્ઠાભિષેક
તા. ૪/૬/૦૪

લિ. કૃષ્ણ-કૃષ્ણાસ્ય-કૃપાકાંક્ષી,
વિનીત,
નવનીતપ્રિય શાસ્ત્રી

શ્રીહરિ :

શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્

સ્વાભાવિક-સંવેદન

"શૃણ્વન્તિ ગાયન્તિ ગૃણન્ત્યભીક્ષ્ણશઃ
સ્મરન્તિ નન્દન્તિ તવેહિતં જનાઃ ।
ત એવ પશ્યન્ત્યચિરેણ તાવકં
ભવપ્રવાહોપરમં પદામ્બુજમ્ ॥"

- શ્રીમદ્-ભાગવત (૧-૮-૩૫)

"જે જનો આપના ચરિતને (લીલાને) વારંવાર સાંભળે છે, ગાય છે, રટે છે, સ્મરે છે, આનંદ માણે છે, તે જ વગર વિલંબે સંસાર-પ્રવાહના વિરામરૂપ તમારા ચરણકમલનું દર્શન કરે છે."

પ્રેમ પ્રાણી-માત્રની પ્રકૃતિની પિપાસા છે. આનંદ અવનીમાં અવતરેલા સૌનાં અંતઃકરણની અભીપ્સા છે. માનવ ક્યારેક મોહવશ મૂંઝવણમાં મૂકાય, લાલચવશ લૌકિકમાં લપટાય, વાસનાવશ વિષયભોગમાં વિષાદગ્રસ્ત બને, છતાં પ્રેમ-પિપાસા અને આનંદની અભીપ્સા ઓસરી જતી નથી; કદાચ કર્મકાંડની કઠિન કર્મજાળમાં ક્લેશ પામે, છતાં પ્રેમ-પિપાસા અને આનંદાભીપ્સા કચડાઈ જતી નથી; ક્યારેક જ્ઞાનની ગંભીરતામાં ગરકાવ થઈ જાય, છતાં પ્રેમ-પિપાસા અને આનંદાભીપ્સા ગૂંગળાઈ જતી નથી. ભક્તિની ભદ્રતામાં તો પ્રેમ અને આનંદની પિપાસા અને અભીપ્સા નવ-પલ્લવિત અને ફલિત થાય છે. જીવન તેથી લલિત બની જાય છે, કાલ-કલિત અને ચાંચલ્ય-ચલિત રહેતું નથી.

પ્રેમ અને આનંદ તો પ્રભુનાં પ્રદાન છે, પ્રભુના જ ધર્મ છે, પ્રભુનાં જ સ્વરૂપ છે. જગતના જડ દેખાતા પદાર્થોમાં તો ચેતન અને આનંદ હોવા છતાં અનુભવ આપતા નથી. જડ-પદાર્થોમાં પણ સંવેદન-શીલતા છે, તે તો હવે વિજ્ઞાન-સિદ્ધ પણ છે. ચેતન-પદાર્થ જીવમાં તો જ્ઞાન સ્વાભાવિક-સિદ્ધ હોવા છતાં

અજ્ઞાનથી આવૃત્ત છે, તેથી તો અજ્ઞાન દૂર કરવાનો પ્રયત્ન કરવાનો હોય; જ્ઞાન મેળવવાનો નહિ ! આમ, આનંદ તો ચેતનમાં પણ હોવા છતાં અપ્રકટ છે, અનુભવ આપતો નથી. આનંદ તો છે, છતાં જડતો નથી ! - જડતામાંથી જડતો નથી ! - જડતા-રહિતમાંથી પણ જડતો નથી ! સચ્ચિદાનંદ રૂપ બ્રહ્મના સદંશ-માંથી જડરૂપે, ચિદંશમાંથી જીવરૂપે, જડ-ચેતન રૂપ જગત્ થાય છે. આનંદ તો બંનેમાં છે, છતાં અનુભવ આપતો નથી ! આનંદ જ સૌને જીવાડે છે, છતાં જીવાડનાર જડતો નથી ! જાણ્યે કે અજાણ્યે, જ્ઞાનથી કે અજ્ઞાનથી, યોગ્ય રીતે કે અયોગ્ય રીતે, મથે છે સૌ આ આનંદને માણવા ! આ આનંદને જાણે તેને અભય મળે છે. આ જ્ઞાનમાર્ગનું ફલ છે. આ આનંદને માણે તેને જીવનસફલતા મળે છે. તે આનંદમય બને છે. આ ભક્તિ-માર્ગનું ફલ છે.

વેદ વદે છે,- "કો હ્યેવાન્યાત્ કઃ પ્રાણ્યાત્ ા યદેષ આકાશ આનન્દો ન સ્યાત્ ા"- તૈત્તિરીય-ઉપનિષત્ (૨-૭)- જો તે આકાશ આનન્દ ન હોય તો જીવાડે કોણ ? પોષે કોણ ? અન્ન જીવાડતું નથી, જલ જીવાડતું નથી, હવા જીવાડતી નથી, દવા જીવાડતી નથી, ધન જીવાડતું નથી, સ્વજન જીવાડતાં નથી, જીવાડે છે, - માત્ર- આનંદ ! અન્નાદિ તે સૌ તો દેહને પોષે છે, જીવાડે છે તો આનંદ જ ! ઘર સમૃદ્ધ હોવા છતાં, ઘરમાં સર્વ સુખનાં સાધન-સગવડ હોવા છતાં, દેહ-ઈન્દ્રિયો સમર્થ હોવા છતાં, જો આનંદ ન હોય તો જીવવાનું ગમે નહિ ! વિષય-ભોગ વગેરેમાં તો, ઈન્દ્રિય-અંતઃકરણની અનુકૂલતા લાગતાં આનંદનો આભાસ લાગે ! આનંદ હોય નહિ, અનુભવાય નહિ ! દર્પણમાં દેહ દેખાય છતાં હોય નહિ, તો તે કામમાં ક્યાં આવે ? એટલે જડ પદાર્થો (દેહ-ઈન્દ્રિય-વિષય પદાર્થો - શબ્દ - સ્પર્શ - રૂપ - રસ - ગંધ - વગેરે)- માંથી આનંદ શોધતાં, આભાસ મળે, આનંદ માટે વલખાં તો વારંવાર માર્યા કરવાં પડે !

ચેતન-પદાર્થ જીવ તો પોતે જ આનંદ શોધતો હોય તો, તે તો આનંદ કોને આપે ? ક્યાંથી આપે ? ! મન મળે તો, ક્ષણિક આનંદ ક્યારેક ક્યાંક લાગે, પછી તે ઉડી જતાં વાર ન લાગે ! પુનઃ ઉદ્વેગ જ ઉભરાય, મનઃ તેથી ગંભરાય ! મન આનંદથી ન ભરાય ! "એતસ્યૈવાનન્દસ્યાન્યાનિ ભૂતાનિ માત્રામુપ-જીવન્તિ- ા" બૃહદારણ્યકોપનિષત્ (૪-૩-૩૨) આનંદ- સિન્ધુ ભગવાનનું આનન્દબિન્દુ તો પ્રાણી-માત્રનું જીવન છે, સૌને જીવાડે છે.

જગત્ નિરાનન્દ છે. જીવ ગુપ્તાનન્દ છે, સૌ દેવી-દેવતાઓ તો પ્રાકૃત છે. જ્ઞાનના ફલ રૂપ અક્ષર-બ્રહ્મ પણ ગણિતાનન્દ છે; પૂર્ણાનન્દ તો માત્ર પરબ્રહ્મ-પરમાત્મા-ભગવાન્ - શ્રીકૃષ્ણ જ છે. પૂર્ણાનંદ પ્રભુ જ પૂર્ણ આનંદનું પ્રદાન કેવલ કૃપાથી - પ્રેમથી પોતાના પ્રિયજનોને કરીને આનંદપૂર્ણ બનાવી દે છે ! - આનંદ-બિન્દુ માટે મથનારને આનંદસિન્ધુ સ્વતઃ સુલભ થઈ જાય છે ! આનંદ-માત્ર કર-પાદ-મુખોદરાદિ ભગવાનનું સ્વરૂપ આનંદમય છે. આનંદમય એટલે આનન્દપ્રચુર ! - આનંદ-મહાસાગરની ઉછળતી અનંત-અખંડ-અવિકૃત છોળો ! ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણનું રૂપ આનંદમય ! શ્રીકૃષ્ણનું નામ આનંદમય ! ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણની લીલા (ક્રિયા) આનંદમય ! સર્વાનન્દ-મય છે,- શ્રીકૃષ્ણ ! પ્રાણીમાત્રની પ્રેમ-પિપાસા અને આનંદની અભીપ્સા અહીં જ પરિતૃપ્ત થાય છે, છતાં પુનઃ પુનઃ અધિકાધિકના અભિલાષે પુનઃ પુનઃ અતૃપ્તિ જ તેમાં તો અનુભવાતી રહે છે ! આ તો અદ્ભુત છે, વિચિત્ર છે, છતાં તે વાસ્તવિક છે; તે જીવનનું પરમ ફલ છે, પરમ બલ છે ! આનંદનો અવધિ ન હોય, અગણિત હોય, પૂર્ણ હોય, તે ફલ-રૂપ છે.

અવતાર-દશામાં તો પ્રકટ પરમાનંદ રૂપ સ્વરૂપ-લીલાઓ-થી ભગવાન્ પ્રેમ-આનંદ-પ્રદાન કરે છે. અનવતાર-દશામાં પોતાની લીલા-કથા દ્વારા, નામ-લીલા-દ્વારા, ભગવાન્ ભક્તોનું ભાવ-પોષણ કરે છે, પ્રેમ-આનંદ-પ્રદાન કરે છે. ભગવાનનાં નામ તો નામાત્મક ભગવાનનાં સ્વરૂપો જ છે. આવું ભગવાનનું નામાત્મક - સ્વરૂપ છે, - શ્રીમદ્ભાગવત ! આનંદ રૂપ હરિની લીલા, તેનો શાસ્ત્રાર્થ છે. શ્રીભાગવત-ભગવન્નામાત્મક અને શ્રીભાગવત ભગવદ્ભક્ત રૂપ પણ છે.

દ્વાદશાંગ - પુરુષ છે, બાર સ્કંધ શ્રીભાગવતના છે, બાર લીલાઓ તેમાં વર્ણવેલી છે. આ લીલાઓથી લીલા-વિશિષ્ટ

ભગવાનનું જ નિરૂપણ થાય છે. પ્રથમ-સ્કન્ધમાં શ્રવણ(કીર્તન)નો અધિકાર સંપાદન કરતી અધિકાર-લીલા છે. દ્વિતીય-સ્કંધમાં અધિકારીઓના સાધન-રૂપ શ્રવણનો નિર્ધાર છે. તૃતીય-સ્કંધથી દ્વાદશ-સ્કન્ધ સુધીમાં શ્રવણના વિષયરૂપ દશલીલા-વિશિષ્ટ ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણનું નિરૂપણ છે. દશલીલા વિશિષ્ટ ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણ સર્વત્ર સર્વદા ક્રીડા કરે છે.

સ્કંધ	શ્રીનાથજીનું અંગ	શ્રીકૃષ્ણની લીલા	લીલાનો અર્થ	કુલ અધ્યાય
૧.	દક્ષિણ-ચરણ	અધિકાર	શ્રવણાદિની પાત્રતા	૧૯
૨.	વામ-ચરણ	સાધન	અધિકારીના સાધનરૂપ શ્રવણનો નિર્ધાર	૧૦
૩.	દક્ષિણ-બાહુ	સર્ગ	ભૂત-માત્રા-ઈન્દ્રિયો-બુદ્ધિ-નો જન્મ	૩૩
૪.	વામ-બાહુ	વિસર્ગ	ધર્મ-અર્થ-કામ-મોક્ષ પુરુષાર્થ	૩૧
૫.	દક્ષિણ-ઊરુ	સ્થાન	સૌને પોત-પોતાની સ્થાન-મર્યાદામાં સ્થાપવા રૂપ વિકુંઠ ભગવાનનો વિજય	૨૬
૬.	વામ-ઊરુ	પોષણ	ભગવદનુગ્રહ	૧૯
૭.	દક્ષિણ-કર	ઊતિ	કર્મવાસના	૧૫
૮.	દક્ષિણ-સ્તન	મન્વન્તર	સદ્ધર્મ	૨૪
૯.	વામ-સ્તન	ઈશાનુકથા	ભગવાન્ અને તેમને અનુસરનારા ભક્તોની કથા; ભક્તિ	૨૪
૧૦.	હૃદય	નિરોધ	પ્રપંચ-વિસ્મૃતિ-પૂર્વક ભગવદાસક્તિ	૮૭ (+૩ પ્રક્ષિપ્ત)
૧૧.	વદન (મસ્તક)	મુક્તિ	અન્યથા (તત્ત્વાત્મક)રૂપના ત્યાગપૂર્વક સ્વરૂપથી સ્થિતિ	૩૧
૧૨.	વામ-કર	આશ્રય	જેનાથી આ જગતનાં ઉત્પત્તિ-સ્થિતિ-લય થાય છે તે, ભગવાન્	૧૩

કુલ - ૩૩૨ (+ ૩ પ્રક્ષિપ્ત)

આ બાર લીલા - બાર સ્કન્ધ - રૂપ શ્રીમદ્ભાગવતને અર્થાનુસંધાન - પૂર્વક પાઠથી ધારણ કરતાં દ્વાદશાંગ - પુરુષ ભગવાન્ કૃષ્ણ જ ધારણ થાય છે. આ શ્રીભાગવત - શાસ્ત્ર સારી રીતે સમજીને મન-વાણી-દેહથી કૃષ્ણ-સેવા કરવી જરૂરી છે. વેદ-ગીતા-બ્રહ્મસૂત્ર એ પ્રસ્થાનત્રયીના વિષયોના વિશદી-કરણ રૂપ શ્રીમદ્-ભાગવત ચતુર્થ-પ્રસ્થાન છે. ભગવાને જીવને પોતાનો ગણ્યો છે, તેની નિશાની છે,- શ્રીભાગવતશાસ્ત્રમાં પ્રીતિ ! શ્રીભાગવત-સેવનથી થાય છે, - પરમ પુરુષ-પુરુષોત્તમ ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણમાં પ્રીતિ ! પ્રીતિથી બધી ભીતિ ટળે, જીવન ફળે ! શ્રીભાગવત-સેવન દ્વારા આ જન્મે જ સેવાફલ સુલભ થઈ જાય છે. આ જ શરીરે, આ ઈન્દ્રિયોથી, આ દુનીઆમાં પણ પૂર્ણાનન્દ ભગવાનની પૂર્ણાનન્દમયી લીલાઓના સ્વાનુભવથી પૂર્ણાનન્દ સુલભ થઈ જાય ! તેને લૌકિક વિષયાનન્દ કે વૈદિક બ્રહ્માનન્દની તો સ્પૃહા પણ ન રહે ! તો પછી તેનાં સાધન રૂપ દેહ-ઈન્દ્રિય-અંતઃકરણ-શબ્દ-સ્પર્શ-રૂપ-રસ-ગંધ એ વિષયો-વૈભવ-વિલાસાદિમાં કે કર્મમાં કે જ્ઞાનમાં તો સ્વલ્પ પણ સ્પૃહા ક્યાંથી થાય ?! "તસ્માન્મદ્ભક્તિયુક્તસ્ય યોગિનો વૈ મદાત્મનઃ । ન જ્ઞાનં ન ચ વૈરાગ્યં પ્રાયઃ શ્રેયો ભવેદિહ ॥" -શ્રીભાગવત (૧૧-૨૦-૩૧). ભગવદ્ભક્તિ-પૂર્ણને તો અહીં જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય પણ પ્રાયઃ શ્રેયો રૂપ થતાં નથી ! જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય પણ છેવટે તો ભક્તિના પુત્રો છે ! ભક્તિ ન હોય તો, ન જ્ઞાન સંભવે, ન વૈરાગ્ય સંભવે ! ભગવાન્ માટે જ ભગવાનને ભજે તે

ભગવદ્-ભક્ત છે. અન્ય લૌકિક-પારલૌકિક - ફલો કે મુક્તિ-માટે પણ ભગવાનને ભજનારા તો ફલોના કે મુક્તિના ભક્તો છે, ભગવાનના નહિ. ભગવાનના ભક્તો તો ભુક્તિ કે મુક્તિને પણ ઈચ્છતા નથી. મુક્તિ તો અસુરોને પણ ભગવાન્ કૃપાથી સુલભ કરી દે છે ! પૂતના-કંસ-વગેરેને મુક્તિ દીધી જ છે ! ભક્ત પ્રભુદાસ જલોટાજી જેવા વૈષ્ણવ તો દહીં દેતી ગોવાલણીને પણ તેના દહીંના બદલામાં મુક્તિ દઈ દે છે ! શ્રીમહાપ્રભુજી તો તેમને - "તેં ભક્તિ કેમ ન દીધી ?!" - પૂછીને મહોદાર - ચરિત પ્રકટ દર્શાવે છે ! ભગવાન્ કદાચ મુક્તિ દે, ભક્તિ તો ન દે ! તે ભક્તિ તો આચાર્ય-ભક્ત - સરલતાથી દઈ દે છે ! ભગવાન્ ભક્ત દ્વારા જ સર્વ કાંઈ કરે છે. તે ભક્તિ-સિદ્ધાન્ત છે. લૌકિક-રત સંસારીઓને તો મુક્તિની કલ્પના પણ ન હોય ! કર્મ-માર્ગમાં પરલોક-સુખમાં જ પ્રાયઃ મુક્તિ માની લેવાય ! જ્ઞાન-માર્ગમાં અક્ષરબ્રહ્મમાં સાયુજ્ય રૂપ મુક્તિ મેળવવા જીવનભર મથ્યા કરવાનું જ્ઞાન માટે ! તેમાં પણ માયામોહનો ભય ભીંસ્યા કરે ! અદ્ભુતકર્મા ભગવાનની માયા પણ જ્ઞાન જેવો પ્રકાશ તો પાથરી દે ! વિજ્ઞો પણ તેનાથી મોહિત થાય ! "માયા તુ વયુનં જ્ઞાનમ્" - કોશમાં પ્રસિદ્ધ છે ને ?! માયા અને જ્ઞાન પર્યાય પણ છે ! "યન્માયયાऽપિ વિબુધા મુહ્યન્તિ જ્ઞાન-કાશયા ।"- શ્રીભાગવત (૧૨-૧૦-૨) સ્પષ્ટ છે. !

પુષ્ટિ-ભક્તિમાં તો, "જે જન શરણ આય તે તારે ।"- શરણ માત્રથી મુક્તિ તો દઈ દે છે ! શ્રીકૃષ્ણ સેવા માટે (સર્વસ્વ) - આત્મ-સમર્પણ કરનારને તો સ્વયં ભગવાનને સોંપી દે છે, - "જે જન શરણ આય અનુસર હી ગ્રહી સોંપત શ્રીગોવર્ધન-નાથે !" આનંદ-પ્રચુર ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણનો પરિચય કરાવીને પ્રીતિ કરાવે છે, - શ્રીમદ્ભાગવત ! આ શ્રીભાગવતમાં છે, - અપ્રકટ અને પ્રકટ પ્રભુની લીલાઓનાં નિરૂપણ !

ફોઈબા કુંતાજી શ્રીકૃષ્ણને સ્તવે છે. શ્રીકૃષ્ણ તો પ્રકટ પરબ્રહ્મ છે, ભગવાન્ છે. પોતે તો દેહ-સંબંધે ફોઈ હોવા છતાં,

જીવરૂપે તો આ ભગવાનનાં દાસ છે ! જીવ-માત્ર છે તો ભગવાનનો દાસ ! છતાં રહે છે, - પોતાના સહજ સ્વામી શ્રીકૃષ્ણની સેવામાં ઉદાસ ! તેથી ભોગવે છે, - જીવનમાં ત્રાસ ! તે તો શ્રવણાદિથી ભગવાનનાં ચરણોનું દર્શન કરે તો દાસ રૂપે સેવા કરે ! શ્રવણ તો ભગવાનની લીલાનું થાય. લીલાની કથા સાંભળતાં પ્રભુ પ્રેમથી સુલભ થઈ જાય. જેમ ગંગાજીમાં સ્નાન કરવા સામે ચાલીને જઈએ છીએ, તેમ ભગવદ્-ભક્તો હોય ત્યાં સામે ચાલીને જવાનું હોય. ગંગાતટે જઈને સાવધતાથી પ્રયત્ન-પૂર્વક ગંગાસ્નાન કરીએ છીએ; તેમ, ભગવદ્ભક્તો પોતાને કથા સંભળાવે તેમ ઉપાય-સેવા-કરીને, એકાગ્ર-મનથી કથાનું સરખી રીતે શક્તિ-તાત્પર્ય-નિર્ધાર-રૂપ શ્રવણ થાય. આમ, નિર્ણાયક શ્રવણથી હૃદયમાં રસ પ્રકટતાં તેનું ગાન થાય, પછી રસ-પરવશતામાં કોઈક પાસે તેનું ગાન રૂપ ઉપદેશ-દાન થાય. પછી બધું ભગવદ્રૂપ સમજાતાં, બધા પદાર્થોને જોતાં, ભગવલ્લીલાનું જ સ્મરણ થયા કરે; પછી તો સ્વતંત્ર-ફલ-લાભથી અંદર આનંદમગ્ન બની જાય. આવાં તો ગૌણ ફલ છે,- કથા-શ્રવણનાં ! પછી મુખ્યફલ તો છે,- આમ શ્રવણાદિ કરનારાને જ, વગર વિલંબે, સંસારપ્રવાહ જ્યાં શાન્ત થઈ જાય છે તેવાં, પ્રકટ પ્રભુનાં ચરણકમલનું પ્રત્યક્ષ દર્શન ! - ભગવત્સાક્ષાત્કાર ! પોતાના આત્માની અપરોક્ષાનુભૂતિ કલ્પનાથી કદાચ કોઈકને ક્યાંક થઈ જતી હોય તો ભલે ! અહીં તો સર્વ આત્માઓના આત્મા - સર્વાત્મા, પરમાત્મા સ્વયં પ્રકટ દર્શન દે છે ! - "તવેહિતં"- તમારી-પ્રકટ પ્રભુની - ચેષ્ટા-લીલાના શ્રવણાદિથી ! - "ત એવ"-થી તો, આમ લીલા-શ્રવણાદિ કરનારો જ પ્રકટ પ્રભુનાં દર્શન કરે છે ! પ્રકટ પ્રભુની તો પ્રેમથી સેવા જ સંભવે છે. આ તો દાસ્યફલ છે. કર્મ-જ્ઞાન-યોગાદિથી તો આ સ્વપ્ને પણ દુર્લભ છે. અસમર્પિત - વસ્તુના ત્યાગપૂર્વકની સેવા જ શ્રીમહાપ્રભુજીને અભિલષિત છે. લીલા-શ્રવણ તો શ્રીભાગવત દ્વારા સંભવે છે. મહોદાર - ચરિત શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય-ચરણે પોતાના જ્યેષ્ઠ-પુત્ર શ્રીગોપીનાથજીને દ્વાર બનાવીને લીલાગાન રૂપ શ્રીભાગવતમાંથી લીલાવિશિષ્ટ ભગવાનનાં હજાર નામો

તારવીને સ્વજનોને કૃપા પૂર્વક પ્રદાન કર્યાં છે. તેના ગાનથી તો શ્રીભાગવત-ગાન થઈ જાય છે ! - "સહસ્રં યૈસ્તુ પઠિતૈઃ પઠિતં સ્યાચ્છુકામૃતમ્ ।"

અનંત શક્તિયો, અનંત ગુણો, અનંત રૂપો, અનંત લીલા-વાળા ભગવાન્ અનંતનાં નામ પણ અનંત છે. અનંત ભગવાનના અનંતરૂપ અને અનંત નામ નિત્ય છે; નામ સ્વરૂપ-લીલાવબોધક છે, સ્મારક છે, વાચક છે, તદાત્મક છે, નામથી લીલા વિશિષ્ટ - સ્વરૂપ હૃદયંગત બને છે. લીલાવિશિષ્ટ - સ્વરૂપ - વિશિષ્ટ નામ શીઘ્ર સ્વાન્તઃ-શુદ્ધિ અને ભાવવૃદ્ધિ કરે છે. આ લીલાવિશિષ્ટ ભગવન્નામ - ગાનથી તો સ્વયં ભગવાન્ સંતુષ્ટ થાય છે. લૌકિક રીતે દીધેલાં નામ પણ સામાન્યતઃ અનર્થમાંથી ઉગારે છે. સાંકેત્ય (કોઈના નામરૂપે) - પારિહાસ્ય (મશ્કરી) - સ્તોભન (પ્રયોજન-રહિતતા) - હેલન (અવજ્ઞા) - પૂર્વક પણ દીધેલાં ભગવન્નામ પણ, કૃપાપ્રયુક્ત બને તો, સંપૂર્ણ દોષ-પાપને દૂર કરી દે છે. ભગવન્નામમાં આધિદૈવિક - સ્વરૂપ પ્રકટ થતાં તો તે ફલ રૂપ બને છે. માના ઉદરમાં બ્રહ્માસ્ત્રથી બળતા રાજા પરીક્ષિતને ભગવાને રૂપથી રક્ષ્યા; અને ગંગાતટે તક્ષકના વિષાગ્નિમાં બળતા રાજા પરીક્ષિતને ભગવાને નામથી રક્ષ્યા; રૂપ-નામ-વિભેદે લીલા તો ભગવાનની જ છે ! શ્રીમહાપ્રભુજીએ કૃપા-પૂર્વક પ્રદાન કરેલાં લીલા-વિશિષ્ટ ક્ષરાક્ષરાતીત પુરુષોત્તમનાં આ સહસ્રનામ તો પ્રેમગાન છે, પુષ્ટિ-પ્રદાન છે. સ્વજનોની પ્રેમ-પિપાસા અને આનંદની અભીપ્સા તેનાથી પરિપુષ્ટ થાય છે. સસ્નેહ-સદૈન્ય વંદન આવા ઉદારાનુગ્રહશીલ શ્રીકૃષ્ણાસ્ય મારા શ્રીમહાપ્રભુજીને ! સસ્નેહ-સદૈન્ય વંદન લીલારત શ્રીકૃષ્ણને ! સસ્નેહ-સદૈન્ય વંદન પુષ્ટિ-ગુરુ શ્રીગોપીજનોને !

પ્રાયઃ સૌને સર્વ પ્રવૃત્તિ માટે સમય છે, સત્સંગ-સાધનીભૂત-સમય જ નથી ! તેથી સ્વલ્પ સમયમાં પણ સંપૂર્ણ શ્રીભાગવત પાઠ-ફલપ્રદ આ શ્રીપુરુષોત્તમનામ-સહસ્ર સૌ સ્વકીયોને સુલભ થાય તેવો સન્મનોરથ શ્રીભાગવતોત્કંઠ-હૃદય ચિ. સૌ. રેખા ભરતભાઈ રાજને સિંગાપુર-કથા-મહાયજ્ઞમાં થયો, શ્રીભાગવત-પરિવાર (સિંગાપુર) દ્વારા સ્નેહપુષ્ટ થયો, ગ્રંથરૂપે તે સાકાર

થયો ! હાર્દિક ધન્યવાદ આ ભગવત્સંમુખ પરિવારને ! - મંગલાશીર્વાદ ! સર્વસમર્થ પુષ્ટિ-પ્રભુ ગ્રંથ-પંથ-કંથ- સેવામનોરથ-પૂરક બને તેવી મંગલકામના ! શીઘ્ર-સન્નિષ્ઠ મુદ્રણવ્યવસ્થા માટે સહૃદય શ્રીયોગિનભાઈને મંગલાશીર્વાદ ! સન્નિષ્ઠ પ્રૂફ-વાંચન માટે શ્રીવૈકુંઠભાઈ ભગત (નિવૃત્ત-આચાર્ય, ભરૂચ), ચિ. બહેન જયશ્રી સોની, ચિ. બહેન દર્શના કાપડીઆ, ચિ. ભાઈ કીર્તન શાસ્ત્રીને પણ સસ્નેહ મંગલાશીર્વાદ ! અન્ય સહયોગીઓને પણ ધન્યવાદ ! આમાં કાંઈ અયુક્ત લાગે તો વિદિત કરવા વિદગ્ધવૃન્દને વિનંતિ !

"યસ્ય સ્મૃત્યા ચ નામોક્ત્યા તપોયજ્ઞક્રિયાદિષુ ।
ન્યૂનં સંપૂર્ણતાં યાતિ સદ્યો વન્દે તમચ્યુતમ્ ॥"

જેના લીલા-વિશિષ્ટ-સ્વરૂપના સ્મરણથી અને લીલા-વિશિષ્ટ-નામોચ્ચારથી અધૂરપ મધુરપ (સંપૂર્ણતા)ને શીઘ્ર પ્રાપ્ત થાય છે, તે અચ્યુત (પૂર્ણાનન્દ)ને હું વંદું છું.

"નામસંકીર્તનં યસ્ય સર્વપાપ-પ્રણાશનમ્ ।
પ્રણામો દુઃખશમનસ્તં નમામિ હરિં પરમ્ ॥"

- શ્રીમદ્ભાગવત (૧૨-૧૩-૨૩)

જેના લીલા-વિશિષ્ટ-સ્વરૂપના નામનું પ્રેમપૂર્વક-કીર્તન સર્વપાપ-તાપ-ને સરલતાથી સંપૂર્ણ નષ્ટ કરી દે છે; પ્રણામ દુઃખના શમન-રૂપ છે, તે મનોહર હરિને, પ્રેમ અને આનંદ-પ્રદ પરમને, હું નમું છું.

શ્રીહરિરાયજી-પ્રાકટ્યોત્સવ,
સં. ૨૦૪૯, ભાદ્ર-કૃષ્ણ-૫-બુધ
તા. ૬-૧૦-૯૩
"વ્રજવિહાર", નડીઆદ.

લિ.
કૃષ્ણ-કૃષ્ણાસ્ય-દાસાનુદાસ
નવનીતપ્રિય શાસ્ત્રીના
પ્રભુવંદન

॥ શ્રીહરિઃ ॥

સ્વાન્તઃ - સંલાપ

વિદેશમાં દર દીવાળીએ દીવાળી-પૂજન કરતાં મન ખેદ અનુભવતું. પુષ્ટિના પરિચયે પૂજન કરતાં વાક્પતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય-ચરણ-રચિત શ્રીપુરુષોત્તમસ્તોત્રનો પાઠ તો બોલતાં, પરંતુ સંતોષ થતો નહોતો; અને મન પણ માનતું નહોતું. રહીએ વિદેશમાં, પણ ભારતીય-સંસ્કૃતિનો આગ્રહ અને ધર્મના સંસ્કાર તો સ્વાભાવિક ! બંનેના સુયોગથી વિદેશમાં પણ ભારતીય અને ધાર્મિક-ઉત્સવો ઉજવવા, કાર્યક્રમો કરવા, ગમે. દર દીવાળીએ પ્રસંગ આવતો,- શારદા-પૂજનનો ! આવડે તેવું શ્રદ્ધાથી કરી લેતાં. બીજું ન સમજાય; પણ શ્રદ્ધાથી શ્રીપુરુષોત્તમ- નામાવલીનો પાઠ (નમસ્કારાત્મક) કરીને, એક હજાર નામ બોલીને, તુલસીદલ સમર્પતાં; પણ પાઠનો અર્થ સમજાતો નહિ, તેનો અસંતોષ સદા રહેતો. મન તેમાં ન માનતું; છેવટે અમને ભાવથી ભાગવત ભણાવતા અમારા વિદ્યાગુરુ પરમ પૂજ્ય શ્રીનવનીતપ્રિય શાસ્ત્રીજીનો ગ્રંથ હાથ લાગ્યો. અર્થ સમજીને તેનો પાઠ કરતાં સંતોષ થયો. જાણે શ્રીમદ્ભાગવત આંખ સામે તરતું ! સૌને તેનો લાભ મળે તે અપેક્ષાએ લાલસા થઈ. નમસ્કારાત્મક એક હજાર નામના અર્થ આ ગ્રંથમાંથી મળ્યા. તે તારવી સૌની સન્મુખતા માટે અહીં દીધા છે. જેનાથી ખૂબ સરલ અને સમગ્ર શ્રીભાગવતનું દર્શન કરાવતું આબેહૂબ ચિત્ર પ્રાપ્ત થયું છે.

શ્રીભાગવત-પરિવાર (સિંગાપોર)નું સૌભાગ્ય છે કે, અમારે ત્યાં વર્ષમાં બે વાર શ્રીભાગવત-કથારસપાન- મહાયજ્ઞ થાય છે. તેના એક પ્રસાદકણ રૂપે, આ અમૃત-રૂપા શ્રીપુરુષોત્તમસહસ્રનામાવલી,- અર્થ સાથે, સૌની કલ્યાણ-કામનાથી, પ્રસિદ્ધ કરવાનો લાભ મળે છે. તે શ્રીભાગવત- પરિવાર (સિંગાપોર)ની કૃતાર્થતા છે. આવા અનેક લાભ પ્રભુ દે, તત્પરતા અને સુયોગ પણ દે, તેવી સર્વસમર્થ-પ્રભુને વિનંતી, યથાસમયે યથાયોગ્ય સ્વસેવા-કાર્ય કરાવે તેવું નમ્ર-નિવેદન ! સરલ-ભાગવત-(સચિત્ર) અને શ્રીમદ્ભાગવત-શ્લોકાન્વયાર્થ વગેરે પણ પ્રભુ-કૃપાથી ટૂંક સમયમાં પ્રસિદ્ધ કરવાનો મનોરથ છે.

જીવો ભગવાનને તો નમન જ કરી શકે; તેથી અહીં નમનાત્મક-નામાવલીનો સંગ્રહ કર્યો છે; સાથે તેનો આનંદ માણી શકાય તેથી, અર્થોનો ઉતારો પૂ. શ્રીશાસ્ત્રીજીના ગ્રંથમાંથી કર્યો છે. મૂળ-સ્તોત્ર પણ પુષ્ટિસંપ્રદાયના એક માત્ર ગુરુ-સ્વરૂપ શ્રીમહાપ્રભુજીની વાક્પ્રસાદી રૂપે સંગ્રહીત છે.

આ ગ્રંથનો ઉતારો અ. સૌ. ચિ. પારુલબહેન તુષારભાઈ ત્રિવેદીએ ખૂબ ઝડપથી, ખૂબ હોંશથી, અનેક કાર્યોમાં વ્યસ્ત હોવા છતાં, તત્પરતાથી કરી આપ્યો તે બદલ અનેક ધન્યવાદ ! આ સિવાય બીજા ગ્રંથોમાં પણ સૌ. ચિ. પારુલબહેન અને શ્રીભાગવત-પરિવારની બહેનો પોતાનો સાથ સહયોગ અને સમય આપી રહ્યાં છે એમને પણ ખૂબ ધન્યવાદ !

વૈશ્વાનરાવતાર - વસ્તુતઃ કૃષ્ણ જ - શ્રીમહાપ્રભુજીના અપાર અનુગ્રહને અનંત દં. પ્રણામ. પૂજ્ય શ્રીગુરુજીનો "શ્રીપુરુષોત્તમસહસ્રનામસ્તોત્રમ્" નામનો ગ્રંથ પ્રાપ્ત ન થયો હોત તો મારો આ મનોરથ કદાચ પૂરો ન થાત ! આ બદલ આપશ્રીના યુગલચરણોમાં કોટિ-કોટિ-દંડવત્-પ્રણામ-નિવેદન !

નાના-મોટા આપણે સૌ, ઝડપથી, ઉત્સાહથી, પરિશ્રમ વગર, રોજ, અચૂક પાઠ કરવા પ્રેરાઈએ-માટે, મોટા અક્ષરોમાં છપાવવું એ મનોરથ પણ મારો આજે પ્રભુકૃપાએ સાકાર થયો !

શ્રીભાગવત-પીયૂષ-સમુદ્રમથન-ક્ષમ આપણા શ્રીઆચાર્યચરણે વિશાળ શ્રીમદ્ભાગવતનું મથન કરી, પરિશ્રમ લઈ, નવનીત તારવી આપ્યું છે; અને પૂજ્ય શ્રીશાસ્ત્રીજી-મહારાજે ઉત્સાહ અને આનંદથી અર્થો ગુજરાતીમાં કરી આપ્યા છે. આપણે સૌ રોજ અથવા વાર-તહેવાર-પ્રસંગે પણ જો તેનો નિયમિત પાઠ કરીએ તો આપશ્રીનો પરિશ્રમ સાર્થક થાય. જ્યારે પાઠ કરનારને અર્થાનુસંધાન-સહિત શ્રીમદ્ભાગવત હૃદયારૂઢ થાય ત્યારે, કૃતાર્થતા થાય, શ્રીકૃષ્ણ જ હૃદયમાં ધારણ થાય.

॥ શ્રીહરિઃ ॥

કરું છું ગ્રંથસેવા આ,
તે છે શૃંગાર સુંદર શ્યામના;
બને છે સરસ્વતી રસવતી,
રમે ભાગવત-પ્રભુ હાર્દમાં !

કરું છું ગ્રંથસેવા આ,
વાક્પતિ શ્રીવલ્લભવરજીની;
માત્ર પ્રસન્નતા પામવા માટે,
જીવનવ્રત એ પાળવા માટે.

કરું છું ગ્રંથસેવા આ,
ભક્તજનોનો ભાવ વધે માટે;
ઋષિયોને રાજી કરવા કાજે,
આ જીવનપંથ - પ્રકાશ માટે.

કરું છું ગ્રંથસેવા આ,
શ્રીમદ્ - ગુરુચરણ - યુગલમાં;
સદાયે સમર્પિત થવા માટે,
ગુરુ-પ્રભુ-પ્રસન્નતાને માટે.

કરું છું ગ્રંથસેવા આ,
સર્વાત્મારૂપે આ પરમાત્માની;
આત્માનો આનંદ પામવા માટે,
મુજ જીવન-સફલતા માટે.

કરું છું ગ્રંથસેવા આ,
નિજાજ્ઞા મસ્તકે ધરવા માટે;
મારા દાસત્વની દૃઢતા માટે,
આ જીવનની કૃતાર્થતા માટે.

ગુરુકૃપાએ આ મળ્યું છે જ્યારે,
શ્રીભાગવત તો ભગવાન્ રૂપે;
હવે નથી સંદેહ કો' લગીરે,
નિજજીવન - કૃતાર્થતા માટે.

ચરણ છે આ સાક્ષાત્ શ્રીહરિનું,
શ્રીભાગવત આધ્યાત્મિક રૂપે;
પૂર્ણાનન્દ આ પ્રભુના સંબંધે,
પૂર્ણાનન્દ થયો સુલભ જ્યારે.

સેવને સર્વ સમર્પણ થયું,
નિજજીવનનું કૃષ્ણને જ્યારે;
પ્રત્યક્ષરે નીરખ્યા વિલસતા,
રસરૂપ મારા કૃષ્ણને જ્યારે.

સ્વાનુભવે કહું છું માત્ર હવે,
નિજ-જીવનની સફલતા છે;
ગુરુકૃપા અહીં પ્રાપ્ત કરીને,
શ્રીભાગવત - સેવનથી સદા.

પ્રભુ-પરમ-પ્રેમ-લાભ માટે,
યાચું છું હું સદા શ્રીહરિ પાસે;
વૈષ્ણવ-દાસાનુદાસ બનીને,
શ્રી-મુખકમલ સેવવા માટે !

(અહીં પદ્યાત્મક-ગદ્ય સર્યું છે ! આરંભે પહેલા આઠ અક્ષરો જીવના સાષ્ટાંગ-દંડવત્-પ્રણામ રૂપ છે; પછીનાં ત્રણ વાક્યોના અગિયાર અક્ષરો શ્રીગોવર્ધનનાથજી - શ્રીસ્વામિનીજી - શ્રીમહાપ્રભુજીની અગિયારે ઈન્દ્રિયોથી કૃપાવર્ષણ રૂપ છે ! પછીનાં અગિયાર-અક્ષરનાં બધાં વાક્યો ભક્ત-ભગવાન્-સ્વામિનીજી-આચાર્યજી - ચારેની સર્વેન્દ્રિય-પ્રસન્નતા રૂપ છે.)

સિંગાપુર — નમ્ર નિવેદક
રાધાષ્ટમી શ્રીભાગવત-પરિવાર (સિંગાપુર) વતી
તા. ૨૩-૯-'૯૩ રેખા ભરતભાઈ રાજ

શ્રીહરિઃ

શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્

પ્રાથમિક-પરિચય

પુષ્ટિ એટલે કૃપા. કૃપા સીધી જ પોતાને મળે તો ક્વચિત્ અભિમાન આવે, કોઈક દ્વારા મળે તો દીનતા આવે. કૃપા કૃતાર્થ કરે, કાલ-કર્મ-સ્વભાવનો બાધ કરે, સમર્થ બનાવે.

શ્રીમહાપ્રભુજીએ ઉદાર અનુગ્રહ નિજજનો ઉપર કર્યો,- પોતાના જ્યેષ્ઠપુત્ર શ્રીગોપીનાથજીને દ્વાર બનાવીને ! નિત્ય શ્રીમદ્-ભાગવતનો સંપૂર્ણ પાઠ કરી પ્રસાદ લેવાનો નિયમ-શ્રીગોપીનાથજીનો ! પરિણામે પ્રસાદ લેવામાં વિલંબ થતો. વત્સલ શ્રીમહાપ્રભુજીએ આ સદાગ્રહથી થતો ક્લેશ નિવૃત્ત કરવા કૃપા કરી. શ્રીમદ્-ભાગવતમાંથી લીલાનો પરિચય કરાવતાં શ્રીકૃષ્ણનાં હજાર નામ તારવીને સ્તવન રૂપે પ્રકટ કર્યાં.

શ્રીમદ્-ભાગવત ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણનું નામાત્મક- સ્વરૂપ છે. તેમાં લીલાઓ દ્વારા ભગવાનને ઓળખાવતાં ગાન છે. લીલા-વિશિષ્ટ-સ્વરૂપ નામથી ઓળખાય, તેથી શ્રીમહાપ્રભુજીએ પ્રકટ કરેલાં આ હજાર નામ દ્વારા ભગવાન્ જ ગવાય છે,- શ્રીમદ્-ભાગવતના સંપૂર્ણ પાઠનું ફલ થાય છે.

ભગવાન્ મૂલરૂપ શ્રીકૃષ્ણ છે. તે ક્ષર અને અક્ષર કરતાં શ્રેષ્ઠ છે. તે સર્વનું કલ્યાણ કરે છે, તે સૂચવવા સ્તોત્રનું નામ "શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્" છે. તેમાં હજાર નામ ભાગવતજીમાંથી અને ૭૫ અન્ય-પુરાણમાંથી છે.

આમાં સ્તોત્રનો છંદ અનુષ્ટુપ્ છે, ભગવાનનાં નામનો

છંદ ગાયત્રી છે. ભગવાનનાં નામ મંત્ર રૂપ છે. ભગવદાવેશથી તેના દેષ્ટા વાણીના પતિ અગ્નિ-શ્રીમહાપ્રભુજી છે. આ સ્તોત્રમાં આવતાં "ચ"કાર વગેરે વ્યર્થ નથી, તેનો અર્થ પણ "શ્રીકૃષ્ણ" છે. "શ્રીકૃષ્ણ" એ મૂલ-નામનો જ વિસ્તાર બીજાં બધાં નામ છે. ભગવાનનાં નામ પણ નામ-રૂપ ભગવાનનાં સ્વરૂપો છે. અર્થના જ્ઞાન-સહિત આ પાઠ કૃતાર્થ કરે છે, તેથી પ્રત્યેક નામ સંખ્યા તથા શ્રીભાગવતકથાનો સંબંધ સમજાવે તેમ અનુવાદરૂપે આપવા પ્રયાસ કર્યો છે.

"શ્રીમહાભારત"માં સર્વધર્મજ્ઞ પિતામહ ભીષ્મજીએ કહેલાં વિષ્ણુનાં હજાર નામ "શ્રીવિષ્ણુસહસ્રનામ"-રૂપે પ્રસિદ્ધ છે. ત્યાં "વિષ્ણુ" ગુણાવતાર છે, પણ મૂલરૂપ શ્રીકૃષ્ણના સાદૃશ્યથી બ્રહ્મા-શંકર કરતાં વિશિષ્ટ છે, લૌકિક-પારલૌકિક-ફલ અને મોક્ષ-પ્રદ છે; તેમનાં હજાર નામ પણ તેવું ફલ દે છે.

અહીં, "શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્ર"માં "પુરાણ-પુરુષ વિષ્ણુ"-ને પુરુષોત્તમ કહ્યા છે. "વિશ્લૃ વ્યાપ્તૌ"- ધાતુપાઠ છે; તેથી "વિષ્ણુ" અહીં મૂલરૂપ પુરાણ-પુરુષ, રસવ્યાપ્ત, પુરુષોત્તમ, શ્રીકૃષ્ણને કહેલા છે. શ્રીકૃષ્ણ તો પરમહંસો-મુનિયો-નિર્મલ હૃદયવાળાઓ-ને ભક્તિદાન માટે અવતર્યા છે. તેમ, નામાત્મક શ્રીભાગવત પણ ભક્તિદાન માટે પ્રકટ કરેલું છે. તેમાંથી પુષ્ટિભક્તિમાર્ગ-પ્રકાશક શ્રીમહાપ્રભુજીએ પરબ્રહ્મ-પરમાત્મા-સ્વયંભગવાન્-પુરુષોત્તમ-શ્રીકૃષ્ણનાં લીલા-વિશિષ્ટ હજાર નામ તારવીને કહેલાં છે, તેનું ફલ તો ભક્તિ છે; સિદ્ધિ-શરણ-સંસ્મૃતિ છે.

મહાપ્રભુ-શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પ્રથમ-પુત્ર શ્રીવલ્લભ-પ્રતિનિધિ રૂપ શ્રીગોપીનાથજી અને દ્વિતીય-પુત્ર પ્રભુચરણ શ્રીવિઠ્ઠલનાથજી પ્રસિદ્ધ છે. શ્રીવિઠ્ઠલનાથજીને અકબર-

બાદશાહે ગોચારણની જમીન દેતાં "ગોસ્વામી" લખીને દીધેલું. તે "ગોસ્વામી"નું અપભ્રંશ "ગુસાંઈજી" થયું. હિન્દી-વ્રજ-ભાષામાં પણ "ગુસાંઈ" - શબ્દ પ્રસિદ્ધ છે. શ્રીગુસાંઈજીના પાંચમા-પુત્ર શ્રીરઘુનાથલાલજીએ "શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્"- ઉપર "નામ-ચન્દ્રિકા"- ટીકા લખી છે. તેનો આશય લઈને અહીં નામના અર્થો યથામતિ કર્યા છે. આપે ત્રણ શ્લોકોમાં મંગલાચરણ કર્યું છે,-

"વ્રજસ્ત્રી-વિપ્રયોગાગ્નિ - શમનાય ય ઉત્થિતઃ ।
દિનાન્તેઽદ્‌ભુત-જીમૂતસ્તચ્છાયાઽસ્તુ સદા મયિ ॥ ૧ ॥"

વ્રજનાં સ્ત્રીજનોના વિયોગ રૂપ અગ્નિનાં શમન માટે દિવસના અંતે ઉત્થાન પામેલો જે અદ્‌ભુત-મેઘ (શ્રીકૃષ્ણ) છે, તેની છાયા મારા પર સદા હો !

"આચાર્ય-ચરણ-દ્વન્દ્વં ભક્તિ-જ્ઞાનાબ્જ-ભાસ્કરમ્ ।
નમસ્યામિ મનઃકર્મવાગ્ભિરન્તસ્તમોઽપહમ્ ॥ ૨ ॥"

અંતઃકરણના અંધકારને દૂર કરનાર, ભક્તિથી પ્રાપ્ત થતા ભગવજ્‌જ્ઞાન રૂપ કમલને ખીલવનાર સૂર્ય રૂપ, શ્રીમદ્‌-વલ્લભાચાર્યજીનાં બે ચરણોને હું મન-કર્મ-વાણીથી નમસ્કાર કરું છું. (ભક્તિ અને જ્ઞાન રૂપ કમલના સૂર્ય રૂપ,- એવો અર્થ પણ થાય.)

"યત્કૃપાદૃષ્ટિવૃષ્ટ્યા વૈ દૈવદગ્ધોઽપિ તત્ક્ષણાત્ ।
પ્રરોહતિ નિજેચ્છાભિસ્તં વન્દે કમપીશ્વરમ્ ॥ ૩ ॥"

અનેક જન્મના પ્રારબ્ધથી બળેલો માનવ પણ જેમની કૃપા-દૃષ્ટિ-વૃષ્ટિ વડે ખરેખર તે ક્ષણે જ નવપલ્લવિત બને છે, તે કોઈ પણ સમર્થ સ્વામીને હું વંદું છું.

*

શ્રીહરિઃ

શ્રીગોપીજનવલ્લભાય નમઃ

બર્હાપીડં, નટવરવપુઃ, કર્ણયોઃ કર્ણિકારં
બિભ્રદ્‌વાસઃ, કનકકપિશં, વૈજયન્તીં ચ માલામ્ ।
રન્ધ્રાન્ વેણો-રધરસુધયા, પૂરયન્ ગોપવૃન્દૈ-
ર્વૃન્દારણ્યં, સ્વપદરમણં, પ્રાવિશદ્ ગીતકીર્તિઃ ॥

શ્રીપુરુષોત્તમનામસહસ્રમ્

પુરાણપુરુષો વિષ્ણુઃ, પુરુષોત્તમ ઉચ્યતે ।
નામ્નાં સહસ્રં વક્ષ્યામિ, તસ્ય ભાગવતોદ્ધૃતમ્ ॥ ૧ ॥

યસ્ય પ્રસાદાદ્વાગીશાઃ, પ્રજેશાઃ વિભવોન્નતાઃ ।
ક્ષુદ્રા અપિ ભવન્ત્યાશુ, શ્રીકૃષ્ણં તં નતોઽસ્મ્યહમ્ ॥ ૨ ॥

અનંતા એવ કૃષ્ણસ્ય, લીલા નામ-પ્રવર્તિકાઃ ।
ઉક્તા ભાગવતે ગૂઢાઃ, પ્રકટા અપિ કુત્રચિત્ ॥ ૩ ॥

અતસ્તાનિ પ્રવક્ષ્યામિ, નામાનિ મુરવૈરિણઃ ।
સહસ્રં યૈસ્તુ પઠિતૈઃ, પઠિતં સ્યાચ્છુકામૃતમ્ ॥ ૪ ॥

કૃષ્ણનામસહસ્રસ્ય, ઋષિરગ્નિર્નિરૂપિતઃ ।
ગાયત્રી ચ તથા છન્દો, દેવતા પુરુષોત્તમઃ ॥ ૫ ॥

વિનિયોગઃ સમસ્તેષુ, પુરુષાર્થેષુ વૈ મતઃ ।
બીજં ભક્તિપ્રિયઃ શક્તિઃ, સત્યવાગુચ્યતે હરિઃ ॥ ૬ ॥

ભક્તોદ્ધરણયત્નસ્તુ, મન્ત્રોઽત્ર પરમો મતઃ ।
અવતારિતભક્તાંશઃ, કીલકં પરિકીર્તિતમ્ ॥ ૭ ॥

અસ્ત્રં સર્વસમર્થશ્ચ, ગોવિન્દઃ કવચં મતમ્ ।
પુરુષો ધ્યાનમત્રોક્તઃ, સિદ્ધિઃ શરણસંસ્મૃતિઃ ॥ ૮ ॥

પ્રથમ-સ્કન્ધનાં નામ

શ્રીકૃષ્ણઃ સચ્ચિદાનન્દો, નિત્યલીલાવિનોદકૃત્ ।
સર્વાગમવિનોદી ચ, લક્ષ્મીશઃ પુરુષોત્તમઃ ॥ ૯ ॥

આદિકાલઃ સર્વકાલઃ, કાલાત્મા માયયાવૃતઃ ।
ભક્તોદ્ધાર - પ્રયત્નાત્મા, જગત્કર્તા જગન્મયઃ ॥ ૧૦ ॥

નામલીલાપરો વિષ્ણુ-વ્યાસાત્મા શુકમોક્ષદઃ ।
વ્યાપિવૈકુણ્ઠદાતા ચ, શ્રીમદ્ભાગવતાગમઃ ॥ ૧૧ ॥

શુકવાગમૃતાબ્ધીન્દુઃ, શૌનકાદ્યખિલેષ્ટદઃ ।
ભક્તિપ્રવર્તકસ્ત્રાતા, વ્યાસચિન્તાવિનાશકઃ ॥ ૧૨ ॥

સર્વસિદ્ધાન્તવાગાત્મા, નારદાદ્યખિલેષ્ટદઃ ।
અન્તરાત્મા ધ્યાનગમ્યો, ભક્તિરત્ન-પ્રદાયકઃ ॥ ૧૩ ॥

મુક્તોપસૃપ્યઃ પૂર્ણાત્મા, મુક્તાનાં રતિવર્ધનઃ ।
ભક્તકાર્યૈકનિરતો, દ્રૌણ્યસ્ત્રવિનિવારકઃ ॥ ૧૪ ॥

ભક્તસ્મયપ્રણેતા ચ, ભક્તવાક્પરિપાલકઃ ।
બ્રહ્મણ્યદેવો ધર્માત્મા, ભક્તાનાં ચ પરીક્ષકઃ ॥ ૧૫ ॥

આસન્નહિતકર્તા ચ, માયાહિતકરઃ પ્રભુઃ ।
ઉત્તરાપ્રાણદાતા ચ, બ્રહ્માસ્ત્રવિનિવારકઃ ॥ ૧૬ ॥

સર્વતઃ પાણ્ડવપતિઃ, પરીક્ષિચ્છુદ્ધિકારણમ્ ।
ગૂઢાત્મા સર્વવેદેષુ, ભક્તૈકહૃદયંગમઃ ॥ ૧૭ ॥

કુન્તીસ્તુત્યઃ પ્રસન્નાત્મા, પરમાદ્ભુતકાર્યકૃત્ ।
ભીષ્મમુક્તિપ્રદઃ સ્વામી, ભક્તમોહનિવારકઃ ॥ ૧૮ ॥

સર્વાવસ્થાસુ સંસેવ્યઃ, સમઃ સુખહિતપ્રદઃ ।
કૃતકૃત્યઃ સર્વસાક્ષી, ભક્તસ્ત્રીરતિવર્ધનઃ ॥ ૧૯ ॥

સર્વસૌભાગ્યનિલયઃ, પરમાશ્ચર્યરૂપધૃક્ ।
અનન્યપુરુષસ્વામી, દ્વારકાભાગ્યભાજનમ્ ॥ ૨૦ ॥

બીજસંસ્કાર કર્તા ચ, પરીક્ષિજ્જ્ઞાનપોષકઃ ।
સર્વત્ર પૂર્ણગુણકઃ, સર્વભૂષણભૂષિતઃ ॥ ૨૧ ॥

સર્વલક્ષણદાતા ચ, ધૃતરાષ્ટ્રવિમુક્તિદઃ ।
સન્માર્ગરક્ષકો નિત્યં, વિદુરપ્રીતિપૂરકઃ ॥ ૨૨ ॥

લીલાવ્યામોહકર્તા ચ, કાલધર્મપ્રવર્તકઃ ।
પાણ્ડવાનાં મોક્ષદાતા, પરીક્ષિદ્ભાગ્યવર્ધનઃ ॥ ૨૩ ॥

કલિનિગ્રહકર્તા ચ, ધર્માદીનાં ચ પોષકઃ ।
સત્સંગજ્ઞાનહેતુશ્ચ, શ્રીભાગવતકારણમ્ ॥ ૨૪ ॥
પ્રાકૃતાદૃષ્ટમાર્ગશ્ચ,—

બીજા-સ્કન્ધનાં નામ

—શ્રોતવ્યઃ સકલાગમૈઃ ।
કીર્તિતવ્યઃ શુદ્ધભાવૈઃ, સ્મર્તવ્યશ્ચાત્મવિત્તમૈઃ ॥ ૨૫ ॥

અનેકમાર્ગકર્તા ચ, નાનાવિધગતિપ્રદઃ ।
પુરુષઃ સકલાધારઃ, સત્ત્વૈકનિલયાત્મભૂઃ ॥ ૨૬ ॥

સર્વધ્યેયો યોગગમ્યો, ભક્ત્યાગ્રાહ્યઃ સુરપ્રિયઃ ।
જન્માદિસાર્થકકૃતિ-લીલાકર્તા પતિઃ સતામ્ ॥ ૨૭ ॥

આદિકર્તા તત્ત્વકર્તા, સર્વકર્તા વિશારદઃ ।
નાનાવતારકર્તા ચ, બ્રહ્માવિર્ભાવકારણમ્ ॥ ૨૮ ॥

દશલીલાવિનોદી ચ, નાનાસૃષ્ટિપ્રવર્તકઃ ।
અનેકકલ્પકર્તા ચ, સર્વદોષવિવર્જિતઃ ॥ ૨૯ ॥

ત્રીજા-સ્કન્ધનાં નામ

વૈરાગ્યહેતુસ્તીર્થાત્મા, સર્વતીર્થફલપ્રદઃ ।
તીર્થશુદ્ધૈકનિલયઃ, સ્વમાર્ગપરિપોષકઃ ॥ ૩૦ ॥

તીર્થકીર્તિર્ભક્તગમ્યો, ભક્તાનુશયકાર્યકૃત્ ।
ભક્તતુલ્યઃ , સર્વતુલ્યઃ, સ્વેચ્છાસર્વપ્રવર્તકઃ ॥ ૩૧ ॥

ગુણાતીતોઽનવદ્યાત્મા, સર્ગલીલાપ્રવર્તકઃ ।
સાક્ષાત્સર્વજગત્કર્તા, મહદાદિપ્રવર્તકઃ ॥ ૩૨ ॥

માયાપ્રવર્તકઃ સાક્ષી, માયારતિવિવર્ધનઃ ।
આકાશાત્મા ચતુર્મૂર્તિ-શ્ચતુર્ધાભૂતભાવનઃ ॥ ૩૩ ॥

રજઃપ્રવર્તકો બ્રહ્મા, મરીચ્યાદિપિતામહઃ ।
વેદકર્તા યજ્ઞકર્તા, સર્વકર્તાઽમિતાત્મકઃ ॥ ૩૪ ॥

અનેક-સૃષ્ટિકર્તા ચ, દશધાસૃષ્ટિકારકઃ ।
યજ્ઞાંગો યજ્ઞવારાહો, ભૂધરો ભૂમિપાલકઃ ॥ ૩૫ ॥

સેતુર્વિધરણો જૈત્રો, હિરણ્યાક્ષાન્તકઃ સુરઃ ।
દિતિકશ્યપકામૈક-હેતુસૃષ્ટિપ્રવર્તકઃ ॥ ૩૬ ॥

દેવાભયપ્રદાતા ચ, વૈકુંઠાધિપતિર્મહાન્ ।
સર્વગર્વપ્રહારી ચ, સનકાદ્યખિલાર્થદઃ ॥ ૩૭ ॥

સર્વાશ્વાસનકર્તા ચ, ભક્તતુલ્યાહવપ્રદઃ ।
કાલલક્ષણહેતુશ્ચ, સર્વાર્થજ્ઞાપકઃ પરઃ ॥ ૩૮ ॥

ભક્તોન્નતિકરઃ સર્વ-પ્રકારસુખદાયકઃ ।
નાનાયુદ્ધપ્રહરણો, બ્રહ્મશાપવિમોચકઃ ॥ ૩૯ ॥

પુષ્ટિસર્ગ-પ્રણેતા ચ, ગુણસૃષ્ટિપ્રવર્તકઃ ।
કર્દમેષ્ટપ્રદાતા ચ, દેવહૂત્યખિલાર્થદઃ ॥ ૪૦ ॥

શુક્લનારાયણઃ સત્ય-કાલધર્મપ્રવર્તકઃ ।
જ્ઞાનાવતારઃ શાન્તાત્મા, કપિલઃ કાલનાશકઃ ॥ ૪૧ ॥

ત્રિગુણાધિપતિઃ સાંખ્ય-શાસ્ત્રકર્તા વિશારદઃ ।
સર્ગદૂષણહારી ચ, પુષ્ટિમોક્ષપ્રવર્તકઃ ॥ ૪૨ ॥

લૌકિકાનન્દદાતા ચ, બ્રહ્માનન્દપ્રવર્તકઃ ।
ભક્તિસિદ્ધાન્તવક્તા ચ, સગુણજ્ઞાનદીપકઃ ॥ ૪૩ ॥

આત્મપ્રદઃ પૂર્ણકામો, યોગાત્મા યોગભાવિતઃ ।
જીવન્મુક્તિપ્રદઃ શ્રીમા-નન્યભક્તિપ્રવર્તકઃ ॥ ૪૪ ॥

કાલસામર્થ્યદાતા ચ, કાલદોષનિવારકઃ ।
ગર્ભોત્તમજ્ઞાનદાતા, કર્મમાર્ગનિયામકઃ ॥ ૪૫ ॥

સર્વમાર્ગનિરાકર્તા, ભક્તિમાર્ગૈકપોષકઃ ।
સિદ્ધિહેતુઃ સર્વહેતુઃ, સર્વાશ્ચર્યૈકકારણમ્ ॥ ૪૬ ॥

ચેતનાચેતનપતિઃ, સમુદ્રપરિપૂજિતઃ ।
સાંખ્યાચાર્યસ્તુતઃ સિદ્ધ-પૂજિતઃ સર્વપૂજિતઃ ॥ ૪૭ ॥

ચોથા-સ્કન્ધનાં નામ

વિસર્ગકર્તા સર્વેશઃ, કોટિસૂર્યસમપ્રભઃ ।
અનન્તગુણગમ્ભીરો, મહાપુરુષપૂજિતઃ ॥ ૪૮ ॥

અનન્તસુખદાતા ચ, બ્રહ્મકોટિ-પ્રજાપતિઃ ।
સુધાકોટિસ્વાસ્થ્યહેતુઃ, કામધુક્કોટિકામદઃ ॥ ૪૯ ॥

સમુદ્રકોટિગમ્ભીર-સ્તીર્થકોટિ સમાહ્વયઃ ।
સુમેરુકોટિનિષ્કમ્પઃ, કોટિબ્રહ્માણ્ડવિગ્રહઃ ॥ ૫૦ ॥

કોટ્યશ્વમેધપાપઘ્નો, વાયુકોટિ-મહાબલઃ ।
કોટીન્દુજગદાનન્દી, શિવકોટિપ્રસાદકૃત્ ॥ ૫૧ ॥

સર્વસદ્ગુણમાહાત્મ્યઃ, સર્વસદ્ગુણભાજનમ્ ।
મન્વાદિપ્રેરકો ધર્મો, યજ્ઞનારાયણઃ પરઃ ॥ ૫૨ ॥

આકૂતિસૂનુર્દેવેન્દ્રો, રુચિજન્માભયપ્રદઃ ।
દક્ષિણાપતિરોજસ્વી, ક્રિયાશક્તિઃ પરાયણઃ ॥ ૫૩ ॥

દત્તાત્રેયો યોગપતિ-ર્યોગમાર્ગપ્રવર્તકઃ ।
અનસૂયાગર્ભરત્ન-મૃષિવંશવિવર્ધનઃ ॥ ૫૪ ॥

ગુણત્રયવિભાગજ્ઞ-શ્ચતુર્વર્ગવિશારદઃ ।
નારાયણો ધર્મસૂનુ-ર્મૂર્તિપુણ્યયશસ્કરઃ ॥ ૫૫ ॥

સહસ્રકવચચ્છેદી, તપઃસારો નરપ્રિયઃ ।
વિશ્વાનન્દપ્રદઃ કર્મ-સાક્ષી ભારતપૂજિતઃ ॥ ૫૬ ॥

અનન્તાદ્ભુતમાહાત્મ્યો, બદરીસ્થાનભૂષણમ્ ।
જિતકામો જિતક્રોધો, જિતસંગો જિતેન્દ્રિયઃ ॥ ૫૭ ॥

ઉર્વશીપ્રભવઃ સ્વર્ગ-સુખદાયી સ્થિતિપ્રદઃ ।
અમાની માનદો ગોપ્તા, ભગવચ્છાસ્ત્રબોધકઃ ॥ ૫૮ ॥

બ્રહ્માદિવન્દ્યો હંસઃ શ્રી-ર્માયાવૈભવકારણમ્ ।
વિવિધાનન્તસર્ગાત્મા, વિશ્વપૂરણતત્પરઃ ॥ ૫૯ ॥

યજ્ઞજીવનહેતુશ્ચ, યજ્ઞસ્વામીષ્ટબોધકઃ ।
નાનાસિદ્ધાન્તગમ્યશ્ચ, સપ્તતન્તુશ્ચ ષડ્ગુણઃ ॥ ૬૦ ॥

પ્રતિસર્ગજગત્કર્તા, નાનાલીલાવિશારદઃ ।
ધ્રુવપ્રિયો ધ્રુવસ્વામી, ચિન્તિતાધિકદાયકઃ ॥ ૬૧ ॥

દુર્લભાનન્તફલદો, દયાનિધિરમિત્રહા ।
અંગસ્વામી કૃપાસારો, વૈન્યો ભૂમિનિયામકઃ ॥ ૬૨ ॥

ભૂમિદોગ્ધા પ્રજાપ્રાણ-પાલનૈક-પરાયણઃ ।
યશોદાતા જ્ઞાનદાતા, સર્વધર્મપ્રદર્શકઃ ॥ ૬૩ ॥

પુરઞ્જનો જગન્મિત્રં, વિસર્ગાન્તપ્રદર્શકઃ ।
પ્રચેતસાં પતિશ્ચિત્ર - ભક્તિહેતુર્જનાર્દનઃ ॥ ૬૪ ॥

સ્મૃતિહેતુર્બ્રહ્મભાવ-સાયુજ્યાદિપ્રદઃ શુભઃ ।
વિજયી-

પાંચમા-સ્કન્ધનાં નામ

-સ્થિતિ લીલાબ્ધિ-રચ્યુતો વિજયપ્રદઃ ॥ ૬૫ ॥

સ્વસામર્થ્યપ્રદો ભક્ત-કીર્તિહેતુરધોક્ષજઃ ।
પ્રિયવ્રતપ્રિયસ્વામી, સ્વેચ્છાવાદવિશારદઃ ॥ ૬૬ ॥

સંખ્યગમ્યઃ સ્વપ્રકાશઃ, સર્વસંગવિવર્જિતઃ ।
ઈચ્છાયાં ચ સમર્યાદ-સ્ત્યાગમાત્રોપલમ્ભનઃ ॥ ૬૭ ॥

અચિન્ત્યકાર્યકર્તા ચ, તર્કાગોચરકાર્યકૃત્ ।
શૃંગારરસમર્યાદા, આગ્નીધ્રરસભાજનમ્ ॥ ૬૮ ॥

નાભીષ્ટપૂરકઃ કર્મ-મર્યાદાદર્શનોત્સુકઃ ।
સર્વરૂપોઽદ્ભુતતમો, મર્યાદાપુરુષોત્તમઃ ॥ ૬૯ ॥

સર્વરૂપેષુ સત્યાત્મા, કાલસાક્ષી શશિપ્રભઃ ।
મેરુદેવી વ્રતફલ-મૃષભો ભગલક્ષણઃ ॥ ૭૦ ॥

જગત્સન્તર્પકો મેઘ-રૂપી દેવેન્દ્રદર્પહા ।
જયન્તીપતિરત્યન્ત - પ્રમાણાશેષ - લૌકિકઃ ॥ ૭૧ ॥

શતધાન્યસ્તભૂતાત્મા, શતાનન્દો ગુણપ્રસૂઃ ।
વૈષ્ણવોત્પાદનપરઃ, સર્વધર્મોપદેશકઃ ॥ ૭૨ ॥

પરહંસક્રિયાગોપ્તા, યોગચર્યાપ્રદર્શકઃ ।
ચતુર્થાશ્રમનિર્ણેતા, સદાનન્દ - શરીરવાન્ ॥ ૭૩ ॥

પ્રદર્શિતાન્યધર્મશ્ચ, ભરતસ્વામ્યપારકૃત્ ।
યથાવત્કર્મકર્તા ચ, સંગાનિષ્ટ-પ્રદર્શકઃ ॥ ૭૪ ॥

આવશ્યકપુનર્જન્મ, કર્મમાર્ગ-પ્રદર્શકઃ ।
યજ્ઞરૂપમૃગઃ શાન્તઃ, સહિષ્ણુઃ સત્પરાક્રમઃ ॥ ૭૫ ॥

રહૂગણગતિજ્ઞશ્ચ, રહૂગણવિમોચકઃ ।
ભવાટવીતત્ત્વવક્તા, બહિર્મુખહિતે રતઃ ॥ ૭૬ ॥

ગયસ્વામી સ્થાનવંશ-કર્તા સ્થાનવિભેદકૃત્ ।
પુરુષાવયવો ભૂમિ-વિશેષવિનિરૂપકઃ ॥ ૭૭ ॥

જમ્બૂદ્વીપપતિર્મેરુ-નાભિપદ્મરુહાશ્રયઃ ।
નાનાવિભૂતિલીલાઢ્યો, ગઙ્ગોત્પત્તિનિદાનકૃત્ ॥ ૭૮ ॥

ગઙ્ગામાહાત્મ્યહેતુશ્ચ, ગંગારૂપોઽતિગૂઢકૃત્ ।
વૈકુણ્ઠદેહહેત્વમ્બુ-જન્મકૃત્ સર્વપાવનઃ ॥ ૭૯ ॥

શિવસ્વામી શિવોપાસ્યો, ગૂઢઃ સંકર્ષણાત્મકઃ ।
સ્થાનરક્ષાર્થમત્સ્યાદિ-રૂપઃ સર્વૈક-પૂજિતઃ ॥ ૮૦ ॥

ઉપાસ્યનાનારૂપાત્મા, જ્યોતિરૂપો ગતિપ્રદઃ ।
સૂર્યનારાયણો વેદ-કાન્તિરુજ્જ્વલવેષધૃક્ ॥ ૮૧ ॥

હંસોઽન્તરિક્ષગમનઃ, સર્વપ્રસવકારણમ્ ।
આનન્દકર્તા વસુદો, બુધો વાક્પતિરુજ્જ્વલઃ ॥ ૮૨ ॥

કાલાત્મા કાલકાલશ્ચ, કાલચ્છેદકૃદુત્તમઃ ।
શિશુમારઃ સર્વમૂર્તિ-રાધિદૈવિકરૂપધૃક્ ॥ ૮૩ ॥

અનન્તસુખભોગાઢ્યો, વિવરૈશ્વર્યભાજનમ્ ।
સંકર્ષણો દૈત્યપતિઃ, સર્વાધારો બૃહદ્વપુઃ ॥ ૮૪ ॥

અનન્તનરકચ્છેદી, સ્મૃતિમાત્રાર્તિનાશનઃ ।
સર્વાનુગ્રહકર્તા ચ,-

છટ્ઠા-સ્કન્ધનાં નામ

-મર્યાદાભિન્નશાસ્ત્રકૃત્ ॥ ૮૫ ॥

કાલાન્તકભયચ્છેદી, નામસામર્થ્યરૂપધૃક્ ।
ઉદ્ધારાનર્હગોપ્તાત્મા, નામાદિપ્રેરકોત્તમઃ ॥ ૮૬ ॥

અજામિલ-મહાદુષ્ટ- મોચકોઽઘવિમોચકઃ ।
ધર્મવક્તાઽક્લિષ્ટવક્તા, વિષ્ણુધર્મસ્વરૂપધૃક્ ॥ ૮૭ ॥

સન્માર્ગપ્રેરકો ધર્તા, ત્યાગહેતુરધોક્ષજઃ ।
વૈકુણ્ઠપુરનેતા ચ, દાસસંવૃદ્ધિકારકઃ ॥ ૮૮ ॥

દક્ષપ્રસાદકૃદ્ધંસ-ગુહ્યસ્તુતિવિભાવનઃ ।
સ્વાભિપ્રાયપ્રવક્તા ચ, મુક્તજીવપ્રસૂતિકૃત્ ॥ ૮૯ ॥

નારદપ્રેરણાત્મા ચ, હર્યશ્વબ્રહ્મભાવનઃ ।
શબલાશ્વહિતો ગૂઢ-વાક્યાર્થજ્ઞાપનક્ષમઃ ॥ ૯૦ ॥

ગૂઢાર્થજ્ઞાપનઃ સર્વ-મોક્ષાનન્દ-પ્રતિષ્ઠિતઃ ।
પુષ્ટિપ્રરોહહેતુશ્ચ, દાસૈકજ્ઞાતહૃદ્ગતઃ ॥ ૯૧ ॥

શાન્તિકર્તા સુહિતકૃત્, સ્ત્રીપ્રસૂઃ સર્વકામધુક્ ।
પુષ્ટિવંશપ્રણેતા ચ, વિશ્વરૂપેષ્ટદેવતા ॥ ૯૨ ॥

કવચાત્મા પાલનાત્મા, વર્મોપચિતિકારણમ્ ।
વિશ્વરૂપશિરચ્છેદી, ત્વાષ્ટ્રયજ્ઞવિનાશકઃ ॥ ૯૩ ॥

વૃત્રસ્વામી વૃત્રગમ્યો, વૃત્રવ્રતપરાયણઃ ।
વૃત્રકીર્તિર્વૃત્રમોક્ષો, મઘવત્પ્રાણરક્ષકઃ ॥ ૯૪ ॥

અશ્વમેધહવિર્ભોક્તા, દેવેન્દ્રામીવનાશકઃ ।
સંસારમોચકશ્ચિત્ર-કેતુબોધન-તત્પરઃ ॥ ૯૫ ॥

મન્ત્રસિદ્ધિઃ સિદ્ધિહેતુઃ, સુસિદ્ધિફલદાયકઃ ।
મહાદેવતિરસ્કર્તા, ભક્ત્યૈ પૂર્વાર્થનાશકઃ ॥ ૯૬ ॥

દેવબ્રાહ્મણવિદ્વેષ-વૈમુખ્યજ્ઞાપંકઃ શિવઃ ।
આદિત્યો દૈત્યરાજશ્ચ, મહત્પતિરચિન્ત્યકૃત્ ॥ ૯૭ ॥
મરુતાં ભેદકસ્ત્રાતા, વ્રતાત્મા પુંપ્રસૂતિકૃત્ ।

સાતમા-સ્કન્ધનાં નામ

કર્માત્મા વાસનાત્મા ચ, ઊતિલીલાપરાયણઃ ॥ ૯૮ ॥
સમદૈત્યસુરઃ સ્વાત્મા, વૈષમ્યજ્ઞાનસંશ્રયઃ ।
દેહાદ્યુપાધિરહિતઃ, સર્વજ્ઞઃ સર્વહેતુવિદ્ ॥ ૯૯ ॥
બ્રહ્મવાક્સ્થાપનપરઃ, સ્વજન્માવધિકાર્યકૃત્ ।
સદસદ્વાસનાહેતુ-સ્ત્રિસત્યો ભક્તમોચકઃ ॥ ૧૦૦ ॥
હિરણ્યકશિપુદ્વેષી, પ્રવિષ્ટાત્માતિભીષણઃ ।
શાન્તિજ્ઞાનાદિહેતુશ્ચ, પ્રહ્લાદોત્પત્તિકારણમ્ ॥ ૧૦૧ ॥
દૈત્યસિદ્ધાન્તસદ્વક્તા, તપઃસાર ઉદારધીઃ ।
દૈત્યહેતુપ્રકટનો, ભક્તિચિહ્નપ્રકાશકઃ ॥ ૧૦૨ ॥
સદ્વેષહેતુઃ સદ્વેષ-વાસનાત્મા નિરન્તરઃ ।
નૈષ્ઠુર્યસીમા પ્રહ્લાદ-વત્સલઃ સંગદોષહા ॥ ૧૦૩ ॥
મહાનુભાવઃ સાકારઃ, સર્વાકારઃ પ્રમાણભૂઃ ।
સ્તમ્ભપ્રસૂતિર્નૃહરિ-ર્નૃસિંહો ભીમવિક્રમઃ ॥ ૧૦૪ ॥
વિકટાસ્યો લલજ્જિહ્વો, નખશસ્ત્રો જવોત્કટઃ ।
હિરણ્કશિપુચ્છેદી, ક્રૂરદૈત્યનિવારકઃ ॥ ૧૦૫ ॥
સિંહાસનસ્થઃ ક્રોધાત્મા, લક્ષ્મીભયવિવર્ધનઃ ।
બ્રહ્માદ્યત્યન્તભયભૂ-રપૂર્વાચિન્ત્યરૂપધૃક્ ॥ ૧૦૬ ॥
ભક્તૈકશાન્તહૃદયો, ભક્તસ્તુત્યઃ સ્તુતિપ્રિયઃ ।
ભક્તાંગલેહનોદ્ભૂત-ક્રોધપુંજઃ પ્રશાન્તધીઃ ॥ ૧૦૭ ॥

સ્મૃતિમાત્રભયત્રાતા, બ્રહ્મબુદ્ધિપ્રદાયકઃ ।
ગોરૂપધાર્યમૃતપાઃ, શિવકીર્તિવિવર્ધનઃ ॥ ૧૦૮ ॥
ધર્માત્મા સર્વકર્માત્મા, વિશેષાત્માશ્રમપ્રભુઃ ।
સંસારમગ્નસ્વોદ્ધર્તા, સન્માર્ગાખિલતત્ત્વવાક્ ॥ ૧૦૯ ॥
આચારાત્મા સદાચારઃ,-

આઠમા-સ્કન્ધનાં નામ

-મન્વન્તરવિભાવનઃ ।
સ્મૃત્યાશેષાશુભહરો, ગજેન્દ્રસ્મૃતિકારણમ્ ॥ ૧૧૦ ॥
જાતિસ્મરણહેત્વૈક-પૂજાભક્તિસ્વરૂપદઃ ।
યજ્ઞોભયાન્મનુત્રાતા, વિભુર્બ્રહ્મવ્રતાશ્રયઃ ॥ ૧૧૧ ॥
સત્યસેનો દુષ્ટઘાતી, હરિર્ગજવિમોચકઃ ।
વૈકુણ્ઠો લોકકર્તા ચ, અજિતોઽમૃતકારણમ્ ॥ ૧૧૨ ॥
ઉરુક્રમો ભૂમિહર્તા, સાર્વભૌમો બલિપ્રિયઃ ।
વિભુઃ સર્વહિતૈકાત્મા, વિષ્વક્સેનઃ શિવપ્રિયઃ ॥ ૧૧૩ ॥
ધર્મસેતુર્લોકધૃતિઃ, સુધામાન્તરપાલકઃ ।
ઉપહર્તા યોગપતિ-ર્બૃહદ્ભાનુઃ ક્રિયાપતિઃ ॥ ૧૧૪ ॥
ચતુર્દશપ્રમાણાત્મા, ધર્મો મન્વાદિબોધકઃ ।
લક્ષ્મીભોગૈકનિલયો, દેવમન્ત્રપ્રદાયકઃ ॥ ૧૧૫ ॥
દૈત્યવ્યામોહકઃ સાક્ષાદ્-ગરુડસ્કન્ધસંશ્રયઃ ।
લીલામન્દરધારી ચ, દૈત્યવાસુકિપૂજિતઃ ॥ ૧૧૬ ॥
સમુદ્રોન્મથનાયત્તો-ઽવિઘ્નકર્તા સ્વવાક્યકૃત્ ।
આદિકૂર્મઃ પવિત્રાત્મા, મન્દરાઘર્ષણોત્સુકઃ ॥ ૧૧૭ ॥
શ્વાસૈજદબ્ધિવાર્વીચિઃ, કલ્પાન્તાવધિકાર્યકૃત્ ।
ચતુર્દશમહારત્નો, લક્ષ્મીસૌભાગ્યવર્ધનઃ ॥ ૧૧૮ ॥

ધન્વન્તરિઃ સુધાહસ્તો, યજ્ઞભોક્તાર્તિનાશનઃ ।
આર્યુવેદપ્રણેતા ચ, દેવદૈત્યાખિલાર્ચિતઃ ॥ ૧૧૯ ॥

બુદ્ધિવ્યામોહકો દેવ-કાર્યસાધનતત્પરઃ ।
સ્ત્રીરૂપો માયયા વક્તા, દૈત્યાન્તઃકરણપ્રિયઃ ॥ ૧૨૦ ॥

પાયિતામૃતદેવાંશો, યુદ્ધહેતુસ્મૃતિપ્રદઃ ।
સુમાલિમાલિવધકૃન્-માલ્યવત્પ્રાણહારકઃ ॥ ૧૨૧ ॥

કાલનેમિશિરચ્છેદી, દૈત્યયજ્ઞવિનાશકઃ ।
ઈન્દ્રસામર્થ્યદાતા ચ, દૈત્યશેષસ્થિતિપ્રિયઃ ॥ ૧૨૨ ॥

શિવવ્યામોહકો માયી, ભૃગુમન્ત્રસ્વશક્તિદઃ ।
બલિજીવનકર્તા ચ, સ્વર્ગહેતુર્વ્રતાર્ચિતઃ ॥ ૧૨૩ ॥

અદિત્યાનન્દકર્તા ચ, કશ્યપાદિતિસમ્ભવઃ ।
ઉપેન્દ્ર ઈન્દ્રાવરજો, વામનબ્રહ્મરૂપધૃક્ ॥ ૧૨૪ ॥

બ્રહ્માદિસેવિતવપુ-ર્યજ્ઞપાવનતત્પરઃ ।
યાગ્ચોપદેશકર્તા ચ, જ્ઞાપિતાશેષસંસ્થિતિઃ ॥ ૧૨૫ ॥

સત્યાર્થપ્રેરકઃ સર્વ-હર્તા ગર્વવિનાશકઃ ।
ત્રિવિક્રમસ્ત્રિલોકાત્મા, વિશ્વમૂર્તિઃ પૃથુશ્રવા ॥ ૧૨૬ ॥

પાશબદ્ધબલિઃ સર્વ-દૈત્યપક્ષોપમર્દકઃ ।
સુતલસ્થાપિતબલિઃ, સ્વર્ગાધિકસુખપ્રદઃ ॥ ૧૨૭ ॥

કર્મસંપૂર્તિકર્તા ચ, સ્વર્ગસંસ્થાપિતામરઃ ।
જ્ઞાતત્રિવિધધર્માત્મા, મહામીનોઽબ્ધિસંશ્રયઃ ॥ ૧૨૮ ॥

સત્યવ્રતપ્રિયો ગોપ્તા, મત્સ્યમૂર્તિધૃતશ્રુતિઃ ।
શૃંગબદ્ધધૃતક્ષોણિઃ, સર્વાર્થજ્ઞાપકો ગુરુઃ ॥ ૧૨૯ ॥

નવમા - સ્કન્ધનાં નામ

ઈશસેવકલીલાત્મા, સૂર્યવંશપ્રવર્તકઃ ।
સોમવંશોદ્ભવકરો, મનુપુત્રગતિપ્રદઃ ॥ ૧૩૦ ॥

અમ્બરીષપ્રિયઃ સાધુ-દુર્વાસાગર્વનાશકઃ ।
બ્રહ્મશાપોપસંહર્તા, ભક્તકીર્તિવિવર્ધનઃ ॥ ૧૩૧ ॥

ઈક્ષ્વાકુવંશજનકઃ, સગરાદ્યખિલાર્થદઃ ।
ભગીરથમહાયત્નો, ગઙ્ગાધૌતાઙ્ઘ્રિપઙ્કજઃ ॥ ૧૩૨ ॥

બ્રહ્મસ્વામી શિવસ્વામી, સગરાત્મજમુક્તિદઃ ।
ખટવાઙ્ગમોક્ષહેતુશ્ચ, રઘુવંશવિવર્ધનઃ ॥ ૧૩૩ ॥

રઘુનાથો રામચન્દ્રો, રામભદ્રો રઘુપ્રિયઃ ।
અનન્તકીર્તિઃ પુણ્યાત્મા, પુણ્યશ્લોકૈકભાસ્કરઃ ॥ ૧૩૪ ॥

કોશલેન્દ્રઃ પ્રમાણાત્મા, સેવ્યો દશરથાત્મજઃ ।
લક્ષ્મણો ભરતશ્ચૈવ, શત્રુઘ્નો વ્યૂહવિગ્રહઃ ॥ ૧૩૫ ॥

વિશ્વામિત્રપ્રિયો દાન્ત-સ્તાડકાવધમોક્ષદઃ ।
વાયવ્યાસ્ત્રાબ્ધિનિક્ષિપ્ત-મારીચશ્ચ સુબાહુહા ॥ ૧૩૬ ॥

વૃષધ્વજધનુર્ભંગ-પ્રાપ્તસીતામહોત્સવઃ ।
સીતાપતિર્ભૃગુપતિ-ર્ગર્વપર્વતનાશકઃ ॥ ૧૩૭ ॥

અયોધ્યાસ્થમહાભોગ-યુક્તલક્ષ્મીવિનોદવાન્ ।
કૈકેયીવાક્યકર્તા ચ, પિતૃવાક્પરિપાલકઃ ॥ ૧૩૮ ॥

વૈરાગ્યબોધકોઽનન્ય-સાત્ત્વિકસ્થાનબોધકઃ ।
અહલ્યાદુઃખહારી ચ, ગુહસ્વામી સલક્ષ્મણઃ ॥ ૧૩૯ ॥

ચિત્રકૂટપ્રિયસ્થાનો, દણ્ડકારણ્યપાવનઃ ।
શરભઙ્ગસુતીક્ષ્ણાદિ-પૂજિતોઽગાત્સ્યભાગ્યભૂઃ ॥ ૧૪૦ ॥

ઋષિસંપ્રાર્થિતકૃતિ-ર્વિરાધવધપણ્ડિતઃ ।
છિન્નશૂર્પણખાનાસઃ, ખરદૂષણઘાતકઃ ॥ ૧૪૧ ॥

એકબાણહતાનેક-સહસ્રબલરાક્ષસઃ ।
મારીચઘાતી નિયત-સીતાસમ્બન્ધશોભિતઃ ॥ ૧૪૨ ॥

સીતાવિયોગનાટ્યશ્ચ, જટાયુવધમોક્ષદઃ ।
શબરીપૂજિતો ભક્ત-હનુમત્પ્રમુખાવૃતઃ ॥ ૧૪૩ ॥

દુન્દુભ્યસ્થિપ્રહરણઃ, સપ્તતાલવિભેદનઃ ।
સુગ્રીવરાજ્યદો વાલી-ઘાતી સાગરશોષણઃ ॥ ૧૪૪ ॥

સેતુબન્ધનકર્તા ચ, વિભીષણહિતપ્રદઃ ।
રાવણાદિશિરશ્છેદી, રાક્ષસાઘૌઘનાશકઃ ॥ ૧૪૫ ॥

સીતાઽભયપ્રદાતા ચ, પુષ્પકાગમનોત્સુકઃ ।
અયોધ્યાપતિરત્યંત-સર્વલોકસુખપ્રદઃ ॥ ૧૪૬ ॥

મથુરાપુરનિર્માતા, સુકૃતજ્ઞસ્વરૂપદઃ ।
જનકજ્ઞાનગમ્યશ્ચ, ઐલાન્તપ્રકટશ્રુતિઃ ॥ ૧૪૭ ॥

હૈહયાન્તકરો રામો, દુષ્ટક્ષત્રવિનાશકઃ ।
સોમવંશહિતૈકાત્મા, યદુવંશવિવર્ધનઃ ॥ ૧૪૮ ॥

દશમા-સ્કન્ધના પૂર્વાર્ધનાં નામ

પરબ્રહ્માવતરણઃ, કેશવઃ ક્લેશનાશનઃ ।
ભૂમિભારાવતરણો, ભક્તાર્થાખિલમાનસઃ ॥ ૧૪૯ ॥

સર્વભક્તનિરોધાત્મા, લીલાનન્તનિરોધકૃત્ ।
ભૂમિષ્ઠપરમાનન્દો, દેવકીશુદ્ધિકારણમ્ ॥ ૧૫૦ ॥

વસુદેવજ્ઞાનનિષ્ઠ-સમજીવનિવારકઃ ।
સર્વવૈરાગ્યકરણ-સ્વલીલાધારશોધકઃ ॥ ૧૫૧ ॥

માયાજ્ઞાપનકર્તા ચ, શેષસમ્ભારસમ્ભૃતિઃ ।
ભક્તક્લેશપરિજ્ઞાતા, તન્નિવારણતત્પરઃ ॥ ૧૫૨ ॥

આવિષ્ટવસુદેવાંશો, દેવકીગર્ભભૂષણમ્ ।
પૂર્ણતેજોમયઃ પૂર્ણઃ, કંસાધૃષ્યપ્રતાપવાન્ ॥ ૧૫૩ ॥

વિવેકજ્ઞાનદાતા ચ, બ્રહ્માદ્યખિલસંસ્તુતઃ ।
સત્યો જગત્કલ્પતરુ-ર્નાનારૂપવિમોહનઃ ॥ ૧૫૪ ॥

ભક્તિમાર્ગપ્રતિષ્ઠાતા, વિદ્વન્મોહપ્રવર્તકઃ ।
મૂલકાલગુણદ્રષ્ટા, નયનાનન્દભાજનમ્ ॥ ૧૫૫ ॥

વસુદેવસુખાબ્ધિશ્ચ, દેવકીનયનામૃતમ્ ।
પિતૃમાતૃસ્તુતઃ પૂર્વ-સર્વવૃત્તાન્તબોધકઃ ॥ ૧૫૬ ॥

ગોકુલાગતિલીલાપ્ત-વસુદેવકરસ્થિતિઃ ।
સર્વેશત્વપ્રકટનો, માયાવ્યત્યયકારકઃ ॥ ૧૫૭ ॥

જ્ઞાનમોહિતદુષ્ટેશઃ, પ્રપઞ્ચાસ્મૃતિકારણમ્ ।
યશોદાનન્દનો નન્દ-ભાગ્યભૂર્ગોકુલોત્સવઃ ॥ ૧૫૮ ॥

નન્દપ્રિયો નન્દસૂનુ-ર્યશોદાયાઃ સ્તનન્ધયઃ ।
પૂતનાસુપયઃપાતા, મુગ્ધભાવાતિસુન્દરઃ ॥ ૧૫૯ ॥

સુન્દરીહૃદયાનન્દો, ગોપીમન્ત્રાભિમન્ત્રિતઃ ।
ગોપાલાશ્ચર્યરસકૃત્, શકટાસુરખણ્ડનઃ ॥ ૧૬૦ ॥

નન્દવ્રજજનાનન્દી, નન્દભાગ્યમહોદયઃ ।
તૃણાવર્તવધોત્સાહો, યશોદાજ્ઞાનવિગ્રહઃ ॥ ૧૬૧ ॥

બલભદ્રપ્રિયઃ કૃષ્ણઃ, સંકર્ષણસહાયવાન્ ।
રામાનુજો વાસુદેવો, ગોષ્ઠાઙ્ગણગતિપ્રિયઃ ॥ ૧૬૨ ॥

કિંકિણીરવભાવજ્ઞો, વત્સપુચ્છાવલંબનઃ ।
નવનીતપ્રિયો ગોપી-મોહસંસારનાશકઃ ॥ ૧૬૩ ॥

ગોપબાલકભાવજ્ઞ-શ્ચૌર્યવિદ્યાવિશારદઃ ।
મૃત્સ્નાભક્ષણલીલાસ્ય-માહાત્મ્યજ્ઞાનદાયકઃ ॥ ૧૬૪ ॥

ધરાદ્રોણપ્રીતિકર્તા, દધિભાણ્ડવિભેદનઃ ।
દામોદરો ભક્તવશ્યો, યમલાર્જુનભઞ્જનઃ ॥ ૧૬૫ ॥

બૃહદ્વનમહાશ્ચર્યો, વૃન્દાવનગતિપ્રિયઃ ।
વત્સઘાતી બાલકેલિ-ર્બકાસુરનિષૂદનઃ ॥ ૧૬૬ ॥

અરણ્યભોક્તાપ્યથવા, બાલલીલાપરાયણઃ ।
પ્રોત્સાહજનકશ્ચૈવ-મઘાસુરનિષૂદનઃ ॥ ૧૬૭ ॥

વ્યાલમોક્ષપ્રદઃ પુષ્ટો, બ્રહ્મમોહપ્રવર્ધનઃ ।
અનન્તમૂર્તિઃ સર્વાત્મા, જઙ્ગમસ્થાવરાકૃતિઃ ॥ ૧૬૮ ॥

બ્રહ્મમોહનકર્તા ચ, સ્તુત્ય આત્મા સદાપ્રિયઃ ।
પૌગણ્ડલીલાભિરતિ-ર્ગોચારણપરાયણઃ ॥ ૧૬૯ ॥

વૃન્દાવનલતાગુલ્મ-વૃક્ષરૂપનિરૂપકઃ ।
નાદબ્રહ્મપ્રકટનો, વયઃપ્રતિકૃતિસ્વનઃ ॥ ૧૭૦ ॥

બર્હિનૃત્યાનુકરણો, ગોપાલાનુકૃતિસ્વનઃ ।
સદાચારપ્રતિષ્ઠાતા, બલશ્રમનિરાકૃતિઃ ॥ ૧૭૧ ॥

તરુમૂલકૃતાશેષ-તલ્પશાયી સખિસ્તુતઃ ।
ગોપાલસેવિતપદઃ, શ્રીલાલિતપદામ્બુજઃ ॥ ૧૭૨ ॥

ગોપસમ્પ્રાર્થિતફલ-દાનનાશિતધેનુકઃ ।
કાલીયફણિમાણિક્ય-રઞ્જિતશ્રીપદામ્બુજઃ ॥ ૧૭૩ ॥

દૃષ્ટિસ-ઞ્જીવિતાશેષ-ગોપગોગોપિકાપ્રિયઃ ।
લીલાસમ્પીતદાવાગ્નિઃ- પ્રલમ્બવધપણ્ડિતઃ ॥ ૧૭૪ ॥

દાવાગ્ન્યાવૃતગોપાલ-દૃષ્ટ્યાચ્છાદનવહ્નિપઃ ।
વર્ષાશરદ્વિભૂતિશ્રી-ર્ગોપીકામપ્રબોધકઃ ॥ ૧૭૫ ॥

ગોપીરત્નસ્તુતાશેષ-વેણુવાદ્યવિશારદઃ ।
કાત્યાયનીવ્રતવ્યાજ-સર્વભાવાશ્રિતાઙ્ગનઃ ॥ ૧૭૬ ॥

સત્સંગતિસ્તુતિવ્યાજ-સ્તુતવૃન્દાવનાઙ્ઘ્રિપઃ ।
ગોપક્ષુચ્છાન્તિસંવ્યાજ-વિપ્રભાર્યાપ્રસાદકૃત્ ॥ ૧૭૭ ॥

હેતુપ્રાપ્તેન્દ્રયાગસ્વ-કાર્યગોસવબોધકઃ ।
શૈલરૂપકૃતાશેષ-રસભોગસુખાવહઃ ॥ ૧૭૮ ॥

લીલાગોવર્ધનોદ્ધાર-પાલિતસ્વવ્રજપ્રિયઃ ।
ગોપસ્વચ્છન્દલીલાર્થ-ગર્ગવાક્યાર્થબોધકઃ ॥ ૧૭૯ ॥

ઈન્દ્રધેનુસ્તુતિપ્રાપ્ત-ગોવિન્દેન્દ્રાભિધાનવાન્ ।
વ્રતાદિધર્મસંસક્ત-નન્દક્લેશવિનાશકઃ ॥ ૧૮૦ ॥

નન્દાદિગોપમાત્રેષ્ટ-વૈકુણ્ઠગતિદાયકઃ ।
વેણુવાદસ્મરક્ષોભ-મત્તગોપીવિમુક્તિદઃ ॥ ૧૮૧ ॥

સર્વભાવપ્રાપ્તગોપી-સુખસંવર્ધનક્ષમઃ ।
ગોપીગર્વપ્રણાશાર્થ-તિરોધાનસુખપ્રદઃ ॥ ૧૮૨ ॥

કૃષ્ણભાવવ્યાપ્તવિશ્વ-ગોપીભાવિતવેશધૃક્ ।
રાધાવિશેષસમ્ભોગ-પ્રાપ્તદોષનિવારકઃ ॥ ૧૮૩ ॥

પરમપ્રીતિસઙ્ગીત-સર્વાદ્ભુતમહાગુણઃ ।
માનાપનોદનાક્રન્દ-ગોપીદૃષ્ટિમહોત્સવઃ ॥ ૧૮૪ ॥

ગોપીકાવ્યાપ્તસર્વાંગઃ, સ્ત્રીસમ્ભાષાવિશારદઃ ।
રાસોત્સવમહાસૌખ્ય-ગોપીસમ્ભોગસાગરઃ ॥ ૧૮૫ ॥

જલસ્થલરતિવ્યાપ્ત-ગોપીદૃષ્ટ્યભિપૂજિતઃ ।
શાસ્ત્રાનપેક્ષકામૈક-મુક્તિદ્વારવિવર્ધનઃ ॥ ૧૮૬ ॥

સુદર્શનમહાસર્પ-ગ્રસ્તનન્દવિમોચકઃ ।
ગીતમોહિતગોપીધૃક્-શંખચૂડવિનાશકઃ ॥ ૧૮૭ ॥

ગુણસંગીતસંતુષ્ટિ-ગોપીસંસારવિસ્મૃતિઃ ।
અરિષ્ટમથનો દૈત્ય-બુદ્ધિવ્યામોહકારકઃ ॥ ૧૮૮ ॥

કેશીઘાતી નારદેષ્ટો, વ્યોમાસુરવિનાશકઃ ।
અક્રૂરભક્તિસંરાદ્ધ-પાદરેણુમહાનિધિઃ ॥ ૧૮૯ ॥

રથાવરોહશુદ્ધાત્મા, ગોપીમાનસહારકઃ ।
હ્રદસંદર્શિતાશેષ-વૈકુણ્ઠાક્રૂરસંસ્તુતઃ ॥ ૧૯૦ ॥

મથુરાગમનોત્સાહો, મથુરાભાગ્યભાજનમ્ ।
મથુરાનગરીશોભા-દર્શનોત્સુકમાનસઃ ॥ ૧૯૧ ॥

દુષ્ટરઙ્ગજકઘાતી ચ, વાયકાર્ચિતવિગ્રહઃ ।
વસ્ત્રમાલાસુશોભાઙ્ગઃ, કુબ્જાલેપનભૂષિતઃ ॥ ૧૯૨ ॥

કુબ્જાસુરૂપકર્તા ચ, કુબ્જારતિવરપ્રદઃ ।
પ્રસાદરૂપસન્તુષ્ટ-હરકોદણ્ડખણ્ડનઃ ॥ ૧૯૩ ॥

શકલાહતકંસાપ્ત-ધનૂરક્ષકસૈનિકઃ ।
જાગ્રત્સ્વપ્નભયવ્યાપ્ત-મૃત્યુલક્ષણબોધકઃ ॥ ૧૯૪ ॥

મથુરામલ્લ ઓજસ્વી, મલ્લયુદ્ધવિશારદઃ ।
સદ્યઃ કુવલયાપી ઘાતી ચાણૂરમર્દનઃ ॥ ૧૯૫ ॥

લીલાહતમહામલ્લઃ, શલતોશલઘાતકઃ
કંસાન્તકો જિતામિત્રો, વસુદેવવિમોચકઃ ॥ ૧૯૬ ॥

જ્ઞાતતત્ત્વપિતૃજ્ઞાન-મોહનામૃતવાઙ્મયઃ ।
ઉગ્રસેનપ્રતિષ્ઠાતા, યાદવાધિવિનાશકઃ ॥ ૧૯૭ ॥

નન્દાદિસાન્ત્વનકરો, બ્રહ્મચર્યવ્રતે સ્થિતઃ ।
ગુરુશુશ્રૂષણપરો, વિદ્યાપારમિતેશ્વરઃ ॥ ૧૯૮ ॥

સાન્દીપનિમૃતાપત્ય-દાતા કાલાન્તકાદિજિત્ ।
ગોકુલાશ્વાસનપરો, યશોદાનન્દપોષકઃ ॥ ૧૯૯ ॥

ગોપિકાવિરહવ્યાજ-મનોગતિરતિપ્રદઃ ।
સમોદ્ધવભ્રમરવાક્, ગોપિકામોહનાશકઃ ॥ ૨૦૦ ॥

કુબ્જારતિપ્રદોઽક્રૂર-પવિત્રીકૃતભૂગૃહઃ ।
પૃથાદુઃખપ્રણેતા ચ, પાણ્ડવાનાં સુખપ્રદઃ ॥ ૨૦૧ ॥

દશમા-સ્કન્ધના ઉત્તરાર્ધનાં નામ

જરાસન્ધસમાનીત-સૈન્યઘાતી વિચારકઃ ।
યવનવ્યાપ્તમથુરા-જનદત્તકુશસ્થલિઃ ॥ ૨૦૨ ॥

દ્વારકાદ્ભુતનિર્માણ-વિસ્માપિતસુરાસુરઃ ।
મનુષ્યમાત્રભોગાર્થ-ભૂમ્યાનીતેન્દ્રવૈભવઃ ॥ ૨૦૩ ॥

યવનવ્યાપ્તમથુરા-નિર્ગમાનન્દવિગ્રહઃ ।
મુચુકુન્દમહાબોધ-યવનપ્રાણદર્પહા ॥ ૨૦૪ ॥

મુચુકુન્દસ્તુતાશેષ-ગુણકર્મમહોદયઃ ।
ફલપ્રદાનસંતુષ્ટિ-જન્માન્તરિતમોક્ષદઃ ॥ ૨૦૫ ॥

શિવબ્રાહ્મણવાક્યાપ્ત-જયભીતિવિભાવનઃ ।
પ્રવર્ષણપ્રાર્થિતાગ્નિ-દાનપુણ્યમહોત્સવઃ ॥ ૨૦૬ ॥

રુક્મિણીરમણઃ કામ-પિતા પ્રદ્યુમ્નભાવનઃ ।
સ્યમન્તકમણિવ્યાજ-પ્રાપ્તજામ્બવતીપતિઃ ॥ ૨૦૭ ॥

સત્યભામાપ્રાણપતિઃ, કાલિન્દીરતિવર્ધનઃ ।
મિત્રવિન્દાપતિઃ સત્યા-પતિર્વૃષનિષૂદનઃ ॥ ૨૦૮ ॥

ભદ્રાવાઞ્છિતભર્તા ચ, લક્ષ્મણાવરણક્ષમઃ ।
ઈન્દ્રાદિપ્રાર્થિતવધ-નરકાસુરસૂદનઃ ॥ ૨૦૯ ॥

મુરારિઃ પીઠહન્તા ચ, તામ્રાદિપ્રાણહારકઃ ।
ષોડશસ્ત્રીસહસ્રેશઃ, છત્રકુણ્ડલદાનકૃત્ ॥ ૨૧૦ ॥

પારિજાતાપહરણો, દેવેન્દ્રમદનાશકઃ ।
રુક્મિણીસમસર્વસ્ત્રી-સાધ્યભોગરતિપ્રદઃ ॥ ૨૧૧ ॥

રુક્મિણીપરિહાસોક્તિ-વાક્તિરોધાનકારકઃ ।
પુત્રપૌત્રમહાભાગ્ય-ગૃહધર્મપ્રવર્તકઃ ॥ ૨૧૨ ॥

શમ્બરાન્તકસત્પુત્ર-વિવાહહતરુક્મિકઃ ।
ઉષાપહૃતપૌત્રશ્રી-બાણબાહુનિવારકઃ ॥ ૨૧૩ ॥

શીતજ્વરભયવ્યાપ્ત-જ્વરસંસ્તુતષડ્ગુણઃ ।
શઙ્કર-પ્રતિયોદ્ધા ચ, દ્વન્દ્વયુદ્ધવિશારદઃ ॥ ૨૧૪ ॥

નૃગપાપપ્રભેત્તા ચ, બ્રહ્મસ્વગુણદોષદૃક્ ।
વિષ્ણુભક્તિવિરોધૈક-બ્રહ્મસ્વવિનિવારકઃ ॥ ૨૧૫ ॥

બલભદ્રાહિતગુણો, ગોકુલપ્રીતિદાયકઃ ।
ગોપીસ્નેહૈકનિલયો, ગોપીપ્રાણસ્થિતિપ્રદઃ ॥ ૨૧૬ ॥

વાક્યાતિગામિયમુના-હલાકર્ષણવૈભવઃ ।
પૌણ્ડ્રકત્યાજિતસ્પર્ધઃ, કાશીરાજવિભેદનઃ ॥ ૨૧૭ ॥

કાશીનિદાહકરણઃ, શિવભસ્મપ્રદાયકઃ ।
દ્વિવિદપ્રાણઘાતી ચ, કૌરવાખર્વગર્વનુત્ ॥ ૨૧૮ ॥

લાઙ્ગલાકૃષ્ટનગરી-સંવિગ્નાખિલનાગરઃ ।
પ્રપન્નાભયદઃ સામ્બ-પ્રાપ્તસન્માનભાજનમ્ ॥ ૨૧૯ ॥

નારદાન્વિષ્ટચરણો, ભક્તવિક્ષેપનાશકઃ ।
સદાચારૈકનિલયઃ, સુધર્માધ્યાસિતાસનઃ ॥ ૨૨૦ ॥

જરાસન્ધાવરુદ્ધેન-વિજ્ઞાપિતનિજક્લમઃ ।
મન્ત્ર્યુદ્ધવાદિવાક્યોક્ત-પ્રકારૈકપરાયણઃ ॥ ૨૨૧ ॥

રાજસૂયાદિમખકૃત્, સમ્પ્રાર્થિતસહાયકૃત્ ।
ઈન્દ્રપ્રસ્થપ્રયાણાર્થ, મહત્સમ્ભારસમ્ભૃતિઃ ॥ ૨૨૨ ॥

જરાસન્ધવધવ્યાજ-મોચિતાશેષભૂમિપઃ ।
સન્માર્ગબોધકો યજ્ઞ-ક્ષિતિવારણતત્પરઃ ॥ ૨૨૩ ॥

શિશુપાલહતિવ્યાજ-જયશાપવિમોચકઃ ।
દુર્યોધનાભિમાનાબ્ધિ- શોષબાણવૃકોદરઃ ॥ ૨૨૪ ॥

મહાદેવવરપ્રાપ્ત-પુર-શાલ્વ-વિનાશકઃ ।
દન્તવક્ત્રવધવ્યાજ-વિજયાઘૌઘનાશકઃ ॥ ૨૨૫ ॥

વિદૂરથપ્રાણહર્તા, ન્યસ્તશસ્ત્રાસ્ત્રવિગ્રહઃ ।
ઉપધર્મવિલિપ્તાઙ્ગ-સૂતઘાતી વરપ્રદઃ ॥ ૨૨૬ ॥

બલ્વલપ્રાણહરણ-પાલિતર્ષિશ્રુતિક્રિયઃ ।
સર્વતીર્થાઘનાશાર્થ-તીર્થયાત્રાવિશારદઃ ॥ ૨૨૭ ॥

જ્ઞાનક્રિયાવિભેદેષ્ટ-ફલસાધનતત્પરઃ ।
સારથ્યાદિક્રિયાકર્તા, ભક્તવશ્યત્વબોધકઃ ॥ ૨૨૮ ॥

સુદામરઙ્કભાર્યાર્થ-ભૂમ્યાનીતેન્દ્રવૈભવઃ ।
રવિગ્રહનિમિત્તાપ્ત-કુરુક્ષેત્રૈકપાવનઃ ॥ ૨૨૯ ॥

નૃપગોપીસમસ્તસ્ત્રી-પાવનાર્થાખિલક્રિયઃ ।
ઋષિમાર્ગપ્રતિષ્ઠાતા, વસુદેવમખક્રિયઃ ॥ ૨૩૦ ॥

વસુદેવજ્ઞાનદાતા, દેવકીપુત્રદાયકઃ ।
અર્જુનસ્ત્રીપ્રદાતા ચ, બહુલાશ્વસ્વરૂપદઃ ॥ ૨૩૧ ॥

શ્રુતદેવેષ્ટદાતા ચ, સર્વશ્રુતિનિરૂપિતઃ ।
મહાદેવાદ્યતિશ્રેષ્ઠો, ભક્તિલક્ષણનિર્ણયઃ ॥ ૨૩૨ ॥

વૃકગ્રસ્તશિવત્રાતા, નાનાવાક્યવિશારદઃ ।
નરગર્વવિનાશાર્થ, હૃતબ્રાહ્મણબાલકઃ ॥ ૨૩૩ ॥

લોકાલોકપરસ્થાન-સ્થિતબાલકદાયકઃ ।
દ્વારકાસ્થમહાભોગ-નાનાસ્ત્રીરતિવર્ધનઃ ॥ ૨૩૪ ॥

મનસ્તિરોધાનકૃત-વ્યગ્રસ્ત્રીચિત્તભાવિતઃ ।

અગિયારમા-સ્કન્ધનાં નામ

મુક્તિલીલાવિહરણો, મૌસલવ્યાજસંહૃતિઃ ॥ ૨૩૫ ॥
શ્રીભાગવતધર્માદિ-બોધકો ભક્તિનીતિકૃત્ ।
ઉદ્ધવજ્ઞાનદાતા ચ, પઞ્ચવિંશતિધા ગુરુઃ ॥ ૨૩૬ ॥
આચારભક્તિમુક્ત્યાદિ-વક્તાશબ્દોદ્ભવસ્થિતિઃ ।
હંસો ધર્મપ્રવક્તા ચ, સનકાદ્યુપદેશકૃત્ ॥ ૨૩૭ ॥
ભક્તિસાધનવક્તા ચ, યોગસિદ્ધિપ્રદાયકઃ ।
નાનાવિભૂતિવક્તા ચ, શુદ્ધધર્માવબોધકઃ ॥ ૨૩૮ ॥
માર્ગત્રયવિભેદાત્મા, નાનાશઙ્કાનિવારકઃ ।
ભિક્ષુગીતાપ્રવક્તા ચ, શુદ્ધસાંખ્યપ્રવર્તકઃ ॥ ૨૩૯ ॥
મનોગુણવિશેષાત્મા, જ્ઞાપકોક્તપુરૂરવાઃ ।
પૂજાવિધિપ્રવક્તા ચ, સર્વસિદ્ધાન્તબોધકઃ ॥ ૨૪૦ ॥
લઘુસ્વમાર્ગવક્તા ચ, સ્વસ્થાનગતિબોધકઃ ।
યાદવાઙ્ગોપસંહર્તા, સર્વાશ્ચર્યગતિક્રિયઃ ॥ ૨૪૧ ॥

બારમા-સ્કન્ધનાં નામ

કાલધર્મવિભેદાર્થ-વર્ણનાશનતત્પરઃ ।
બુદ્ધો ગુપ્તાર્થવક્તા ચ, નાનાશાસ્ત્રવિધાયકઃ ॥ ૨૪૨ ॥
નષ્ટધર્મમનુષ્યાદિ-લક્ષણજ્ઞાપનોત્સુકઃ ।
આશ્રયૈકગતિજ્ઞાતા, કલ્કિઃ કલિમલાપહઃ ॥ ૨૪૩ ॥
શાસ્ત્રવૈરાગ્યસમ્બોધો, નાનાપ્રલયબોધકઃ ।
વિશેષતઃ શુકવ્યાજ-પરીક્ષિજ્જ્ઞાનબોધકઃ ॥ ૨૪૪ ॥
શુકેષ્ટગતિરૂપાત્મા, પરીક્ષિદ્દેહમોક્ષદઃ ।
શબ્દરૂપો નાદરૂપો, વેદરૂપો વિભેદનઃ ॥ ૨૪૫ ॥
વ્યાસઃ શાખાપ્રવક્તા ચ, પુરાણાર્થપ્રવર્તકઃ ।
માર્કણ્ડેયપ્રસન્નાત્મા, વટપત્રપુટે શયઃ ॥ ૨૪૬ ॥

માયાવ્યાપ્તમહામોહ-દુઃખશાન્તિપ્રવર્તકઃ ।
મહાદેવસ્વરૂપશ્ચ, ભક્તિદાતા કૃપાનિધિઃ ॥ ૨૪૭ ॥
આદિત્યાન્તર્ગતઃ કાલઃ, દ્વાદશાત્મા સુપૂજિતઃ ।
શ્રીભાગવતરૂપશ્ચ, સર્વાર્થફલદાયકઃ ॥ ૨૪૮ ॥

બારમા-સ્કન્ધનાં નામ સંપૂર્ણ

ઈતીદં કીર્તનીયસ્ય, હરેર્નામસહસ્રકમ્ ।
પઞ્ચસપ્તતિવિસ્તીર્ણં, પુરાણાન્તરભાષિતમ્ ॥ ૨૪૯ ॥
ય એતત્પ્રાતરુત્થાય, શ્રદ્ધાવાન્ સુસમાહિતઃ ।
જપેદર્થાહિતમતિઃ, સ ગોવિન્દપદં વ્રજેત્ ॥ ૨૫૦ ॥
સર્વધર્મવિનિર્મુક્તઃ, સર્વસાધનવર્જિતઃ ।
એતદ્ધારણમાત્રેણ, કૃષ્ણસ્ય પદવીં વ્રજેત્ ॥ ૨૫૧ ॥
હર્યાવેશિતચિત્તેન, શ્રીભાગવતસાગરાત્ ।
સમુદ્ધૃતાનિ નામાનિ, ચિન્તામણિનિભાનિ હિ ॥ ૨૫૨ ॥
કણ્ઠસ્થિતાન્યાર્થદીપ્ત્યા, બાધન્તેઽજ્ઞાનજંતમઃ ।
ભક્તિં શ્રીકૃષ્ણદેવસ્ય, સાધયન્તિ વિનિશ્ચિતમ્ ॥ ૨૫૩ ॥
કિમ્બહૂક્તેન ભગવાન્, નામભિઃ સ્તુતષડ્ગુણઃ ।
આત્મભાવં નયત્યાશુ, ભક્તિં ચ કુરુતે દૃઢામ્ ॥ ૨૫૪ ॥
યઃ કૃષ્ણભક્તિમિહ વાઞ્છતિ સાધનૌઘૈ-
ર્નામાનિ ભાસુરયશાંસિ જપેત્સ નિત્યમ્ ।
તં વૈ હરિઃ સ્વપુરુષં કુરુતેઽતિશીઘ્ર-
માત્માર્પણં સમધિગચ્છતિ ભાવતુષ્ટઃ ॥ ૨૫૫ ॥
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણસખ વૃષ્ણિવૃષાવનિધૃક્-
રાજન્યવંશદહનાનપવર્ગવીર્ય ।
ગોવિન્દગોપવનિતાવ્રજભૃત્યગીત
તીર્થશ્રવઃ શ્રવણમઙ્ગલ પાહિ ભૃત્યાન્ ॥ ૨૫૬ ॥

ઈતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય-સમુદ્ધૃતં શ્રીપુરુષોત્તમ-નામ-સહસ્રમ્ સંપૂર્ણમ્ ॥

શ્રીહરિઃ

શ્રીપુરુષોત્તમસહસ્રનામાવલી

પ્રથમ-સ્કન્ધનાં નામ

૧. **શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ**

શ્રીકૃષ્ણ (સાકાર-સુંદર-સદાનંદ)ને નમસ્કાર

૨. **સચ્ચિદાનન્દાય નમઃ**

સત્-ચિત્-આનંદ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૩. **નિત્ય-લીલા-વિનોદ-કૃતે નમઃ**

નિત્યલીલાના આનંદને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૪. **સર્વાગમ-વિનોદિને નમઃ**

સર્વવેદ જેનો વિનોદ છે તેવાને નમસ્કાર

૫. **લક્ષ્મીશાય નમઃ**

વિભૂતિરૂપ લક્ષ્મીજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૬. **પુરુષોત્તમાય નમઃ**

અક્ષરબ્રહ્મથી ઉત્તમ શ્રીપુરુષોત્તમને નમસ્કાર

૭. **આદિ-કાલાય નમઃ**

સૌથી પ્રથમ કાલ-રૂપને નમસ્કાર

૮. **સર્વ-કાલાય નમઃ**

સર્વને પ્રેરનાર કાલ-રૂપને નમસ્કાર

૯. **કાલાત્મને નમઃ**

કાલ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦. **માયયાવૃતાય નમઃ**

માયા-રૂપ લક્ષ્મીજીથી સેવા કરવા માટે વરાયેલાને નમસ્કાર

૧૧. **ભક્તોદ્ધાર-પ્રયત્નાત્મને નમઃ**

ભક્તોનાં ત્રણ પ્રકારનાં દુઃખો દૂર કરવામાં (ઉદ્ધારના પ્રયત્નમાં) અંતઃકરણવાળાને નમસ્કાર

૧૨. **જગત્કર્ત્રે નમઃ**

જડ-ચેતન રૂપ જગતના કર્તાને નમસ્કાર

૧૩. **જગન્મયાય નમઃ**

જગદ્-રૂપ સ્વરૂપ-વાળાને નમસ્કાર

૧૪. **નામ-લીલા-પરાય નમઃ**

ઉત્તમ નામ અને લીલાવાળાને નમસ્કાર

૧૫. **વિષ્ણવે નમઃ**

વિષ્ણુ-વિશ્વવ્યાપક-ને નમસ્કાર

૧૬. **વ્યાસાત્મને નમઃ**

વ્યાસ-રૂપ અવતારવાળાને નમસ્કાર

૧૭. **શુક-મોક્ષદાય નમઃ**

શ્રીશુકદેવજીને માયાના બંધનમાંથી મોક્ષ દેનારાને નમસ્કાર

૧૮. **વ્યાપિ-વૈકુણ્ઠ-દાત્રે નમઃ**

ભક્તોને જ્ઞાનપૂર્વક વ્યાપક વૈકુણ્ઠ-લોક દેનારને નમસ્કાર

૧૯. **શ્રીમદ્-ભાગવતાગમાય નમઃ**

શ્રીમદ્-ભાગવત-શાસ્ત્ર-રૂપને નમસ્કાર

૨૦. **શુક-વાગમૃતાબ્ધીન્દવે નમઃ**

શ્રીશુકદેવજીના વાણી-રૂપ અમૃત-સાગર સમાન શ્રીમદ્-ભાગવત-શાસ્ત્રના સારભૂત ચંદ્રને નમસ્કાર

૨૧. **શૌનકાદ્યખિલેષ્ટદાય નમઃ**

શૌનક વગેરેને સંપૂર્ણ પ્રિય ભક્તિયોગ દેનારને નમસ્કાર

૨૨. **ભક્તિ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

ભક્તિનો પ્રચાર કરનારાને નમસ્કાર

૨૩. **ત્રાત્રે નમઃ**

સર્વદુઃખમાંથી રક્ષણ કરનારાને નમસ્કાર

૨૪. **વ્યાસ-ચિંતા-વિનાશકાય નમઃ**

વ્યાસજીની ચિંતાને સંપૂર્ણ દૂર કરનારને નમસ્કાર

૨૫. **સર્વ-સિદ્ધાન્ત-વાગાત્મને નમઃ**

સર્વવાણીમાં સિદ્ધાન્તરૂપ સમાધિભાષા સ્વરૂપને નમસ્કાર

૨૬. **નારદાદ્યખિલેષ્ટદાય નમઃ**

નારદ-પર્વત-વગેરેને સર્વ-પ્રિય-ભક્તિ-દેનારને નમસ્કાર

૨૭. **અન્તરાત્મને નમઃ**

અન્તઃકરણ સ્વરૂપને નમસ્કાર

૨૮. **ધ્યાન-ગમ્યાય નમઃ**

ધ્યાન વડે જાણવા યોગ્યને નમસ્કાર

૨૯. **ભક્તિ-રત્ન-પ્રદાયકાય નમઃ**

ભક્તિ અને ભક્તિસાધન-રૂપ શ્રીમદ્-ભાગવત રૂપ રત્નને પ્રયત્નથી દેનારને નમસ્કાર

૩૦. **મુક્તોપસૃપ્યાય નમઃ**

મુક્ત-ભક્ત-જીવો જેની પાસે જવા યોગ્ય છે તેવાને નમસ્કાર

૩૧. **પૂર્ણાત્મને નમઃ**

સર્વગુણથી પૂર્ણ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૩૨. **મુક્તાનાં રતિ-વર્ધનાય નમઃ**

મુક્ત-ભક્તોની પોતાનામાં અલૌકિક પ્રીતિ વધારનારને નમસ્કાર

૩૩. **ભક્ત-કાર્યૈક-નિરતાય નમઃ**

ભક્તોનાં કાર્ય કરવામાં હમેશાં તત્પરને નમસ્કાર

૩૪. **દ્રૌણ્યસ્ત્ર-વિનિવારકાય નમઃ**

અશ્વત્થામાના બ્રહ્માસ્ત્રને વિશેષ-રીતે શાંત કરનારને નમસ્કાર

૩૫. **ભક્ત-સ્મય-પ્રણેત્રે નમઃ**

ભક્તોના ગર્વને દૂર કરનારને નમસ્કાર

૩૬. **ભક્ત-વાક્-પરિપાલકાય નમઃ**

ભક્ત (દ્રૌપદી)ની વાણીનું બધી રીતે પાલન કરનારને નમસ્કાર

૩૭. **બ્રહ્મણ્ય-દેવાય નમઃ**

બ્રહ્મમાં પ્રીતિવાળા ભક્તો સાથે સ્વચ્છન્દ-લીલા કરનારને નમસ્કાર

૩૮. **ધર્માત્મને નમઃ**
ધર્મરક્ષા-માટે અવતાર લેનારને નમસ્કાર

૩૯. **ભક્તાનાં પરીક્ષકાય નમઃ**
ભક્તોની પરીક્ષા કરનારને નમસ્કાર

૪૦. **આસન્ન-હિત-કર્ત્રે નમઃ**
અંતરંગો-ભક્તો-નું હિત કરનારને નમસ્કાર

૪૧. **માયા-હિત-કરાય નમઃ**
પોતાની શક્તિ-માયા-થી હિત કરનારને નમસ્કાર

૪૨. **પ્રભવે નમઃ**
સર્વ કાંઈ કરવા માટે સમર્થને નમસ્કાર

૪૩. **ઉત્તરા-પ્રાણ-દાત્રે નમઃ**
ઉત્તરાના પ્રાણ વગરના-મરેલા-ગર્ભને પ્રાણદાન કરનારને નમસ્કાર

૪૪. **બ્રહ્માસ્ત્ર-વિનિવારકાય નમઃ**
અમોઘ બ્રહ્માસ્ત્રને સર્વથા શાંત કરનારને નમસ્કાર

૪૫. **સર્વતઃ પાંડવ-પતયે નમઃ**
સઘળાં અનિષ્ટોમાંથી પાણ્ડવોની રક્ષા કરનારને નમસ્કાર

૪૬. **પરીક્ષિચ્છુદ્ધિ-કારણાય નમઃ**
પરીક્ષિતની શુદ્ધિના કારણ-રૂપને નમસ્કાર

૪૭. **સર્વ-વેદેષુ ગૂઢાત્મને નમઃ**
સર્વવેદોમાં પણ જેનું સ્વરૂપ ગુપ્ત છે તેવાને નમસ્કાર

૪૮. **ભક્તૈક-હૃદયંગમાય નમઃ**
ભક્તોના જ હૃદયમાં વસનારને નમસ્કાર

૪૯. **કુંતિ-સ્તુત્યાય નમઃ**
કુન્તાજીથી સ્તુતિ કરવા યોગ્યને નમસ્કાર

૫૦. **પ્રસન્નાત્મને નમઃ**
પ્રસન્ન ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૫૧. **પરમાદ્ભુત-કાર્ય-કૃતે નમઃ**
અન્ય ન કરી શકે તેવાં શ્રેષ્ઠ-આશ્ચર્યકારક-કાર્ય કરનારને નમસ્કાર

૫૨. **ભીષ્મ-મુક્તિ-પ્રદાય નમઃ**
સર્વ દુઃખમાંથી ભીષ્મને મુક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૫૩. **સ્વામિને નમઃ**
ભક્તોના સ્વામી-વા ભક્ત-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૪. **ભક્ત-મોહ-નિવારકાય નમઃ**
ભક્ત-યુધિષ્ઠિર-ના ધર્મના અજ્ઞાનથી થયેલા મોહને દૂર કરનારને નમસ્કાર

૫૫. **સર્વાવસ્થાસુ સંસેવ્યાય નમઃ**
સઘળી અવસ્થાઓમાં કપટ-રહિતપણે સેવા કરવા યોગ્યને નમસ્કાર

૫૬. **સમાય નમઃ**
સર્વકાલમાં સર્વવિકાર-રહિતને નમસ્કાર

૫૭. **સુખ-હિત-પ્રદાય નમઃ**
ભક્તોને સુખ અને હિત પ્રયત્નપૂર્વક દેનારને નમસ્કાર

૫૮. **કૃત-કૃત્યાય નમઃ**

પૃથ્વીનો ભાર ઉતારવાનું કાર્ય જેણે કર્યું છે, તેમને નમસ્કાર

૫૯. **સર્વ-સાક્ષિણે નમઃ**

સર્વને સાક્ષાત્સ્વરૂપ-જ્ઞાનથી જોનારને નમસ્કાર

૬૦. **ભક્ત-સ્ત્રી-રતિ-વર્ધનાય નમઃ**

ભક્તો-સ્ત્રીઓનો ભક્તિભાવ વધારનારને નમસ્કાર

૬૧. **સર્વ-સૌભાગ્ય-નિલયાય નમઃ**

સર્વશ્રેષ્ઠ સૌભાગ્યના સહજ-સ્થાનભૂતને નમસ્કાર

૬૨. **પરમાશ્ચર્ય-રૂપ-ધૃજે નમઃ**

પરમ આશ્ચર્યરૂપ સ્વરૂપને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૬૩. **અનન્ય-પુરુષ-સ્વામિને નમઃ**

અનન્ય-પુરુષોના સ્વામીને નમસ્કાર

૬૪. **દ્વારકા-ભાગ્ય-ભાજનાય નમઃ**

દ્વારકાની સર્વસમ્પત્તિના કારણરૂપને નમસ્કાર

૬૫. **બીજ-સંસ્કાર-કર્ત્રે નમઃ**

બીજ રૂપ પરીક્ષિત રાજાના કર્મથી મળેલા દેહની નિવૃત્તિ કરી ભગવદ્-ભજન-યોગ્ય દેહ-સંપત્તિ સિદ્ધ કરનારને નમસ્કાર

૬૬. **પરીક્ષિજ્-જ્ઞાન-પોષકાય નમઃ**

પરીક્ષિતને માતાના ઉદરમાં મળેલ જ્ઞાનને પોષનારને નમસ્કાર

૬૭. **સર્વત્ર-પૂર્ણ-ગુણકાય નમઃ**

અંદર અને બહાર-સર્વત્ર-ઐશ્વર્ય વગેરે પૂર્ણ-ગુણોવાળાને નમસ્કાર

૬૮. **સર્વ-ભૂષણ-ભૂષિતાય નમઃ**

મુકુટ-કુંડલ વગેરે સર્વ-આભૂષણથી સુશોભિતને નમસ્કાર

૬૯. **સર્વ-લક્ષણ-દાત્રે નમઃ**

ઈક્ષ્વાકુ વગેરે રાજાઓમાં પ્રસિદ્ધ પ્રજાપાલન વગેરે સર્વલક્ષણો પરીક્ષિતમાં દેનારને નમસ્કાર

૭૦. **ધૃતરાષ્ટ્ર-વિમુક્તિદાય નમઃ**

વિદુરનાં વચનથી વૈરાગ્ય દઈ ધૃતરાષ્ટ્રને મુક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૭૧. **નિત્ય-સન્માર્ગ-રક્ષકાય નમઃ**

ઘર છોડી ભગવાનને મેળવવા સાધન કરવાં, તેવા સન્માર્ગનું નિત્ય રક્ષણ કરનારને નમસ્કાર

૭૨. **વિદુર-પ્રીતિ-પૂરકાય નમઃ**

વિદુરજીની પ્રીતિરૂપ ભક્તિને પૂરી કરનારને નમસ્કાર

૭૩. **લીલા-વ્યામોહ-કર્ત્રે નમઃ**

આસુરમોહ માટે મનુષ્યના અનુકરણ રૂપ લીલા-વડે સર્વથા મોહ કરનારને નમસ્કાર

૭૪. **કાલ-ધર્મ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

ભયંકર-કાલના આધ્યાત્મિક-આધિભૌતિક-આધિદૈવિક એ ત્રિવિધ ઉત્પાત રૂપ ધર્મની પ્રવૃત્તિ કરનારને નમસ્કાર

૭૫. **પાણ્ડવાનાં મોક્ષ-દાત્રે નમઃ**

પાણ્ડવોને મોક્ષ દેનારને નમસ્કાર

૭૬. **પરીક્ષિદ્-ભાગ્ય-વર્ધનાય નમઃ**

પરીક્ષિતના ભાગ્યને વધારનારને નમસ્કાર

૭૭. **કલિ-નિગ્રહ-કર્ત્રે નમઃ**

કલિકાલને સ્વાધીન કરનારને નમસ્કાર

૭૮. **ધર્માદીનાં પોષકાય નમઃ**

બળદ-રૂપ-ધારી ધર્મના તૂટેલા પગ સાંધી-ચારે પગ દઈ,- તેનું પોષણ કરનાર તથા દીનજનોના પોષકને નમસ્કાર

૭૯. **સત્સંગ-જ્ઞાન-હેતવે નમઃ**

સંત-સમાગમથી થનારા જ્ઞાનમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૮૦. **શ્રીભાગવત-કારણાય નમઃ**

શ્રીમદ્ભાગવતની પ્રવૃત્તિના કારણરૂપને નમસ્કાર

૮૧. **પ્રાકૃતાદૃષ્ટ-માર્ગાય નમઃ**

પ્રકૃતિનાં કાર્ય દેહાદિ અને પ્રારબ્ધને દૂર કરનારને નમસ્કાર

બીજા-સ્કંધનાં નામ

૮૨. **સકલાગમૈઃ શ્રોતવ્યાય નમઃ**

સકલ સિદ્ધાન્તવાળાઓએ શ્રવણ કરવા આવશ્યકને નમસ્કાર

૮૩. **શુદ્ધ-ભાવૈઃ-કીર્તિતવ્યાય નમઃ**

કામ-ક્રોધાદિ-રહિત શુદ્ધ-અંતઃકરણ-વૃત્તિવાળાઓ વડે કીર્તન કરવા આવશ્યકને નમસ્કાર

૮૪. **આત્મ-વિત્તમૈઃ સ્મર્તવ્યાય નમઃ**

કૃપાથી ભગવાનના જ્ઞાનવાળાઓ વડે સ્મરણ કરવા આવશ્યકને નમસ્કાર

૮૫. **અનેક-માર્ગ-કર્ત્રે નમઃ**

અનેક-માર્ગના પ્રવર્તકને નમસ્કાર

૮૬. **નાના-વિધ-ગતિ-પ્રદાય નમઃ**

જુદા જુદા પ્રકારનાં સાધનો પ્રમાણે ગતિ આપનારને નમસ્કાર

૮૭. **પુરુષાય નમઃ**

વૈરાજ (વિરાટ્ની અંદર રહેલા ભગવાન્) પુરુષને નમસ્કાર

૮૮. **સકલાધારાય નમઃ**

બ્રહ્માંડ-દેહ-રૂપ સકલના આધારને નમસ્કાર

૮૯. **સત્ત્વૈક-નિલયાત્મ-ભુવે નમઃ**

સાત્ત્વિક ગુણ-યુક્ત ચિત્તવાળા ભક્તોમાં પ્રકટ થનારને નમસ્કાર

૯૦. **સર્વ-ધ્યેયાય નમઃ**

સર્વ-ભક્તોએ ધ્યાન કરવા યોગ્યને નમસ્કાર

૯૧. **યોગ-ગમ્યાય નમઃ**

ભક્તિયોગથી જાણવા યોગ્યને નમસ્કાર

૯૨. ભક્ત્યા ગ્રાહ્યાય નમઃ

ભક્તિથી ગ્રહણ કરાતાને નમસ્કાર

૯૩. સુર-પ્રિયાય નમઃ

દૈવીજીવો જેને પ્રિય છે તેને નમસ્કાર

૯૪. જન્માદિ-સાર્થક-કૃતયે નમઃ

નિજજનોના જન્માદિને સફલ કરવા લીલા કરનારને નમસ્કાર

૯૫. લીલા-કર્ત્રે નમઃ

લીલા કરનાર-માયા-પ્રેરકને નમસ્કાર

૯૬. સતાં પતયે નમઃ

સત્પુરુષોના રક્ષકને નમસ્કાર

૯૭. આદિ-કર્ત્રે નમઃ

આકાશને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૯૮. તત્ત્વ-કર્ત્રે નમઃ

પ્રકૃતિ વગેરે ચોવીસ તત્ત્વોના કર્તાને નમસ્કાર

૯૯. સર્વ-કર્ત્રે નમઃ

સર્વ વિશ્વને રચનારને નમસ્કાર

૧૦૦. વિશારદાય નમઃ

અત્યંત કુશલ વિશિષ્ટ વાણીવાળાને નમસ્કાર

૧૦૧. નાનાવતાર-કર્ત્રે નમઃ

જુદા જુદા અવતારો ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૨. બ્રહ્માવિર્ભાવ-કારણાય નમઃ

બ્રહ્માજીની ઉત્પત્તિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૧૦૩. દશ-લીલા-વિનોદિને નમઃ

સર્ગ વગેરે દશ-લીલાઓથી ક્રીડા કરનારને નમસ્કાર

૧૦૪. નાના-સૃષ્ટિ-પ્રવર્તકાય નમઃ

દેવ-પિતૃ-મનુષ્ય વગેરે સૃષ્ટિ રચનારને નમસ્કાર

૧૦૫. અનેક-કલ્પ-કર્ત્રે નમઃ

બ્રહ્મ-પદ્મ વગેરે અનેક કલ્પ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૬. સર્વ-દોષ-વિવર્જિતાય નમઃ

સર્વદોષ-રહિતને નમસ્કાર

ત્રીજા-સ્કન્ધનાં નામ

૧૦૭. વૈરાગ્ય-હેતવે નમઃ

વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન કરનારને નમસ્કાર

૧૦૮. તીર્થાત્મને નમઃ

તીર્થ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૯. સર્વ-તીર્થ-ફલ-પ્રદાય નમઃ

સર્વ તીર્થમાં દર્શન રૂપ ફલ દેનારને નમસ્કાર

૧૧૦. તીર્થ-શુદ્ધૈક-નિલયાય નમઃ

તીર્થ-સેવનથી શુદ્ધ થયેલ એક ભક્ત વિદુર જ જેમનું વાસ-સ્થાન છે તેને નમસ્કાર

૧૧૧. સ્વમાર્ગ-પરિપોષકાય નમઃ

ભક્તિમાર્ગનું સર્વ રીતે પોષણ કરનારને નમસ્કાર

૧૧૨. તીર્થ-કીર્તયે નમઃ

તીર્થની કીર્તિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૧૧૩. **ભક્ત-ગમ્યાય નમઃ**
ભક્તોથી મેળવી શકાય તેવાને નમસ્કાર

૧૧૪. **ભક્તાનુશય-કાર્ય-કૃતે નમઃ**
ભક્તોના નિરોધ-માટે લીલા કરનારને નમસ્કાર

૧૧૫. **ભક્ત-તુલ્યાય નમઃ**
ભક્તોને સમાન ગણનારને નમસ્કાર

૧૧૬. **સર્વ-તુલ્યાય નમઃ**
સૌમાં સમાનને નમસ્કાર

૧૧૭. **સ્વેચ્છા-સર્વ-પ્રવર્તકાય નમઃ**
પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે સૌને પ્રેરનારને નમસ્કાર

૧૧૮. **ગુણાતીતાય નમઃ**
સત્ત્વાદિ-ગુણોથી પરને નમસ્કાર

૧૧૯. **અનવદ્યાત્મને નમઃ**
અનિંદનીય ભક્તોનાં આત્મા-રૂપને નમસ્કાર

૧૨૦. **સર્ગ-લીલા-પ્રવર્તકાય નમઃ**
સૃષ્ટિરચના રૂપ લીલા કરનારને નમસ્કાર

૧૨૧. **સાક્ષાત્-સર્વ-જગત્-કર્ત્રે નમઃ**
અન્યની અપેક્ષા વગર પોતાના સ્વરૂપથી જ જડ-ચેતન સર્વ-વિશ્વને રચનારને નમસ્કાર

૧૨૨. **મહદાદિ-પ્રવર્તકાય નમઃ**
મહત્તત્ત્વ-બુદ્ધિ-વગેરેની પ્રવૃત્તિ કરનારને નમસ્કાર

૧૨૩. **માયા-પ્રવર્તકાય નમઃ**
ત્રિગુણાત્મિકા માયાને પ્રેરનારને નમસ્કાર

૧૨૪. **સાક્ષિણે નમઃ**
સાક્ષાત્ જોનારને નમસ્કાર

૧૨૫. **માયા-રતિ-વિવર્ધનાય નમઃ**
માયા વડે દેહ-ગેહ વગેરેમાં આસક્તિ વધારનારને નમસ્કાર

૧૨૬. **આકાશાત્મને નમઃ**
આકાશ-પ્રકાશમાન-સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૧૨૭. **ચતુર્મૂર્તયે નમઃ**
વાસુદેવ-સંકર્ષણ-પ્રદ્યુમ્ન-અનિરુદ્ધ એ ચાર વ્યૂહરૂપને નમસ્કાર

૧૨૮. **ચતુર્ધે નમઃ**
ચારે પુરુષાર્થ ધર્મ-અર્થ-કામ-મોક્ષને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૧૨૯. **ભૂત-ભાવનાય નમઃ**
આકાશ-તેજ-વાયુ-જલ-પૃથ્વી એ- પાંચે ભૂતોને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૧૩૦. **રજઃ-પ્રવર્તકાય નમઃ**
રજોગુણના પ્રેરકને નમસ્કાર

૧૩૧. **બ્રહ્મણે નમઃ**
બ્રહ્માજી - સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૩૨. **મરીચ્યાદિ-પિતામહાય નમઃ**
મરીચિ વગેરેના પિતામહને નમસ્કાર

૧૩૩. **વેદ-કર્ત્રે નમઃ**
વેદોને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૧૩૪. **યજ્ઞ-કર્ત્રે નમઃ**

અગ્નિહોત્ર વગેરે યજ્ઞોને સર્જનારને નમસ્કાર

૧૩૫. **સર્વ-કર્ત્રે નમઃ**

સર્વ-વેદમય કર્તાને નમસ્કાર

૧૩૬. **અમિતાત્મકાય નમઃ**

અસંખ્ય અવતારોવાળાને નમસ્કાર

૧૩૭. **અનેક-સૃષ્ટિ-કર્ત્રે નમઃ**

અનેક-ગુણો વડે સૃષ્ટિ રચનારને નમસ્કાર

૧૩૮. **દશધા-સૃષ્ટિ-કારકાય નમઃ**

મહત્-અહંકાર-ભૂત-ઐન્દ્રિય-વૈકારિક-દેવ-તામસ એ છ પ્રાકૃત તથા વૃક્ષ-તિર્યક્-અર્વાક્-સ્રોતસ્ એ ત્રણ વૈકૃત અને દેવસર્ગ,- કુલ દસ પ્રકારની સૃષ્ટિ રચનારને નમસ્કાર

૧૩૯. **યજ્ઞાઙ્ગાય નમઃ**

યજ્ઞરૂપ અવયવવાળા-વરાહને નમસ્કાર

૧૪૦. **યજ્ઞ-વારાહાય નમઃ**

યજ્ઞરૂપ વરાહ અવતારવાળાને નમસ્કાર

૧૪૧. **ભૂધરાય નમઃ**

દાઢના અગ્રભાગથી પૃથ્વીને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૧૪૨. **ભૂમિ-પાલકાય નમઃ**

ભૂમિના રક્ષકને નમસ્કાર

૧૪૩. **સેતવે નમઃ**

સૌને પોતપોતાના ધર્મમાં બાંધનાર મર્યાદા રૂપને નમસ્કાર

૧૪૪. **વિધરણાય નમઃ**

ગરુડજી જેને ધારણ કરે છે તેને નમસ્કાર

૧૪૫. **જૈત્રાય નમઃ**

જયનશીલને નમસ્કાર

૧૪૬. **હિરણ્યાક્ષાંતકાય નમઃ**

હિરણ્યાક્ષ-દૈત્યનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૧૪૭. **સુરાય નમઃ**

દૈત્યને મારી સર્વને સુશોભન-મંગલ દેનારને નમસ્કાર

૧૪૮. **દિતિ-કશ્યપ-કામૈક-હેતુ-સૃષ્ટિ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

દિતિ-કશ્યપની કામના એક જેમાં કારણભૂત છે તેવી સૃષ્ટિ રચનારને નમસ્કાર

૧૪૯. **દેવાભય-પ્રદાત્રે નમઃ**

દેવોને અભય દેનારને નમસ્કાર

૧૫૦. **વૈકુણ્ઠાધિપતયે નમઃ**

વિજ્ઞાનપૂર્ણ વૈકુણ્ઠ- લોકના સ્વામીને નમસ્કાર

૧૫૧. **મહતે નમઃ**

પૂજ્યને નમસ્કાર

૧૫૨. **સર્વ-ગર્વ-પ્રહારિણે નમઃ**

સર્વના ગર્વને પ્રયત્નથી હરનારને નમસ્કાર

૧૫૩. **સનકાદ્યખિલાર્થદાય નમઃ**

સનકાદિને દર્શન-રૂપ સંપૂર્ણ પુરુષાર્થ દેનારને નમસ્કાર

૧૫૪. **સર્વાશ્વાસન-કર્ત્રે નમઃ**

સનત્કુમાર-જયવિજય વગેરે સર્વને સાન્ત્વન દેનારને નમસ્કાર

૧૫૫. **ભક્ત-તુલ્યાહવ-પ્રદાય નમઃ**

ભક્ત-હિરણ્યાક્ષ-ને અનુરૂપ યુદ્ધ દેનારને નમસ્કાર

૧૫૬. **કાલ-લક્ષણ-હેતવે નમઃ**

દૈત્યના પ્રસવ-કાલને જણાવનાર ઉત્પાતરૂપ લક્ષણમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૧૫૭. **સર્વાર્થ-જ્ઞાપકાય નમઃ**

સર્વ પદાર્થોરૂપ વરાહને જણાવનારને નમસ્કાર

૧૫૮. **પરાય નમઃ**

ભક્તની ઈચ્છા પૂર્ણ કરનારને નમસ્કાર

૧૫૯. **ભક્તોન્નતિ-કરાય નમઃ**

ભક્તોની ઉન્નતિ કરનારને નમસ્કાર

૧૬૦. **સર્વ-પ્રકાર-સુખ-દાયકાય નમઃ**

સર્વ પ્રકારના સુખ આપનારને નમસ્કાર

૧૬૧. **નાના-યુદ્ધ-પ્રહરણાય નમઃ**

જુદી-જુદી જાતના યુદ્ધ અને શસ્ત્રોવાળાને નમસ્કાર

૧૬૨. **બ્રહ્મ-શાપ-વિમોચકાય નમઃ**

બ્રાહ્મણ-સનકાદિ-ના શાપમાંથી મુક્તિ આપનારને નમસ્કાર

૧૬૩. **પુષ્ટિ-સર્ગ-પ્રણેત્રે નમઃ**

અનુગ્રહ-માટે સૃષ્ટિ સર્જનારને નમસ્કાર

૧૬૪. **ગુણ-સૃષ્ટિ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

ગુણમય સૃષ્ટિ સર્જનારને નમસ્કાર

૧૬૫. **કર્દમેષ્ટ-પ્રદાત્રે નમઃ**

કર્દમ-ઋષિને ઈચ્છેલું દેનારને નમસ્કાર

૧૬૬. **દેવહૂત્યખિલાર્થદાય નમઃ**

દેવહૂતિજીને સઘળું પ્રિય દેનારને નમસ્કાર

૧૬૭. **શુક્લ-નારાયણાય નમઃ**

સત્યયુગમાં અવતરેલા શુદ્ધસત્ત્વાત્મક નારાયણને નમસ્કાર

૧૬૮. **સત્ય-કાલ-ધર્મ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

યથાર્થ ક્રીડોપયોગી કાલધર્મ પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૧૬૯. **જ્ઞાનાવતારાય નમઃ**

જ્ઞાનરૂપ અવતારને નમસ્કાર

૧૭૦. **શાન્તાત્મને નમઃ**

કામક્રોધાદિ-રહિત સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૧૭૧. **કપિલાય નમઃ**

કપિલવર્ણના-શ્રેષ્ઠો ઉપર કૃપા કરનાર-ભગવાન્ કપિલને નમસ્કાર

૧૭૨. **કાલ-નાશકાય નમઃ**

તત્ત્વોપદેશથી મૃત્યુ-રૂપ કાલને દૂર કરનારને નમસ્કાર

૧૭૩. **ત્રિ-ગુણાધિપતયે નમઃ**
ત્રણગુણવાળા કાલના નિયામકને નમસ્કાર

૧૭૪. **સાંખ્ય-શાસ્ત્ર-કર્ત્રે નમઃ**
આત્મ-અનાત્મ-વિવેક રૂપ સાંખ્યશાસ્ત્રના કર્તાને નમસ્કાર

૧૭૫. **વિશારદાય નમઃ**
શાસ્ત્રમાં નિપુણને નમસ્કાર

૧૭૬. **સર્વ-દૂષણ-હારિણે નમઃ**
સૃષ્ટિમાંનાં દૂષણોને હરનારને નમસ્કાર

૧૭૭. **પુષ્ટિ-મોક્ષ-પ્રવર્તકાય નમઃ**
પુષ્ટિમાર્ગીય મોક્ષ-(કર્દમ-મુનિ)ને-દેનારને નમસ્કાર

૧૭૮. **લૌકિકાનન્દ-દાત્રે નમઃ**
લોકાનુસારી પુત્ર-સ્નેહાદિ આનંદ આપનારને નમસ્કાર

૧૭૯. **બ્રહ્માનન્દ-પ્રવર્તકાય નમઃ**
અક્ષરબ્રહ્મમાં રહેલા આનંદને દેનારને નમસ્કાર

૧૮૦ **ભક્તિ-સિદ્ધાન્ત-વક્ત્રે નમઃ**
ભક્તિને સિદ્ધાન્ત-રૂપે કહેનારને નમસ્કાર

૧૮૧. **સગુણ-જ્ઞાન-દીપકાય નમઃ**
ગુણ-સહિતના પ્રપંચ-જ્ઞાનનો પ્રકાશ કરનારને નમસ્કાર

૧૮૨. **આત્મ-પ્રદાય નમઃ**
શાસ્ત્ર દ્વારા પોતાના સ્વરૂપને પ્રયત્નપૂર્વક દેનારને નમસ્કાર

૧૮૩. **પૂર્ણ-કામાય નમઃ**
પરિપૂર્ણ કામનાઓવાળાને નમસ્કાર

૧૮૪. **યોગાત્મને નમઃ**
યોગ-સમાધિમાં ધ્યાન કરવા યોગ્ય સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૧૮૫. **યોગ-ભાવિતાય નમઃ**
અષ્ટાંગ યોગ-યમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધ્યાન, ધારણા, સમાધિ-દ્વારા ચિંતન કરાયેલાને નમસ્કાર

૧૮૬. **જીવન્મુક્તિપ્રદાય નમઃ**
જીવતાં જ કામનાઓમાંથી મુક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૧૮૭. **શ્રીમતે નમઃ**
શોભાવાળાને નમસ્કાર

૧૮૮. **અન્ય-ભક્તિ-પ્રવર્તકાય નમઃ**
અન્ય-પુરુષાર્થ, ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ, કરતાં ભક્તિનો જ અધિકતાથી પ્રચાર કરનારને નમસ્કાર

૧૮૯. **કાલ-સામર્થ્ય-દાત્રે નમઃ**
યજ્ઞાત્મક કાલને સામર્થ્ય દેનારને નમસ્કાર

૧૯૦. **કાલ-દોષ-નિવારકાય નમઃ**
કાલથી થતા દોષોને દૂર કરનારને નમસ્કાર

૧૯૧. **ગર્ભોત્તમ-જ્ઞાન-દાત્રે નમઃ**
ગર્ભસ્થાનમાં સાત માસ પછી ઉત્તમ જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૧૯૨. **કર્મ-માર્ગ-નિયામકાય નમઃ**

(જન્મમરણનો હંમેશા માટે નાશ કરનારને) ભાગ્યાધીન જન્મમરણ રૂપ કર્મનું ફલ દેનારને નમસ્કાર

૧૯૩. **સર્વ-માર્ગ-નિરાકર્ત્રે નમઃ**

ભક્તિ સિવાયના સર્વમાર્ગનું નિરાકરણ કરનારને નમસ્કાર

૧૯૪. **ભક્તિ-માર્ગૈક-પોષકાય નમઃ**

એક માત્ર ભક્તિમાર્ગના પોષકને નમસ્કાર

૧૯૫. **સિદ્ધિ-હેતવે નમઃ**

દેવહૂતિની ભગવત્પ્રાપ્તિ-રૂપ સિદ્ધિના કારણને નમસ્કાર

૧૯૬. **સર્વ-હેતવે નમઃ**

સર્વત્ર સર્વની સિદ્ધિના કારણ-રૂપને નમસ્કાર

૧૯૭. **સર્વાશ્ચર્યૈક-કારણાય નમઃ**

સર્વ-અદ્‌ભુત-આશ્ચર્યના એક માત્ર કારણને નમસ્કાર

૧૯૮. **ચેતના-ચેતન-પતયે નમઃ**

જ્ઞાની અજ્ઞાનીના પાલકને નમસ્કાર

૧૯૯. **સમુદ્ર-પરિપૂજિતાય નમઃ**

સમુદ્રથી સંપૂર્ણ પૂજાયેલાને નમસ્કાર

૨૦૦. **સાંખ્યાચાર્ય-સ્તુતાય નમઃ**

આત્મ-અનાત્મ વિવેકવાળા સાંખ્ય-જ્ઞાનને આચરી લોકમાં પ્રચાર કરતા સાંખ્યાચાર્યોથી સ્તવન કરાયેલને નમસ્કાર

૨૦૧. **સિદ્ધ-પૂજિતાય નમઃ**

સિદ્ધ-પુરુષોથી પૂજાયેલને નમસ્કાર

૨૦૨. **સર્વ-પૂજિતાય નમઃ**

ચારણ વગેરે સર્વથી પૂજા કરાયેલને નમસ્કાર

ચતુર્થ-સ્કંધનાં નામ

૨૦૩. **વિસર્ગ-કર્ત્રે નમઃ**

વિસર્ગલીલા કરનારને નમસ્કાર

૨૦૪. **સર્વેશાય નમઃ**

સર્વના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૦૫. **કોટિ-સૂર્ય-સમ-પ્રભાય નમઃ**

કરોડો સૂર્યની સમાન કાંતિવાળાને નમસ્કાર

૨૦૬. **અનન્ત-ગુણ-ગંભીરાય નમઃ**

દેશકાલ વગેરેની મર્યાદાથી રહિત અનન્ત ગુણો વડે પૂર્ણને નમસ્કાર

૨૦૭. **મહાપુરુષ-પૂજિતાય નમઃ**

મહાપુરુષ-બ્રહ્મા-નારદ-વગેરે વડે પૂજાયેલને નમસ્કાર

૨૦૮. **અનન્ત-સુખ-દાત્રે નમઃ**

અમાપ સુખ દેનારને નમસ્કાર

૨૦૯. **બ્રહ્મ-કોટિ-પ્રજાપતયે નમઃ**

કરોડો બ્રહ્માઓને પ્રકટ કરવાથી તેમના પણ પ્રજાપતિને નમસ્કાર

૧૯૨. **કર્મ-માર્ગ-નિયામકાય નમઃ**
(જન્મમરણનો હંમેશા માટે નાશ કરનારને) ભાગ્યાધીન જન્મમરણ રૂપ કર્મનું ફલ દેનારને નમસ્કાર

૧૯૩. **સર્વ-માર્ગ-નિરાકર્ત્રે નમઃ**
ભક્તિ સિવાયના સર્વમાર્ગનું નિરાકરણ કરનારને નમસ્કાર

૧૯૪. **ભક્તિ-માર્ગૈક-પોષકાય નમઃ**
એક માત્ર ભક્તિમાર્ગના પોષકને નમસ્કાર

૧૯૫. **સિદ્ધિ-હેતવે નમઃ**
દેવહૂતિની ભગવત્પ્રાપ્તિ-રૂપ સિદ્ધિના કારણને નમસ્કાર

૧૯૬. **સર્વ-હેતવે નમઃ**
સર્વત્ર સર્વની સિદ્ધિના કારણ-રૂપને નમસ્કાર

૧૯૭. **સર્વાશ્ચર્યૈક-કારણાય નમઃ**
સર્વ-અદ્ભુત-આશ્ચર્યના એક માત્ર કારણને નમસ્કાર

૧૯૮. **ચેતના-ચેતન-પતયે નમઃ**
જ્ઞાની અજ્ઞાનીના પાલકને નમસ્કાર

૧૯૯. **સમુદ્ર-પરિપૂજિતાય નમઃ**
સમુદ્રથી સંપૂર્ણ પૂજાયેલાને નમસ્કાર

૨૦૦. **સાંખ્યાચાર્ય-સ્તુતાય નમઃ**
આત્મ-અનાત્મ વિવેકવાળા સાંખ્ય-જ્ઞાનને આચરી લોકમાં પ્રચાર કરતા સાંખ્યાચાર્યોથી સ્તવન કરાયેલને નમસ્કાર

૨૦૧. **સિદ્ધ-પૂજિતાય નમઃ**
સિદ્ધ-પુરુષોથી પૂજાયેલને નમસ્કાર

૨૦૨. **સર્વ-પૂજિતાય નમઃ**
ચારણ વગેરે સર્વથી પૂજા કરાયેલને નમસ્કાર

ચતુર્થ-સ્કંધનાં નામ

૨૦૩. **વિસર્ગ-કર્ત્રે નમઃ**
વિસર્ગલીલા કરનારને નમસ્કાર

૨૦૪. **સર્વેશાય નમઃ**
સર્વના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૦૫. **કોટિ-સૂર્ય-સમ-પ્રભાય નમઃ**
કરોડો સૂર્યની સમાન કાંતિવાળાને નમસ્કાર

૨૦૬. **અનન્ત-ગુણ-ગંભીરાય નમઃ**
દેશકાલ વગેરેની મર્યાદાથી રહિત અનન્ત ગુણો વડે પૂર્ણને નમસ્કાર

૨૦૭. **મહાપુરુષ-પૂજિતાય નમઃ**
મહાપુરુષ-બ્રહ્મા-નારદ-વગેરે વડે પૂજાયેલને નમસ્કાર

૨૦૮. **અનન્ત-સુખ-દાત્રે નમઃ**
અમાપ સુખ દેનારને નમસ્કાર

૨૦૯. **બ્રહ્મ-કોટિ-પ્રજાપતયે નમઃ**
કરોડો બ્રહ્માઓને પ્રકટ કરવાથી તેમના પણ પ્રજાપતિને નમસ્કાર

૨૧૦. સુધા-કોટિ-સ્વાસ્થ્ય-હેતવે નમઃ

અપાર અમૃતથી અધિક, કાલાદિથી અભયરૂપ-સ્વસ્થતામાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૨૧૧. કામ-ધુક્-કોટિ-કામદાય નમઃ

કરોડો કામધેનુની જેમ કામનાઓ પૂર્ણ કરનારને નમસ્કાર

૨૧૨. સમુદ્ર-કોટિ-ગંભીરાય નમઃ

કરોડો સમુદ્ર જેવા ગુણ રૂપ રત્નથી પૂર્ણ-ગંભીર-ને નમસ્કાર

૨૧૩. તીર્થ-કોટિ-સમાહ્વયાય નમઃ

કરોડો તીર્થો સમાન પવિત્ર નામવાળાને નમસ્કાર

૨૧૪. સુમેરુ-કોટિ-નિષ્કમ્પાય નમઃ

કરોડો સુમેરુપર્વત જેવા અચલને નમસ્કાર

૨૧૫. કોટિ-બ્રહ્માંડ-વિગ્રહાય નમઃ

કરોડો બ્રહ્માણ્ડો જેમના સ્વરૂપમાં છે તેવાને નમસ્કાર

૨૧૬. કોટ્યશ્વમેધ-પાપઘ્નાય નમઃ

કરોડો અશ્વમેધ-યજ્ઞથી અધિક પાપનાશકને નમસ્કાર

૨૧૭. વાયુ-કોટિ-મહા-બલાય નમઃ

કરોડો વાયુ કરતાં વધારે મોટા અને બલવાનને નમસ્કાર

૨૧૮. કોટીન્દુ-જગદાનંદિને નમઃ

કરોડો ચન્દ્રની જેમ જગતને આનન્દ દેનારને નમસ્કાર

૨૧૯. શિવ-કોટિ-પ્રસાદ-કૃતે નમઃ

કરોડો શંકરની જેમ કૃપા કરનારને નમસ્કાર

૨૨૦. સર્વ-સદ્ગુણ-માહાત્મ્યાય નમઃ

સર્વશ્રેષ્ઠ ગુણોથી મહિમાવાળાને નમસ્કાર

૨૨૧. સર્વ-સદ્ગુણ-ભાજનાય નમઃ

સર્વ સદ્ગુણોના પાત્રરૂપને નમસ્કાર

૨૨૨. મન્વાદિ-પ્રેરકાય નમઃ

મનુ વગેરેને સૃષ્ટિ-માટે પ્રેરનારને નમસ્કાર

૨૨૩. ધર્માય નમઃ

મનુ વગેરેએ રચેલા ધર્મરૂપને નમસ્કાર

૨૨૪. યજ્ઞ-નારાયણાય નમઃ

યજ્ઞાત્મક નારાયણને નમસ્કાર

૨૨૫. પરાય નમઃ

સર્વથી શ્રેષ્ઠને નમસ્કાર

૨૨૬. આકૂતિ-સૂનવે નમઃ

મનુપુત્રી આકૂતિના પુત્ર સુયજ્ઞને નમસ્કાર

૨૨૭. દેવેન્દ્રાય નમઃ

દેવોના ઈન્દ્રને નમસ્કાર

૨૨૮. રુચિ-જન્મને નમઃ

રુચિઋષિથી જન્મ લેનારને નમસ્કાર

૨૨૯. અભય-પ્રદાય નમઃ

યજ્ઞરૂપે દેવોને અભય દેનારને નમસ્કાર

૨૩૦. દક્ષિણા-પતયે નમઃ

રુચિના પુત્રી લક્ષ્મીરૂપા દક્ષિણાના પતિને નમસ્કાર

૨૩૧. ઓજસ્વિને નમઃ

ઇન્દ્રિય-સામર્થ્યવાળા ઉત્સાહીને નમસ્કાર

૨૩૨. ક્રિયા-શક્તયે નમઃ

ક્રિયાશક્તિ સ્વરૂપને નમસ્કાર

૨૩૩. પરાયણાય નમઃ

ઉત્તમ અક્ષર-બ્રહ્મરૂપ સ્થાનવાળાને નમસ્કાર

૨૩૪. દત્તાત્રેયાય નમઃ

પ્રભુએ દીધેલ "દત્ત" અને અત્રિમુનિના પુત્ર "આત્રેય", એ દત્તાત્રેયને નમસ્કાર

૨૩૫. યોગ-પતયે નમઃ

અષ્ટાંગયોગના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૩૬. યોગ-માર્ગ-પ્રવર્તકાય નમઃ

યોગ-માર્ગના પ્રચારકને નમસ્કાર

૨૩૭. અનસૂયા-ગર્ભ-રત્નાય નમઃ

અત્રિમુનિનાં પત્ની અનસૂયાજીના ત્રણે પુત્ર-ચન્દ્ર-દત્ત-દુર્વાસા-માં શ્રેષ્ઠને નમસ્કાર

૨૩૮. ઋષિ-વંશ-વિવર્ધનાય નમઃ

ઋષિના વંશને વિશેષ-રીતે વધારનારને નમસ્કાર

૨૩૯. ગુણ-ત્રય-વિભાગ-જ્ઞાય નમઃ

સત્ત્વ વગેરે ત્રણ ગુણથી થયેલા વિભાગને જાણનારને નમસ્કાર

૨૪૦. ચતુર્વર્ગ-વિશારદાય નમઃ

ધર્મ-અર્થ-કામ-મોક્ષ એ ચારના સમુદાયમાં અભિજ્ઞને નમસ્કાર

૨૪૧. નારાયણાય નમઃ

નરરૂપ આત્માથી પ્રકટ થયેલા આકાશાદિમાં વ્યાપીને રહેલા નારાયણને નમસ્કાર

૨૪૨. ધર્મ-સૂનવે નમઃ

ધર્મના પુત્રને નમસ્કાર

૨૪૩. મૂર્તિ-પુણ્ય-યશસ્કરાય નમઃ

ધર્મનાં પત્ની મૂર્તિને પુણ્યરૂપ અને યશોરૂપ કરનારને નમસ્કાર

૨૪૪. સહસ્ર-કવચ-ચ્છેદિને નમઃ

સહસ્ર-કવચવાળા અસુરનાં હજાર બખ્તર કાપનારને નમસ્કાર

૨૪૫. તપઃ-સારાય નમઃ

તપના સારરૂપને નમસ્કાર

૨૪૬. નર-પ્રિયાય નમઃ

નરના પ્રિયને નમસ્કાર

૨૪૭. વિશ્વાનન્દ-પ્રદાય નમઃ

સર્વને આનંદ દેનારને નમસ્કાર

૨૪૮. કર્મ-સાક્ષિણે નમઃ

દેવ-મનુષ્ય-વગેરેનાં શુભાશુભ-કર્મને પ્રત્યક્ષ જોનારને નમસ્કાર

૨૪૯. **ભારત-પૂજિતાય નમઃ**

ભરતખંડના લોકો દ્વારા પૂજાયેલને નમસ્કાર

૨૫૦. **અનંતાદ્ભુત-માહાત્મ્યાય નમઃ**

અપાર આશ્ચર્યયુક્ત મહિમાવાળાને નમસ્કાર

૨૫૧. **બદરી-સ્થાન-ભૂષણાય નમઃ**

બદરીકાશ્રમની શોભારૂપને નમસ્કાર

૨૫૨. **જિત-કામાય નમઃ**

કામને જીતનારને નમસ્કાર

૨૫૩. **જિત-ક્રોધાય નમઃ**

(કામને ક્રોધ વિના જ જીતવાથી) ક્રોધને જીતનારને નમસ્કાર

૨૫૪. **જિત-સંગાય નમઃ**

વિષયરૂપ સંગને જીતનારને નમસ્કાર

૨૫૫. **જિતેન્દ્રિયાય નમઃ**

ઈન્દ્રિયોને જીતનારને નમસ્કાર

૨૫૬. **ઉર્વશી-પ્રભવાય નમઃ**

ઉર્વશી અપ્સરાની ઉત્પત્તિના કારણરૂપને નમસ્કાર

૨૫૭. **સ્વર્ગ-સુખ-દાયિને નમઃ**

ઈન્દ્રાદિ-સ્વર્ગવાસીઓને ઉર્વશી દઈને સુખ આપનારને નમસ્કાર

૨૫૮. **સ્થિતિ-પ્રદાય નમઃ**

(ઉર્વશીને સ્વર્ગમાં) સ્થિર વાસ દેનારને નમસ્કાર

૨૫૯. **અમાનિને નમઃ**

(માનના આસુરપણાથી) માન વગરનાને નમસ્કાર

૨૬૦. **માનદાય નમઃ**

(લોકસંગ્રહ માટે અન્યને) માન દેનારને નમસ્કાર

૨૬૧. **ગોપ્ત્રે નમઃ**

સર્વના રક્ષકને નમસ્કાર

૨૬૨. **ભગવચ્છાસ્ત્ર-બોધકાય નમઃ**

નારદ-વગેરેને નારદ-પંચરાત્રાદિ ભગવચ્છાસ્ત્રનું જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૨૬૩. **બ્રહ્માદિ-વન્દ્યાય નમઃ**

બ્રહ્મા-શંકર-વગેરેના વન્દનીયને નમસ્કાર

૨૬૪. **હંસાય નમઃ**

(હંસ-પક્ષીની જેમ) સંસારને દૂર કરનારને નમસ્કાર

૨૬૫. **શ્રિયૈ નમઃ**

લક્ષ્મી-રૂપને નમસ્કાર

૨૬૬. **માયા-વૈભવ-કારણાય નમઃ**

પ્રકૃતિના વૈભવમાં કારણ-રૂપને નમસ્કાર

૨૬૭. **વિવિધાનન્ત-સર્ગાત્મને નમઃ**

રુદ્રે કરેલ વીરભદ્ર વગેરે જુદી જુદી અનન્ત-સૃષ્ટિમાં સામર્થ્ય-પ્રાકટ્ય દ્વારા જવાના સ્વભાવવાળાને નમસ્કાર

૨૬૮. **વિશ્વ-પૂરણ-તત્પરાય નમઃ**

વિશ્વના પોષણમાં સાવધાનને નમસ્કાર

૨૬૯. **યજ્ઞ-જીવન-હેતવે નમઃ**

યજ્ઞમાં દક્ષના જીવન વા યજ્ઞના પુનરુત્થાનમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૨૭૦. **યજ્ઞ-સ્વામિને નમઃ**

યજ્ઞના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૭૧. **ઈષ્ટ-બોધકાય નમઃ**

રુદ્રની પ્રસન્નતાના ઉપાયરૂપ ઈષ્ટનું જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૨૭૨. **નાના-સિદ્ધાન્ત-ગમ્યાય નમઃ**

જુદા જુદા સિદ્ધાન્તોથી જાણવા યોગ્યને નમસ્કાર

૨૭૩. **સપ્ત-તન્તવે નમઃ**

અગ્નિષ્ટોમ-ઉક્થ્ય-ષોડશી-અતિરાત્ર-આપ્ત-અર્યામ-વાજપેય-એ યજ્ઞના સાત વિભાગોનો વિસ્તાર કરનારને નમસ્કાર

૨૭૪. **ષડ્-ગુણાય નમઃ**

ઐશ્વર્ય-વીર્ય-યશઃ-શ્રી-જ્ઞાન-વૈરાગ્ય-એ છ ગુણવાળાને નમસ્કાર

૨૭૫. **પ્રતિ-સર્ગ-જગત્કર્ત્રે નમઃ**

દરેક સૃષ્ટિક્રમમાં જગત્ રચનારને નમસ્કાર

૨૭૬. **નાના-લીલા-વિશારદાય નમઃ**

સૃષ્ટિ-સર્જન વગેરે જુદી જુદી લીલાઓમાં નિપુણને નમસ્કાર

૨૭૭. **ધ્રુવ-પ્રિયાય નમઃ**

ધ્રુવજીને પ્રિય,- સિદ્ધિ જેનાથી મળી તેને નમસ્કાર

૨૭૮. **ધ્રુવ-સ્વામિને નમઃ**

ધ્રુવજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૭૯. **ચિન્તિતાધિક-દાયકાય નમઃ**

ધ્રુવજીએ વિચારેલ સિદ્ધિ કરતાં અધિક સિદ્ધિ દેનારને નમસ્કાર

૨૮૦. **દુર્લભાનન્ત-ફલદાય નમઃ**

મેળવવું અશક્ય-અવિનાશિ-ફલ ધ્રુવને દેનારને નમસ્કાર

૨૮૧. **દયા-નિધયે નમઃ**

દયાના ભંડારને નમસ્કાર

૨૮૨. **અમિત્રઘ્ને નમઃ**

ધ્રુવજીના ભાઈને મારનાર-શત્રુ-યક્ષોને હણનારને નમસ્કાર

૨૮૩. **અંગ-સ્વામિને નમઃ**

અંગરાજાના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૮૪. **કૃપા-સારાય નમઃ**

કૃપાના વરસાદ રૂપને નમસ્કાર

૨૮૫. **વૈન્યાય નમઃ**

વેનરાજાના પુત્ર - પૃથુ-ને નમસ્કાર

૨૮૬. **ભૂમિ-નિયામકાય નમઃ**

પૃથ્વીને વશ કરનારને નમસ્કાર

૨૮૭. **ભૂમિ-દોગ્ધ્રે નમઃ**

ગાય રૂપ પૃથ્વીનું દોહન કરનારને નમસ્કાર

૨૮૮. **પ્રજા-પ્રાણ-પાલનૈક-પરાયણાય નમઃ**

પ્રજાના પ્રાણોની દુષ્ટોથી રક્ષા કરવામાં સદા તત્પરને નમસ્કાર

૨૮૯. **યશો-દાત્રે નમઃ**

યશનું દાન કરનારને નમસ્કાર

૨૯૦. **જ્ઞાન-દાત્રે નમઃ**

સનત્કુમાર દ્વારા પૃથુને જ્ઞાન આપનારને નમસ્કાર

૨૯૧. **સર્વ-ધર્મ-પ્રદર્શકાય નમઃ**

પ્રવૃત્તિ-નિવૃત્તિ-લક્ષણવાળા ધર્મોને પ્રયત્નથી જણાવનારને નમસ્કાર

૨૯૨. **પુરંજનાય નમઃ**

પુર રૂપ શરીરને જન્મ દેનારને નમસ્કાર

૨૯૩. **જગન્મિત્રાય નમઃ**

જગતના મિત્રને નમસ્કાર

૨૯૪. **વિસર્ગાન્ત-પ્રદર્શકાય નમઃ**

પ્રાચીન-બર્હિ-રાજાની પુનઃ સૃષ્ટિ કરવાની ઈચ્છાને નારદજીના ઉપદેશ દ્વારા શાન્ત કરનારને નમસ્કાર

૨૯૫. **પ્રચેતસાં પતયે નમઃ**

શ્રેષ્ઠ-જ્ઞાનવાળા પ્રચેતસોના સ્વામીને નમસ્કાર

૨૯૬. **ચિત્ર-ભક્તિ-હેતવે નમઃ**

અલૌકિક ભક્તિના કારણરૂપને નમસ્કાર

૨૯૭. **જનાર્દનાય નમઃ**

(માયા) અવિદ્યાને દૂર કરનાર (લોકોથી પ્રાર્થિત)ને નમસ્કાર

૨૯૮. **સ્મૃતિ-હેતુ-બ્રહ્મ-ભાવ-સાયુજ્યાદિ-પ્રદાય નમઃ**

નારદ-મુખે સાંભળેલ ભગવજ્-જ્ઞાનના સ્મરણને કારણે થયેલ બ્રહ્મભાવથી સાયુજ્ય-મુક્તિ વગેરે આપનારને નમસ્કાર

૨૯૯. **શુભાય નમઃ**

કલ્યાણ-રૂપને નમસ્કાર

૩૦૦. **વિજયિને નમઃ**

વિશેષ-પ્રકારે જીતવાના સ્વભાવવાળા (વિજય મેળવનાર)ને નમસ્કાર

પાંચમા-સ્કંધનાં નામ

૩૦૧. **સ્થિતિ-લીલાબ્ધયે નમઃ**

સ્થિતિલીલાના સમુદ્રને નમસ્કાર

૩૦૨. **અચ્યુતાય નમઃ**

સ્વરૂપથી ભ્રષ્ટ ન થનારને નમસ્કાર

૩૦૩. **વિજય-પ્રદાય નમઃ**

સંસારમાંથી વિજય આપનારને નમસ્કાર

૩૦૪. **સ્વ-સામર્થ્ય-પ્રદાય નમઃ**

પ્રિયવ્રતને પોતાનું સામર્થ્ય દેનારને નમસ્કાર

૩૦૫. **ભક્ત-કીર્તિ-હેતવે નમઃ**

ભક્તોની કીર્તિના હેતુ-રૂપને નમસ્કાર

૩૦૬. **અધોક્ષજાય નમઃ**

જિતેન્દ્રિય-ભક્તોને પ્રત્યક્ષ થનારને નમસ્કાર

૩૦૭. **પ્રિયવ્રત-પ્રિય-સ્વામિને નમઃ**

પ્રિયવ્રત-રાજાના પ્રિય-સ્વામીને નમસ્કાર

૩૦૮. **સ્વેચ્છા-વાદ-વિશારદાય નમઃ**

પોતાની ઈચ્છાથી બ્રહ્માજીએ કરેલા વાદનો વિસ્તાર કરનાર (ચતુર)ને નમસ્કાર

૩૦૯. **સંગ્ય-ગમ્યાય નમઃ**

બ્રહ્માજી વગેરે અધિકારીઓથી જાણી ન શકાય તેવાને નમસ્કાર

૩૧૦. **સ્વ-પ્રકાશાય નમઃ**

પોતાના સ્વરૂપથી પ્રકાશિતને નમસ્કાર

૩૧૧. **સર્વ-સંગ-વિવર્જિતાય નમઃ**

સર્વ (કવિ, મહાવીર, સવન- ત્રણે)નો વિષય-સંગ જેનાથી છૂટ્યો તેને નમસ્કાર

૩૧૨. **ઈચ્છાયાં સમર્યાદાય નમઃ**

સંગ છોડાવવાની ઈચ્છામાં મર્યાદા-સહિતને નમસ્કાર

૩૧૩. **ત્યાગ-માત્રોપલંભનાય નમઃ**

સર્વસંગના ત્યાગ-માત્રથી પ્રાપ્ત થનારને નમસ્કાર

૩૧૪. **અચિંત્ય-કાર્ય-કર્ત્રે નમઃ**

મનથી કલ્પના કરી ન શકાય તેવાં ભક્તોનાં કાર્ય કરનારને નમસ્કાર

૩૧૫ **તર્કાગોચર-કાર્ય-કૃતે નમઃ**

અનુમાન ન કરી શકાય તેવાં કાર્ય કરનારને નમસ્કાર

૩૧૬. **શ્રૃંગાર-રસ-મર્યાદાયૈ નમઃ**

શૃંગાર-રસની સીમારૂપને નમસ્કાર

૩૧૭. **આગ્નીધ્ર-રસ-ભાજનાય નમઃ**

આગ્નીધ્ર-રાજાને પૂર્વચિત્તિ-અપ્સરા મળવામાં રસના પાત્ર-રૂપ (સંપાદક)ને નમસ્કાર

૩૧૮. **નાભીષ્ટ-પૂરકાય નમઃ**

આગ્નીધ્રના પુત્ર નાભિરાજાની ભગવાન્ સમાન પુત્ર મેળવવાની ઈચ્છા પૂર્ણ કરનારને નમસ્કાર

૩૧૯. **કર્મ-મર્યાદા-દર્શનોત્સુકાય નમઃ**

લોકોને કર્મની રીત બતાવવા આતુરને નમસ્કાર

૩૨૦. **સર્વ-રૂપાય નમઃ**

સર્વ કુલાચારનો વ્યવહાર કરનારને નમસ્કાર

૩૨૧. **અદ્ભુતતમાય નમઃ**

અત્યંત અદ્ભુતને નમસ્કાર

૩૨૨. **મર્યાદા-પુરુષોત્તમાય નમઃ**

વેદમાર્ગના રક્ષક પુરુષોત્તમ (ઋષભદેવજી)ને નમસ્કાર

૩૨૩. **સર્વ-રૂપેષુ-સત્યાત્મને નમઃ**

બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય વગેરે સર્વ-રૂપોમાં સત્યરૂપે રહેલાને નમસ્કાર

૩૨૪. **કાલ-સાક્ષિણે નમઃ**

કાલના નિયામકને નમસ્કાર

૩૨૫. **શશિ-પ્રભાય નમઃ**

ચન્દ્ર સમાન કાન્તિવાળાને નમસ્કાર

૩૨૬. **મેરુદેવી-વ્રત-ફલાય નમઃ**

નાભિરાજાનાં પત્ની મેરુદેવીએ કરેલા પુંસવન-વ્રતના ફલરૂપને નમસ્કાર

૩૨૭. **ઋષભાય નમઃ**

સર્વથી શ્રેષ્ઠ-ઋષભદેવ-ને નમસ્કાર

૩૨૮. **ભગ-લક્ષણાય નમઃ**

ઐશ્વર્ય વગેરે છ ગુણને પોતાનામાં બતાવનારને નમસ્કાર

૩૨૯. **જગત્-સન્તર્પકાય નમઃ**

જગતનું સર્વથા પોષણ કરનારને નમસ્કાર

૩૩૦. **મેઘ-રૂપિણે નમઃ**

અજનાભખંડમાં મેઘરૂપવાળાને નમસ્કાર

૩૩૧. **દેવેન્દ્ર-દર્પઘ્ને નમઃ**

ઈન્દ્રના ગર્વને હણનારને નમસ્કાર

૩૩૨. **જયંતી-પતયે નમઃ**

ઈન્દ્રપુત્રી જયન્તીના પતિને નમસ્કાર

૩૩૩. **અત્યન્ત-પ્રમાણાશેષ-લૌકિકાય નમઃ**

લૌકિક-પ્રમાણોને સર્વથા ઓળંગનાર (લૌકિક-પ્રમાણોથી પર)ને નમસ્કાર

૩૩૪. **શતધા-ન્યસ્ત-ભૂતાત્મને નમઃ**

સો પ્રકારે પોતાના આત્માને દેહો(પુત્રો)માં સ્થાપનારને નમસ્કાર

૩૩૫. **શતાનન્દાય નમઃ**

સો પુત્રો દ્વારા આનંદ પ્રાપ્ત કરનારને નમસ્કાર

૩૩૬. **ગુણ-પ્રસવે નમઃ**

ગુણવાન્ ભરતજીને જન્મ દેનારને નમસ્કાર

૩૩૭. **વૈષ્ણવોત્પાદનપરાય નમઃ**

વૈષ્ણવ ભરતજીને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૩૩૮. **સર્વ-ધર્મોપદેશકાય નમઃ**

નિવૃત્તિ-લક્ષણવાળા સર્વધર્મોનો બ્રહ્મર્ષિયોને ઉપદેશ કરનારને નમસ્કાર

૩૩૯. **પર-હંસ-ક્રિયા-ગોપ્ત્રે નમઃ**

પરમ-હંસોની ક્રિયાઓના રક્ષકને નમસ્કાર

૩૪૦. **યોગ-ચર્યા-પ્રદર્શકાય નમઃ**

ભક્તિરૂપ યોગનાં આચરણ દેખાડનારને નમસ્કાર

૩૪૧. **ચતુર્થાશ્રમ-નિર્ણેત્રે નમઃ**

સંન્યાસાશ્રમનું વિવેચન કરનારને નમસ્કાર

૩૪૨. **સદાનન્દ-શરીરવતે નમઃ**

સર્વદા આનંદરૂપ શરીરવાળાને નમસ્કાર

૩૪૩. **પ્રદર્શિતાન્ય-ધર્માય નમઃ**

અન્યના ધર્મોને પ્રસિદ્ધ કરનારને નમસ્કાર

૩૪૪. **ભરત-સ્વામિને નમઃ**

જ્યેષ્ઠપુત્ર ભરતને શિક્ષા આપનારને નમસ્કાર

૩૪૫. **અપાર-કૃતે નમઃ**

અપાર-સંસાર-સાગરને છેદનારને નમસ્કાર

૩૪૬. **યથાવત્કર્મ-કર્ત્રે નમઃ**

શાસ્ત્રોક્ત કર્મના કર્તાને નમસ્કાર

૩૪૭. સંગાનિષ્ટ-પ્રદર્શકાય નમઃ

ભગવત્-સંબંધ વગરના સંગથી થતા અનર્થને દર્શાવનારને નમસ્કાર.

૩૪૮. આવશ્યક-પુનર્જન્મ-કર્મ-માર્ગ-પ્રદર્શકાય નમઃ

અવશ્ય થનારા પુનર્જન્મમાં કારણભૂત કર્મમાર્ગને લોકમાં જણાવનારને નમસ્કાર.

૩૪૯. યજ્ઞ-રૂપ-મૃગાય નમઃ

વૃષલના-ભદ્રકાલીને બલિદાન દેવાના-યજ્ઞમાં બલિ તરીકે શોધાયેલા જડભરતને નમસ્કાર.

૩૫૦. શાન્તાય નમઃ

બંધાયા છતાં ગુસ્સે ન થતા શાન્તને નમસ્કાર.

૩૫૧. સહિષ્ણવે નમઃ

સહનશીલને નમસ્કાર.

૩૫૨. સત્પરાક્રમાય નમઃ

સત્યપરાક્રમ રૂપને નમસ્કાર.

૩૫૩. રહૂગણ-ગતિ-જ્ઞાય નમઃ

રહૂગણ-રાજાના જ્ઞાનના ઉપાયને જાણનારને નમસ્કાર.

૩૫૪. રહૂગણ-વિમોચકાય નમઃ

રહૂગણને જ્ઞાનોપદેશથી કાલપાશમાંથી છોડાવનારને નમસ્કાર.

૩૫૫. ભવાટવી-તત્ત્વ-વક્ત્રે નમઃ

"ભવાટવી" સંસારવનના તત્ત્વને કહેનારને નમસ્કાર.

૩૫૬. બહિર્મુખ-હિતે-રતાય નમઃ

વેદબાહ્ય બહિર્મુખ જીવના હિતમાં ઉન્મત્ત જેવાં આચરણથી તત્પરને નમસ્કાર.

૩૫૭. ગય-સ્વામિને નમઃ

રાજર્ષિ ગયના પ્રભુને નમસ્કાર.

૩૫૮. સ્થાન-વંશ-કર્ત્રે નમઃ

ધર્મની સ્થિતિ માટે ગયરાજાના વંશના કર્તાને નમસ્કાર.

૩૫૯. સ્થાન-વિભેદ-કૃતે નમઃ

પ્રિયવ્રત રાજાના વંશની જુદી જુદી શાખાઓ કરનારને નમસ્કાર.

૩૬૦. પુરુષાવયવાય નમઃ

વિરાડ્-રૂપ પુરુષના અવયવો ભૂગોલ વગેરે રૂપને નમસ્કાર.

૩૬૧. ભૂમિ-વિશેષ-વિનિરૂપકાય નમઃ

ભૂમિ-નું ખંડ-પર્વત-નદી વગેરે વિશેષપણે નિરૂપણ કરનારને નમસ્કાર.

૩૬૨. જંબૂદ્વીપ-પતયે નમઃ

જમ્બૂદ્વીપના સ્વામીને નમસ્કાર.

૩૬૩. મેરુ-નાભિ-પદ્મ-રુહાશ્રયાય નમઃ

ઈલાવૃત્ત ખંડની મધ્યમાં કમલની જેમ પ્રકટેલા મેરુ પર્વત- એ આશ્રય રૂપને નમસ્કાર.

૩૬૪. **નાના-વિભૂતિ-લીલાઢ્યાય નમઃ**

જુદા જુદા પ્રકારના લક્ષ્મીજીના વિલાસોથી સમૃદ્ધને નમસ્કાર

૩૬૫. **ગંગોત્પત્તિ-નિદાન-કૃતે નમઃ**

ગંગાજીની ઉત્પત્તિનું સ્થાન કરનારને નમસ્કાર

૩૬૬. **ગંગા-માહાત્મ્ય-હેતવે નમઃ**

પોતાના ચરણ-સંબંધી ગંગા-નદીના માહાત્મ્યમાં હેતુરૂપને નમસ્કાર

૩૬૭. **ગંગા-રૂપાય નમઃ**

ગંગાજી-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૩૬૮. **અતિ-ગૂઢ-કૃતે નમઃ**

અતિગુપ્ત પાપોને ગંગાજી સ્વરૂપે છેદનારને નમસ્કાર

૩૬૯. **વૈકુંઠ-દેહ-હેત્વમ્બુ-જન્મ-કૃતે નમઃ**

ભગવાનની સેવા માટે (વૈકુણ્ઠ-લોકમાં) યોગ્ય દેહ મળવામાં કારણરૂપ ગંગાજલનો જન્મ કરનારને નમસ્કાર

૩૭૦. **સર્વ-પાવનાય નમઃ**

ગંગાજી રૂપે સર્વને પાવન કરનારને નમસ્કાર

૩૭૧. **શિવ-સ્વામિને નમઃ**

શિવજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૩૭૨. **શિવોપાસ્યાય નમઃ**

શિવજીના ઉપાસ્યને નમસ્કાર

૩૭૩. **ગૂઢાય નમઃ**

કોઈ જાણી ન શકે તેવા સ્થલે રહેલા હોવાથી ગૂઢને નમસ્કાર

૩૭૪. **સંકર્ષણાત્મકાય નમઃ**

અંતકાલે સર્વનો સંહાર કરનાર સંકર્ષણ-રૂપને નમસ્કાર

૩૭૫. **સ્થાન-રક્ષાર્થ-મત્સ્યાદિ-રૂપાય નમઃ**

ભિન્ન ભિન્ન દ્વીપોમાં રક્ષા-માટે મત્સ્ય, કૂર્મ, વરાહ, નરસિંહ-આદિ રૂપ ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૩૭૬. **સર્વૈક-પૂજિતાય નમઃ**

સર્વ પૂજ્ય સ્વરૂપોથી પૂજાયેલ એક માત્ર (શ્રીકૃષ્ણ) રૂપને નમસ્કાર

૩૭૭. **ઉપાસ્ય-નાના-રૂપાત્મને નમઃ**

ઉપાસના કરવા યોગ્ય મત્સ્યાદિ જુદા જુદા અવતારોવાળાને નમસ્કાર

૩૭૮. **જ્યોતિ-રૂપાય નમઃ**

જ્યોતિ-સૂર્ય-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૩૭૯. **ગતિ-પ્રદાય નમઃ**

ઉત્તરાયન અને દક્ષિણાયન રૂપ ગતિ-વડે સર્વને શુભ-અશુભ ફલ આપનારને નમસ્કાર

૩૮૦. **સૂર્ય-નારાયણાય નમઃ**

સૂર્ય-મંડલ મધ્યવર્તી નારાયણને નમસ્કાર

૩૮૧. **વેદ-કાન્તયે નમઃ**

વેદ-ઋક્, સામ, યજુઃ-રૂપ-કાન્તિવાળાને નમસ્કાર

૩૮૨. **ઉજજ્વલ-વેષ-ધૃજે નમઃ**

પ્રકાશિત રૂપને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૩૮૩. **હંસાય નમઃ**

સર્વના આયુષને હરનાર (સૂર્ય)ને નમસ્કાર

૩૮૪. **અન્તરિક્ષ-ગમનાય નમઃ**

અંતરિક્ષમાં ગમન કરનારને નમસ્કાર

૩૮૫. **સર્વ-પ્રસવ-કારણાય નમઃ**

સર્વ-પ્રાણીની ઉત્પત્તિ વા પ્રેરણામાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૩૮૬. **આનન્દ-કર્ત્રે નમઃ**

આનન્દ કરનાર-(ચન્દ્ર)ને નમસ્કાર

૩૮૭. **વસુદાય નમઃ**

જન્મકુંડલીમાં અગિયારમા સ્થાનમાં રહીને ધન દેનાર, અન્યથા ખંડન કરનાર - (મંગલ)ને નમસ્કાર

૩૮૮. **બુધાય નમઃ**

જ્ઞાની (બુધ)ને નમસ્કાર

૩૮૯. **વાક્-પતયે નમઃ**

વાણીના સ્વામી- (ગુરુ)ને નમસ્કાર

૩૯૦. **ઉજ્જ્વલાય નમઃ**

શ્વેત- (શુક્ર)ને નમસ્કાર

૩૯૧. **કાલાત્મને નમઃ**

શ્યામ સ્વરૂપવાળા-પીડા કરનાર-(શનિ)ને નમસ્કાર

૩૯૨. **કાલ-કાલાય નમઃ**

કાલના કાલ (રાહુ) ને નમસ્કાર

૩૯૩. **કાલ-ચ્છેદ-કૃતે નમઃ**

કાલ-રૂપ રાહુને છેદીને કેતુને પ્રકટ કરનાર (કેતુરૂપ)ને નમસ્કાર

૩૯૪. **ઉત્તમાય નમઃ**

સર્વથી અત્યન્ત ઉપર શિશુમાર ચક્રરૂપે રહેલાને નમસ્કાર

૩૯૫. **શિશુ-મારાય નમઃ**

શિશુને મારનાર જલજંતુ શિશુમાર જેવી આકૃતિથી શિશુમાર-રૂપને નમસ્કાર

૩૯૬. **સર્વમૂર્તયે નમઃ**

ધર્મ-બ્રહ્માજી-વગેરે સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૩૯૭. **આધિદૈવિક-રૂપ-ધૃજે નમઃ**

આધિદૈવિક-રૂપને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૩૯૮. **અનન્ત-સુખ-ભોગાઢ્યાય નમઃ**

અપાર સુખના ભોગથી સમૃદ્ધને નમસ્કાર

૩૯૯. **વિવરૈશ્વર્ય-ભાજનાય નમઃ**

પાતાલ-રસાતલ-મહાતલ-તલાતલ-સુતલ-વિતલ-અતલ એ ભૂમિની નીચે આવેલા સાતે સ્થાનોની સમૃદ્ધિના આશ્રય-રૂપને નમસ્કાર

૪૦૦. **સંકર્ષણાય નમઃ**

પાતાલથી ૩૦,૦૦૦ યોજન નીચે વિરાજતા સંકર્ષણને નમસ્કાર

૪૦૧. **દૈત્ય-પતયે નમઃ**

તામસપણાથી દૈત્યોના સ્વામીને નમસ્કાર

૪૦૨. સર્વાધારાય નમઃ

સર્વ પાતાલાદિ-ભૂગોલના આધાર રૂપને નમસ્કાર

૪૦૩. બૃહદ્-વપુષે નમઃ

મોટા શરીરવાળાને નમસ્કાર

૪૦૪. અનન્ત-નરક-ચ્છેદિને નમઃ

સ્મરણ-માત્રથી અસંખ્ય નરકનાં દુઃખોને છેદનારને નમસ્કાર

૪૦૫. સ્મૃતિ-માત્રાર્તિ-નાશકાય નમઃ

સ્મરણમાત્રથી સર્વદુઃખોનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૪૦૬. સર્વાનુગ્રહ-કર્ત્રે નમઃ

શરણે આવેલ સઘળા ઉપર કૃપા કરનારને નમસ્કાર (નરક-યાતના દેખાડી-પાપ કરતાં ડરાવી-સૌને પાપથી દૂર રાખી - સૌની ઉપર કૃપા કરનાર)ને નમસ્કાર

છઠ્ઠા-સ્કન્ધનાં નામ

૪૦૭. મર્યાદા-ભિન્ન-શાસ્ત્ર-કૃતે નમઃ

(સાધનને અનુરૂપ ફલદાન તે મર્યાદા. સાધન વગર અથવા ઓછા સાધને પણ મહાફલનું દાન તે, મર્યાદાથી જુદું અનુગ્રહ રૂપ છે, તે પુષ્ટિ છે, ભગવાન્ જ તે કૃપા કરે છે, તેથી) મર્યાદાથી જુદું પુષ્ટિ-લીલા-પ્રતિપાદક, છઠ્ઠા સ્કન્ધ રૂપ, શાસ્ત્ર કરનારને નમસ્કાર

૪૦૮. કાલાન્તક-ભય-ચ્છેદિને નમઃ

યમ-મૃત્યુ વગેરેથી થતા ભયને છેદનારને નમસ્કાર

૪૦૯. નામ-સામર્થ્ય-રૂપ-ધૃજે નમઃ

સર્વ-પાપોને દૂર કરવા રૂપ સામર્થ્ય પોતાના નામોમાં ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૪૧૦. ઉદ્ધારાનર્હ-ગોપ્ત્રાત્મને નમઃ

સંસારમાંથી છૂટવા અયોગ્ય અજામિલાદિ-જીવોને પણ રક્ષનારા સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૪૧૧. નામાદિ-પ્રેરકોત્તમાય નમઃ

કલ્યાણના સાધનોમાં શ્રેષ્ઠ નામ-સ્મરણ-રૂપ સાધનોના પ્રેરકને નમસ્કાર

૪૧૨. અજામિલ-મહાદુષ્ટ-મોચકાય નમઃ

અજામિલ નામના મહા-પાપથી દુષ્ટ બ્રાહ્મણને નામ-સામર્થ્ય દ્વારા પાપમાંથી છોડાવનારને નમસ્કાર

૪૧૩. અઘ-વિમોચકાય નમઃ

(શૂદ્ર-સંબંધથી ઉત્પન્ન થયેલા) પાપમાંથી સંપૂર્ણ રીતે છોડાવનારને નમસ્કાર

૪૧૪. ધર્મ-વક્ત્રે નમઃ

સ્વધર્મને વિષ્ણુદૂત રૂપે કહેનારને નમસ્કાર

૪૧૫. અક્લિષ્ટ-વક્ત્રે નમઃ

શાસ્ત્રથી અવિરુદ્ધ-ધર્મના વક્તા, ભગવન્નામ-રૂપ સુખના ઉપાયના વક્તાને નમસ્કાર

૪૧૬. વિષ્ણુ-ધર્મ-સ્વરૂપ-ધૃજે નમઃ

વૈષ્ણવ-ધર્મ જેમનું ધન છે તેવા ભક્તોમાં પોતાના સ્વરૂપને સ્થાપન કરનારને નમસ્કાર

૪૧૭. સન્માર્ગ-પ્રેરકાય નમઃ

ભગવાનના નામમાં પરાયણતા રૂપ સન્માર્ગના પ્રેરકને નમસ્કાર

૪૧૮. ધર્ત્રે નમઃ

ભક્તોને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૪૧૯. ત્યાગ-હેતવે નમઃ

વિષયનો ત્યાગ જેની પ્રાપ્તિમાં કારણ રૂપ છે તેને નમસ્કાર

૪૨૦. અધોક્ષજાય નમઃ

ઈન્દ્રિયથી ન મળતા જ્ઞાનને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૪૨૧. વૈકુંઠ-પુર-નેત્રે નમઃ

અજામિલને વૈકુણ્ઠપુરમાં લઈ જનારને નમસ્કાર.

૪૨૨. દાસ-સંવૃદ્ધિ-કારકાય નમઃ

નિજદાસોની સંપૂર્ણ સમૃદ્ધિ કરનારને નમસ્કાર

૪૨૩. દક્ષ-પ્રસાદ-કૃતે નમઃ

પ્રાચેતસ દક્ષ ઉપર સૃષ્ટિ-સામર્થ્ય-દાનરૂપ કૃપા કરનારને નમસ્કાર

૪૨૪. હંસગુહ્ય-સ્તુતિ-વિભાવનાય નમઃ

"હંસગુહ્ય" પરમાત્મા સંબંધી ગુપ્ત-સ્તુતિમાં પ્રેરનારને નમસ્કાર

૪૨૫. સ્વાભિપ્રાયપ્રવક્ત્રે નમઃ

પોતાના વિભૂતિ-પ્રાકટ્ય રૂપ અભિપ્રાયને સ્પષ્ટ કહેનારને નમસ્કાર

૪૨૬. મુક્ત-જીવ-પ્રસૂતિ-કૃતે નમઃ

મુક્તપ્રાય-મુક્ત જેવા-હર્યશ્વ વગેરે જીવોની પ્રસૂતિ કરનારને નમસ્કાર

૪૨૭. નારદ-પ્રેરણાત્મને નમઃ

નારદજીને પ્રેરવામાં ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૪૨૮. હર્યશ્વ-બ્રહ્મ-ભાવનાય નમઃ

નારદજીના ઉપદેશ દ્વારા દક્ષના પુત્ર હર્યશ્વોને બ્રહ્મભાવ પ્રાપ્ત કરાવનારને નમસ્કાર

૪૨૯. શબલાશ્વ-હિતાય નમઃ

સુંદર બલવાળા પ્રભુને પ્રાપ્ત કરનાર સુબલાશ્વ નામના દક્ષપુત્રો માટે હિતરૂપને નમસ્કાર (અહીં "શબલાશ્વહિતઃ" એવો પાઠ યોગ્ય છે.)

૪૩૦. ગૂઢ-વાક્યાર્થ-જ્ઞાપન-ક્ષમાય નમઃ

નારદજીના કૂટ-પ્રશ્નોત્તરને જણાવવામાં સમર્થને નમસ્કાર

૪૩૧. ગૂઢાર્થ-જ્ઞાપનાય નમઃ

હર્યશ્વોના મોક્ષરૂપ ગુપ્ત પ્રયોજનને દક્ષને જણાવનારને નમસ્કાર.

૪૩૨. સર્વ-મોક્ષાનન્દ-પ્રતિષ્ઠિતાય નમઃ

હર્યશ્વ વગેરે સૌનો મોક્ષરૂપ આનન્દ જેનાથી પ્રતિષ્ઠિત થયો તેને નમસ્કાર

૪૩૩. પુષ્ટિ-પ્રરોહ-હેતવે નમઃ

પુષ્ટિમાર્ગીય-સૃષ્ટિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૪૩૪. દાસૈક-જ્ઞાત-હૃદ્-ગતાય નમઃ

માત્ર દાસો જ જેના હૃદયનો આશય જાણે છે તેવાને નમસ્કાર

૪૩૫. શાન્તિ-કર્ત્રે નમઃ

બ્રહ્માજીનાં વાક્યોથી દક્ષનું સાન્ત્વન કરનારને નમસ્કાર

૪૩૬. સુહિત-કૃતે નમઃ

પત્ની દઈને ધર્મ વગેરેનું સંપૂર્ણ હિત કરનારને નમસ્કાર

૪૩૭. સ્ત્રી-પ્રસવે નમઃ

દક્ષને ત્યાં ૬૦ કન્યા (સ્ત્રી)નો જન્મ કરનારને નમસ્કાર

૪૩૮. સર્વ-કામ-દુહે નમઃ

સર્વ પ્રકારના વિષય-ભોગનું દોહન કરનારને નમસ્કાર

૪૩૯. પુષ્ટિ-વંશ-પ્રણેત્રે નમઃ

કૃપા-માત્રથી થયેલા દક્ષના વંશનો વિસ્તાર કરનારને નમસ્કાર

૪૪૦. વિશ્વ-રૂપેષ્ટ-દેવતાયૈ નમઃ

ત્વષ્ટાના પુત્ર વિશ્વરૂપને ઈચ્છેલું ફલ દેનાર દેવતા નારાયણ રૂપને નમસ્કાર

૪૪૧. કવચાત્મને નમઃ

નારાયણ-કવચ રૂપને નમસ્કાર

૪૪૨. પાલનાત્મને નમઃ

સૌના રક્ષણ-માટે (નારાયણ-કવચ રૂપ) સ્વરૂપ-વાળાને નમસ્કાર

૪૪૩. વર્મોપચિતિ-કારણાય નમઃ

નારાયણ-કવચના વિસ્તારપૂર્વક કથનમાં કારણરૂપ-ને નમસ્કાર

૪૪૪. વિશ્વરૂપ-શિર-ચ્છેદિને નમઃ

વિશ્વરૂપનાં મસ્તક છેદવાના શીલવાળા ઈન્દ્ર-રૂપને નમસ્કાર

૪૪૫. ત્વાષ્ટ્ર-યજ્ઞ-વિનાશકાય નમઃ

ત્વષ્ટાના યજ્ઞને નિષ્ફલ કરનારને નમસ્કાર

૪૪૬. વૃત્ર-સ્વામિને નમઃ

વૃત્રાસુરના સ્વામીને નમસ્કાર

૪૪૭. વૃત્ર-ગમ્યાય નમઃ

વૃત્રાસુરને માટે શરણગમન યોગ્યને નમસ્કાર

૪૪૮. વૃત્ર-વ્રત-પરાયણાય નમઃ

દેવ કે દેવના શસ્ત્રથી ન મરવાનું વૃત્રાસુરનું વ્રત-રક્ષવા માટે ગમન કરનારને નમસ્કાર

૪૪૯. વૃત્ર-કીર્તયે નમઃ

વૃત્રાસુરની ભક્ત તરીકેની ખ્યાતિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૪૫૦. વૃત્ર-મોક્ષાય નમઃ

આસુર-દેહમાંથી વૃત્રાસુરને મોક્ષ દેનારને નમસ્કાર

૪૫૧. **મઘવત્-પ્રાણ-રક્ષકાય નમઃ**
વજ્ર મેળવવાના ઉપાય દ્વારા ઈન્દ્રના પ્રાણની રક્ષા કરનારને નમસ્કાર

૪૫૨. **અશ્વમેધ-હવિર્ભોક્ત્રે નમઃ**
વૃત્રવધ-રૂપ બ્રહ્મહત્યામાંથી છૂટવા ઈન્દ્રે કરેલ અશ્વમેધ-યજ્ઞના હવિષ્યનો ભોગ કરનારને નમસ્કાર

૪૫૩. **દેવેન્દ્રામીવ-નાશકાય નમઃ**
ઈન્દ્રના બ્રહ્મહત્યાદિ રૂપ પાપના નાશકને નમસ્કાર

૪૫૪. **સંસાર-મોચકાય નમઃ**
સંસારમાંથી છોડાવનારને નમસ્કાર

૪૫૫. **ચિત્રકેતુ-બોધન-તત્પરાય નમઃ**
પુત્રશોકાર્ત ચિત્રકેતુ રાજાને નારદ-અંગીરા દ્વારા જ્ઞાન દેવા તૈયારને નમસ્કાર

૪૫૬. **મંત્ર-સિદ્ધયે નમઃ**
નારદે આપેલા મન્ત્રની સિદ્ધિરૂપને નમસ્કાર

૪૫૭. **સિદ્ધિ-હેતવે નમઃ**
શોક-નિવૃત્તિ રૂપ સિદ્ધિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૪૫૮. **સુસિદ્ધિ-ફલ-દાયકાય નમઃ**
ચિત્રકેતુને પોતાની સંકર્ષણની પ્રાપ્તિ રૂપ સુસિદ્ધિ રૂપી ફલને દેનારને નમસ્કાર

૪૫૯. **મહાદેવ-તિરસ્કર્ત્રે નમઃ**
પાર્વતી સહિત મહાદેવજીનો વચનથી તિરસ્કાર કરનારને નમસ્કાર

૪૬૦. **ભક્ત્યૈ-પૂર્વાર્થ-નાશકાય નમઃ**
ભક્તિ માટે પહેલાંની વિદ્યાધર-પણા રૂપ સંપત્તિનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૪૬૧. **દેવ-બ્રાહ્મણ-વિદ્વેષ-વૈમુખ્ય-જ્ઞાપકાય નમઃ**
દેવ-બ્રાહ્મણ પ્રત્યેના દ્વેષથી ભગવાનથી થતી વિમુખતાને જણાવનારને નમસ્કાર

૪૬૨. **શિવાય નમઃ**
મંગલરૂપ નિર્મલ શિવને નમસ્કાર

૪૬૩. **આદિત્યાય નમઃ**
આદિત્ય (સૂર્યના ભગવદ્રૂપ પુત્ર)ને નમસ્કાર

૪૬૪. **દૈત્ય-રાજાય નમઃ**
દૈત્યોમાં પ્રહ્લાદ વગેરે રૂપે શોભતાને નમસ્કાર

૪૬૫. **મહત્-પતયે નમઃ**
પ્રહ્લાદ, બલી વગેરે મોટાઓના સ્વામીને નમસ્કાર. ("મરુત્પતિઃ"- એવો પાઠ હોય તો વાયુદેવના પતિ,- એવો અર્થ થાય.)

૪૬૬. **અચિન્ત્ય-કૃતે નમઃ**
અણચિંતવ્યા કાર્યો કરનારને નમસ્કાર

૪૬૭. **મરુતાં ભેદકાય નમઃ**
વાયુદેવોના ૪૯ ભેદ કરનારને નમસ્કાર

૪૬૮. **ત્રાત્રે નમઃ**
ઈન્દ્રે કાપેલા દિતિના ગર્ભના રક્ષકને નમસ્કાર

૪૬૯. વ્રતાત્મને નમઃ

પુંસવન-વ્રત સ્વરૂપને નમસ્કાર

૪૭૦. પું-પ્રસૂતિ-કૃતે નમઃ

પુંસવન-વ્રતથી પુત્ર પ્રસૂતિ કરનારને નમસ્કાર

સાતમા-સ્કંધનાં નામ

૪૭૧. કર્માત્મને નમઃ

પ્રાકૃત-કર્મ રૂપને નમસ્કાર

૪૭૨. વાસનાત્મને નમઃ

પૂર્વકર્મોના સંસ્કાર રૂપને નમસ્કાર

૪૭૩. ઊતિ-લીલા-પરાયણાય નમઃ

કર્મવાસના રૂપ ઊતિલીલામાં પરાયણને નમસ્કાર

૪૭૪. સમ-દૈત્ય-સુરાય નમઃ

દૈત્યો અને દેવો જેને સમાન છે તેને નમસ્કાર

૪૭૫. સ્વાત્મને નમઃ

સર્વના આત્મા રૂપને નમસ્કાર

૪૭૬. વૈષમ્ય-જ્ઞાન-સંશ્રયાય નમઃ

દેવરક્ષણ અને અસુર-નાશરૂપ પક્ષપાતપણું સમજાય તેમ વર્તનારને નમસ્કાર

૪૭૭. દેહાદ્યુપાધિ-રહિતાય નમઃ

દેહ વગેરે ઉપાધિથી રહિતને નમસ્કાર

૪૭૮. સર્વજ્ઞાય નમઃ

સર્વને જાણનારને નમસ્કાર

૪૭૯. સર્વ-હેતુ-વિદે નમઃ

કામાદિ-સર્વ-કારણોથી પ્રાપ્ત થનારને નમસ્કાર

૪૮૦. બ્રહ્મ-વાક્-સ્થાપન-પરાય નમઃ

બ્રાહ્મણ સનત્કુમારનાં વાક્યો સફલ કરવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૪૮૧. સ્વ-જન્માવધિ-કાર્ય-કૃતે નમઃ

પોતાના વરાહ-નૃસિંહ-રામ-કૃષ્ણ વગેરે અવતારો સુધી દ્વેષબુદ્ધિ-ઉત્પાદન રૂપ કાર્ય કરનારને નમસ્કાર

૪૮૨. સદસદ્-વાસના-હેતવે નમઃ

સદ્વાસના અને અસદ્વાસનાઓમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૪૮૩. ત્રિ-સત્યાય નમઃ

(ભક્તોના) ત્રણ (અને પોતાના ચાર) અવતારોથી બ્રાહ્મણના શાપને સત્ય કરનારને નમસ્કાર

૪૮૪. ભક્ત-મોચકાય નમઃ

ભક્તોને વૈકુણ્ઠના દ્વારપાલ તરીકેના અધિકારમાંથી છોડાવનારને નમસ્કાર

૪૮૫. હિરણ્યકશિપુ-દ્વેષિણે નમઃ

હિરણ્યકશિપુના દ્વેષના વિષયને નમસ્કાર

૪૮૬. પ્રવિષ્ટાત્મને નમઃ

હિરણ્યકશિપુમાં દ્વેષના વિષય તરીકે પ્રવેશેલા સ્વરૂપને નમસ્કાર

૪૮૭. અતિ-ભીષણાય નમઃ

હિરણ્યકશિપુને અત્યંત ભય દેનારને નમસ્કાર

૪૮૮. **શાન્તિ-જ્ઞાનાદિ-હેતવે નમઃ**
મા-ભાભીને શોક-શાન્તિ-માટે હિરણ્યકશિપુએ આપેલા જ્ઞાનના પ્રેરકને નમસ્કાર

૪૮૯. **પ્રહ્લાદોત્પત્તિ-કારણાય નમઃ**
પ્રહ્લાદજીની ઉત્પત્તિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૪૯૦. **દૈત્ય-સિદ્ધાન્ત-સદ્વક્ત્રે નમઃ**
દૈત્યોના સિદ્ધાન્તમાં પરમશાસ્ત્રને ભક્ત પ્રહ્લાદજીના મુખે કહેનારને નમસ્કાર

૪૯૧. **તપઃ-સારાય નમઃ**
ભજન રૂપી તપઃ-સારવાળાને નમસ્કાર

૪૯૨. **ઉદાર-ધિયે નમઃ**
પ્રહ્લાદજીની નિર્મલ-બુદ્ધિના કારણને નમસ્કાર

૪૯૩. **દૈત્ય-હેતુ-પ્રકટનાય નમઃ**
દૈત્યના હેતુને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૪૯૪. **ભક્તિ-ચિહ્ન-પ્રકાશકાય નમઃ**
ભક્તિનાં લક્ષણોનો પ્રકાશ કરનારને નમસ્કાર

૪૯૫ **સદ્-દ્વેષ-હેતવે નમઃ**
પ્રહ્લાદ પત્યે હિરણ્યકશિપુના દ્વેષના કારણને નમસ્કાર

૪૯૬. **સદ્-દ્વેષ-વાસનાત્મને નમઃ**
ભક્ત પ્રત્યેનો દ્વેષ જ જેની પ્રાપ્તિમાં પ્રતિબંધ રૂપ છે તેવાને નમસ્કાર

૪૯૭. **નિરન્તરાય નમઃ**
દૈત્યોથી સંપૂર્ણ રીતે જુદાને નમસ્કાર

૪૯૮. **નૈષ્ઠુર્ય-સીમ્ને નમઃ**
(પ્રહ્લાદજીની યાતનાના આરંભમાં જ પ્રકટ ન થયા તેથી) નિષ્ઠુરતા-નિર્દયતાની સીમાને નમસ્કાર

૪૯૯. **પ્રહ્લાદ-વત્સલાય નમઃ**
પ્રહ્લાદ પ્રત્યે વાત્સલ્યવાળાને નમસ્કાર

૫૦૦. **સંગ-દોષઘ્ને નમઃ**
પ્રહ્લાદજીનાં વચનથી આસુરબાલકોના આસુર-સંગદોષને હરનારને નમસ્કાર

૫૦૧. **મહાનુભાવાય નમઃ**
અચિન્ત્ય સામર્થ્યવાળાને નમસ્કાર

૫૦૨. **સાકારાય નમઃ**
પડકાર-સહિતને નમસ્કાર

૫૦૩. **સર્વાકારાય નમઃ**
સર્વ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૫૦૪. **પ્રમાણ-ભુવે નમઃ**
ભક્ત પ્રહ્લાદજીનાં વાક્યોને પ્રમાણભૂત કરવા પ્રકટ થયેલાને નમસ્કાર

૫૦૫. **સ્તમ્ભ-પ્રસૂતયે નમઃ**
થાંભલામાંથી પ્રકટ થયેલાને નમસ્કાર

૫૦૬. **નૃહરયે નમઃ**
માનવના ભયને હરનાર-નરહરિને નમસ્કાર

૫૦૭. **નૃસિંહાય નમઃ**
નરસિંહને નમસ્કાર

૫૦૮. ભીમ-વિક્રમાય નમઃ

ભયંકર પરાક્રમવાળાને નમસ્કાર

૫૦૯. વિકટાસ્યાય નમઃ

વિષમ મુખવાળાને નમસ્કાર

૫૧૦. લલજ્જિહ્વાય નમઃ

લળતી જીભવાળાને નમસ્કાર

૫૧૧. નખ-શસ્ત્રાય નમઃ

નખ-રૂપ શસ્ત્રવાળાને નમસ્કાર

૫૧૨. જવોત્કટાય નમઃ

અસહ્ય યુદ્ધ-વેગવાળાને નમસ્કાર

૫૧૩. હિરણ્યકશિપુ-ચ્છેદિને નમઃ

હિરણ્યકશિપુને છેદનારને નમસ્કાર

૫૧૪. ક્રૂર-દૈત્ય-નિવારકાય નમઃ

ક્રૂર દૈત્યોને મારનારને નમસ્કાર

૫૧૫. સિંહાસન-સ્થાય નમઃ

રાજાના સિંહાસને બિરાજેલાને નમસ્કાર

૫૧૬. ક્રોધાત્મને નમઃ

ક્રોધાવિષ્ટ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૫૧૭. લક્ષ્મી-ભય-વિવર્ધનાય નમઃ

લક્ષ્મીજીના ભયને વધારનારને નમસ્કાર

૫૧૮. બ્રહ્માદ્યત્યન્ત-ભય-ભુવે નમઃ

બ્રહ્માજી વગેરે માટે અત્યંત ભય ઉત્પન્ન કરનારને નમસ્કાર

૫૧૯. અપૂર્વાચિન્ત્યા-રૂપ-ધૃજે નમઃ

પહેલાં ન થયેલ, બુદ્ધિથી વિચારી ન શકાય, તેવું નૃસિંહ રૂપ ધરનારને નમસ્કાર

૫૨૦. ભક્તૈક-શાન્ત-હૃદયાય નમઃ

કેવલ ભક્ત પ્રહ્લાદજી માટે જ ક્રોધરહિત શાન્ત હૃદયવાળાને નમસ્કાર

૫૨૧. ભક્ત-સ્તુત્યાય નમઃ

ભક્ત દ્વારા સ્તુતિ યોગ્યને નમસ્કાર

૫૨૨. સ્તુતિ-પ્રિયાય નમઃ

સ્તુતિપ્રિયને નમસ્કાર

૫૨૩. ભક્તાંગ-લેહનોદ્ધૂત-ક્રોધ-પુઞ્જાય નમઃ

ભક્ત પ્રહ્લાદજીનાં અંગોને ચાટવાથી દૂર થયેલ ક્રોધ-પુંજવાળાને નમસ્કાર

૫૨૪. પ્રશાન્ત-ધિયે નમઃ

ક્રોધ-રહિત બુદ્ધિવાળા (પ્રહ્લાદજીની વિષયથી વિમુખ બુદ્ધિના હેતુ રૂપ)ને નમસ્કાર

૫૨૫. સ્મૃતિ-માત્ર-ભય-ત્રાત્રે નમઃ

મહાસંકટમાંથી સ્મરણ-માત્રથી રક્ષા કરનારને નમસ્કાર

૫૨૬. બ્રહ્મ-બુદ્ધિ-પ્રદાયકાય નમઃ

બ્રહ્માજીને અસુરને વરદાન ન દેવા રૂપ બુદ્ધિનું દાન દેનારને નમસ્કાર

૫૨૭. ગોરૂપ-ધારિણે નમઃ

ત્રિપુરને બાળવા ઈચ્છતા શંકરના વિજય-માટે અમૃતકૂપમાંથી અમૃતપાન-માટે ગાયનું રૂપ ધરનારને નમસ્કાર

૫૨૮. અમૃતપે નમઃ

અમૃત પીનારને નમસ્કાર

૫૨૯. શિવ-કીર્તિ-વિવર્ધનાય નમઃ

શિવની ત્રિપુરાન્તક રૂપ કીર્તિ વધારનારને નમસ્કાર

૫૩૦. ધર્માત્મને નમઃ

ધર્મ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૩૧. સર્વ-કર્માત્મને નમઃ

સર્વવર્ણના કર્મ-રૂપને નમસ્કાર

૫૩૨. વિશેષાત્મને નમઃ

વર્ણાશ્રમ-ધર્મ-વિશેષ રૂપને નમસ્કાર

૫૩૩. આશ્રમ-પ્રભવે નમઃ

બ્રહ્મચર્ય, ગૃહસ્થ, વાનપ્રસ્થ, સંન્યસ્ત-ચારે આશ્રમોના સ્વામીને નમસ્કાર

૫૩૪. સંસાર-મગ્ન-સ્વોદ્ધર્ત્રે નમઃ

સંસારમાં મગ્ન ભક્તોનો ધર્મોપદેશથી ઉદ્ધાર કરનારને નમસ્કાર

૫૩૫. સન્માર્ગા-ખિલ-તત્ત્વ-વાચે નમઃ

સન્માર્ગ રૂપ શાસ્ત્રોમાં સર્વ તત્ત્વ-પ્રતિપાદક અધ્યાત્મવિદ્યા રૂપા વાણી સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૩૬. આચારાત્મને નમઃ

આચાર-જ્ઞાન-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૩૭. સદાચારાય નમઃ

સદાચાર સ્વરૂપને નમસ્કાર

આઠમા-સ્કંધનાં નામ

૫૩૮. મન્વન્તર-વિભાવનાય નમઃ

(સ્વાયંભુવ, સ્વારોચિષ, ઉત્તમ, તામસ, રૈવત, ચાક્ષુષ એ છ પસાર થયેલા અને (વર્તમાન) શ્રાદ્ધદેવ તથા (ભવિષ્યના) સાવર્ણિ, દક્ષસાવર્ણિ, બ્રહ્મસાવર્ણિ, ધર્મસાવર્ણિ, રુદ્રસાવર્ણિ, દેવસાવર્ણિ, ઈન્દ્રસાવર્ણિ એમ કુલ ચૌદ) મનુના રાજ્ય-સમય મન્વન્તર-ના રક્ષકને નમસ્કાર

૫૩૯. સ્મૃત્યાશેષાશુભ-હરાય નમઃ

સ્મરણ-માત્રથી ગ્રાહગ્રસ્ત ગજેન્દ્રનાં સંપૂર્ણ પાપ હરનારને નમસ્કાર

૫૪૦. ગજેન્દ્ર-સ્મૃતિ-કારણાય નમઃ

દુખી ગજેન્દ્રને શરણગમન રૂપ ઉપાય યાદ આવવામાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૫૪૧. જાતિ-સ્મરણ-હેત્વેક-પૂજા-ભક્તિ-સ્વરૂપદાય નમઃ

પૂર્વજન્મમાં ગજેન્દ્ર પોતે ઈન્દ્રદ્યુમ્ન રાજા હતો; તેવી સ્મૃતિમાં કારણરૂપ, એક માત્ર ભગવાનની પૂજાથી થયેલ, ભક્તિ દ્વારા સ્વરૂપનું દાન કરનારને નમસ્કાર

૫૪૨. યજ્ઞાય નમઃ

યજ્ઞ-નારાયણ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૪૩. ભયાન્-મનુ-ત્રાત્રે નમઃ

તપ કરતા સ્વાયંભુવ મનુને મારવા આવેલા અસુરોના ભયમાંથી રક્ષનાર સુયજ્ઞને નમસ્કાર

૫૪૪. **વિભવે નમઃ**

બીજા મન્વન્તરમાં અવતરેલા ભગવાન્ વિભુને નમસ્કાર

૫૪૫. **બ્રહ્મ-વ્રતાશ્રયાય નમઃ**

બ્રહ્મચારીઓના વ્રતના આશ્રય રૂપને નમસ્કાર

૫૪૬. **સત્યસેનાય નમઃ**

ત્રીજા મન્વન્તરમાં અવતરેલા સત્યપરાયણ પરિકરવાળા ભગવાન્ સત્યસેનને નમસ્કાર

૫૪૭. **દુષ્ટ-ઘાતિને નમઃ**

દુષ્ટોનો ઘાત કરનારને નમસ્કાર

૫૪૮. **હરયે નમઃ**

ચોથા મન્વન્તરમાં અવતરેલા સ્મરણ-માત્રથી દુઃખ હરનારા ભગવાન્ હરિને નમસ્કાર

૫૪૯. **ગજ-વિમોચકાય નમઃ**

ગ્રાહની પીડામાંથી ગજને સંપૂર્ણ મુક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૫૫૦. **વૈકુણ્ઠાય નમઃ**

પાંચમા મન્વન્તરમાં અવતરેલા વિકુણ્ઠાના પુત્ર ભગવાન્ વૈકુણ્ઠને નમસ્કાર

૫૫૧. **લોક-કર્ત્રે નમઃ**

રમાવૈકુણ્ઠ-લોકની રચના કરનારને નમસ્કાર

૫૫૨. **અજિતાય નમઃ**

છઠ્ઠા મન્વન્તરમાં અવતરેલા ભગવાન્ કોઈથી ન જિતાએલા અજિતને નમસ્કાર

૫૫૩. **અમૃત-કારણાય નમઃ**

અમૃત-પ્રાપ્તિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૫૫૪. **ઉરુક્રમાય નમઃ**

સાતમા મન્વન્તરમાં અવતરેલા વિસ્તીર્ણ ચરણ-વિક્ષેપવાળા ભગવાન્-ઉરુક્રમ-વામનજીને નમસ્કાર

૫૫૫. **ભૂમિ-હર્ત્રે નમઃ**

બલિ પાસેથી ઈન્દ્ર-માટે ભૂમિ હરનારને નમસ્કાર

૫૫૬. **સાર્વભૌમાય નમઃ**

આઠમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર સર્વ-ભૂમિના સ્વામી ભગવાન્ સાર્વભૌમને નમસ્કાર

૫૫૭. **બલિ-પ્રિયાય નમઃ**

(હવેના મન્વન્તરમાં) બલિરાજાને ઈન્દ્ર તરીકેનું રાજ્ય દઈ પ્રિય કરનારને નમસ્કાર

૫૫૮. **વિભવે નમઃ**

નવમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર વિશેષ-રીતે ઐશ્વર્યવાળા ભગવાન્ (ઋષભ) વિભુને નમસ્કાર

૫૫૯. **સર્વ-હિતૈકાત્મને નમઃ**

(દશમા મન્વન્તરમાં) સર્વના હિતમાં જ ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૫૬૦. **વિષ્વક્સેનાય નમઃ**

દશમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર સર્વત્ર વ્યાપક સેનાવાળા ભગવાન્ વિષ્વક્સેનને નમસ્કાર

૫૬૧. **શિવ-પ્રિયાય નમઃ**

શિવજીના પ્રિય-સખા-ને નમસ્કાર

૫૬૨. ધર્મસેતવે નમઃ

અગિયારમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર ધર્મમર્યાદા-સ્થાપક ભગવાન્ ધર્મસેતુને નમસ્કાર

૫૬૩. લોક-ધૃતયે નમઃ

ત્રણ લોકને ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૫૬૪. સુધામાન્તર-પાલકાય નમઃ

બારમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર મન્વન્તરના રક્ષક ભગવાન્ (સ્વધામા) સુધામાને નમસ્કાર

૫૬૫. ઉપહર્ત્રે-યોગ-પતયે નમઃ

તેરમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર સર્વને સુખ દેનાર યોગપતિ ભગવાન્ ઉપહર્તાને નમસ્કાર

૫૬૬. બૃહદ્ભાનવે નમઃ

ચૌદમા મન્વન્તરમાં અવતરનાર વિસ્તૃત કિરણોવાળા ભગવાન્ બૃહદ્ભાનુને નમસ્કાર

૫૬૭. ક્રિયા-પતયે નમઃ

યજ્ઞક્રિયાના રક્ષકને નમસ્કાર

૫૬૮. ચતુર્દશ-પ્રમાણાત્મને નમઃ

ચૌદ મનુ રૂપે સ્મૃતિરૂપ પ્રમાણ-પ્રવર્તક સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૬૯. ધર્માય નમઃ

મનુ-પ્રણીત ધર્મ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૫૭૦. મન્વાદિ-બોધકાય નમઃ

મનુ વગેરેના મહિમાના પ્રદર્શકને નમસ્કાર

૫૭૧. લક્ષ્મી-ભોગૈક-નિલયાય નમઃ

સ્વર્ગની લક્ષ્મીના અનુભવના સ્થાન-રૂપને નમસ્કાર

૫૭૨. દેવ-મંત્ર-પ્રદાયકાય નમઃ

દેવોને અમૃતોત્પાદન-યત્ન રૂપ મન્ત્ર આપનારને નમસ્કાર

૫૭૩. દૈત્ય-વ્યામોહકાય નમઃ

દૈત્યોને દેવો સાથે સંધિ કરાવી મોહ કરાવનારને નમસ્કાર

૫૭૪. સાક્ષાદ્ -ગરુડ-સ્કન્ધ-સંશ્રયાય નમઃ

સાક્ષાત્ ગરુડજીના ખભા ઉપર સ્થિતિ કરનારને નમસ્કાર

૫૭૫. લીલા-મન્દર-ધારિણે નમઃ

અનાયાસે લીલામાત્રથી મન્દરાચલને ઉઠાવનારને નમસ્કાર

૫૭૬. દૈત્ય-વાસુકિપૂજિતાય નમઃ

દૈત્યોના સામર્થ્યને દૂર કરવા વાસુકિ-નાગને અમૃતમાં ભાગ દઈ સત્કારનારને નમસ્કાર

૫૭૭. સમુદ્રોન્મથનાયત્તાય નમઃ

સમુદ્રનું મથન કરવામાં ઉદ્યોગવાળાને નમસ્કાર

૫૭૮. અવિઘ્ન-કર્ત્રે નમઃ

વિઘ્ન દૂર કરનારને નમસ્કાર

૫૭૯. સ્વવાક્ય-કૃતે નમઃ

વિઘ્ન દૂર કરીને પોતાના વાક્યને યથાર્થ કરનારને નમસ્કાર

૫૮૦. **આદિ-કૂર્માય નમઃ**

પૃથ્વીને રમાડનાર કૂર્મ-નારાયણ,-સ્થલના વિચારે, સર્વાધાર-આદિકૂર્મને નમસ્કાર

૫૮૧. **પવિત્રાત્મને નમઃ**

પવિત્ર સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૫૮૨. **મન્દરાઘર્ષણોત્સુકાય નમઃ**

પીઠ પર ફરતા મન્દર-પર્વતના ઘર્ષણમાં ઉત્સુકને નમસ્કાર

૫૮૩. **શ્વાસૈજદબ્ધિ-વાર્વીચયે નમઃ**

શ્વાસથી કંપતા સમુદ્રના જલના તરંગોમાં હેતુરૂપને નમસ્કાર

૫૮૪. **કલ્પાન્તાવધિ-કાર્ય-કૃતે નમઃ**

કલ્પના અંત સુધી મન્દર પર્વતને ધારણ કરવાનું કાર્ય કરનારને નમસ્કાર

૫૮૫. **ચતુર્દશ-મહારત્નાય નમઃ**

ચૌદ મહારત્નોને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૫૮૬. **લક્ષ્મી-સૌભાગ્ય-વર્દ્ધનાય નમઃ**

લક્ષ્મીજીના સૌભાગ્યને વધારનારને નમસ્કાર

૫૮૭. **ધન્વન્તરયે નમઃ**

રોગ રૂપ જલ વગરના-ધન્વન્-પ્રદેશમાં-નૌકા રૂપ ધન્વન્તરિજીને નમસ્કાર

૫૮૮. **સુધા-હસ્તાય નમઃ**

હાથમાં અમૃતપૂર્ણ કલશને ધરનારને નમસ્કાર

૫૮૯. **યજ્ઞ-ભોક્ત્રે નમઃ**

યજ્ઞનો ભોગ કરનારને નમસ્કાર

૫૯૦. **આર્તિ-નાશનાય નમઃ**

રોગથી થતી ચિંતાનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૫૯૧. **આયુર્વેદ-પ્રણેત્રે નમઃ**

આયુષ્ય વધારનાર-ઋગ્વેદના ઉપવેદ-આયુર્વેદના પ્રવર્તકને નમસ્કાર

૫૯૨. **દેવ-દૈત્યાખિલાર્ચિતાય નમઃ**

દેવો-દૈત્યો-સર્વ વડે - આરોગ્ય વા અમૃત માટે પૂજાયેલાને નમસ્કાર

૫૯૩. **બુદ્ધિ-વ્યામોહકાય નમઃ**

દૈત્યોની બુદ્ધિને મોહ કરનારને નમસ્કાર

૫૯૪. **દેવ-કાર્ય-સાધન-તત્પરાય નમઃ**

અમૃતપાન રૂપ દેવકાર્ય સમ્પાદન કરવામાં સાવધાનને નમસ્કાર

૫૯૫. **સ્ત્રી-રૂપાય નમઃ**

દૈત્યને મોહ કરવા માટે સ્ત્રી-મોહિનીનારાયણ-રૂપને નમસ્કાર

૫૯૬. **માયયા-વક્ત્રે નમઃ**

દૈત્યો સાથે માયા વડે બોલનારને નમસ્કાર

૫૯૭. **દૈત્યાન્તઃકરણ-પ્રિયાય નમઃ**

દૈત્યોના મનમાં પ્રિયરૂપે ભાસતાને નમસ્કાર

૫૯૮. પાયિતામૃત-દેવાંશાય નમઃ

અમૃતરૂપ દેવાંશનું દેવોને પાન કરાવનારને નમસ્કાર

૫૯૯. યુદ્ધ-હેતુ-સ્મૃતિ-પ્રદાય નમઃ

દેવ-દાનવના યુદ્ધમાં કારણ રૂપ વચનની યાદ આપનારને નમસ્કાર

૬૦૦. સુમાલિ-માલિ-વધ-કૃતે નમઃ

સુમાલી-માલી નામના દાનવનો વધ કરનારને નમસ્કાર

૬૦૧. માલ્યવત્-પ્રાણ-હારકાય નમઃ

માલ્યવાનના પ્રાણ હરનારને નમસ્કાર

૬૦૨. કાલનેમિ-શિર-ચ્છેદિને નમઃ

કાલનેમિના શિરને છેદનારને નમસ્કાર

૬૦૩. દૈત્ય-યજ્ઞ-વિનાશકાય નમઃ

વામનજીના પધારતા પહેલાંના બલિરાજાના કેવલ દૈત્ય-યજ્ઞનો વિનાશ કરનારને નમસ્કાર

૬૦૪. ઈન્દ્ર-સામર્થ્ય-દાત્રે નમઃ

ઈન્દ્રને દૈત્યોને જિતવાની શક્તિ આપનારને નમસ્કાર

૬૦૫. દૈત્ય-શેષ-સ્થિતિ-પ્રિયાય નમઃ

વધમાંથી બચેલા દૈત્યોની સ્થિતિ જેને પ્રિય છે તેને નમસ્કાર

૬૦૬. શિવ-વ્યામોહકાય નમઃ

મોહિની-નારાયણ રૂપે શિવજીને મોહ કરનારને નમસ્કાર

૬૦૭. માયિને નમઃ

માયા રૂપી દાસીવાળાને નમસ્કાર

૬૦૮. ભૃગુ-મંત્ર-સ્વશક્તિદાય નમઃ

ભૃગુવંશના સંજીવની-મંત્રમાં પોતાની વૈષ્ણવી-શક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૬૦૯. બલિ-જીવન-કર્ત્રે નમઃ

બલિરાજાને જીવાડનારને નમસ્કાર

૬૧૦. સ્વર્ગ-હેતવે નમઃ

ઈન્દ્રની સ્વર્ગ-પ્રાપ્તિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૬૧૧. વ્રતાર્ચિતાય નમઃ

કશ્યપમુનિએ આપેલા પયોવ્રત દ્વારા અદિતિથી પૂજાયેલાને નમસ્કાર

૬૧૨. અદિત્યાનન્દ-કર્ત્રે નમઃ

પોતે પુત્રરૂપ બનીને અદિતિને આનન્દ આપનારને નમસ્કાર

૬૧૩. કશ્યપાદિતિ-સંભવાય નમઃ

નિમિત્ત રૂપ કશ્યપ અને અદિતિ દ્વારા પ્રકટ થનારને નમસ્કાર

૬૧૪. ઉપેન્દ્રાય નમઃ

ઈન્દ્રના નાનાભાઈ-(ભગવાન્) ઉપેન્દ્રને નમસ્કાર

૬૧૫. ઈન્દ્રાવરજાય નમઃ

ઈન્દ્રની પછી જન્મનારને નમસ્કાર

૬૧૬. વામન-બ્રહ્મ-રૂપ-ધૃજે નમઃ

વામન-બ્રહ્મ-રૂપ ધારણ કરનારને નમસ્કાર

૬૧૭. **બ્રહ્માદિ-સેવિત-વપુષે નમઃ**
બ્રહ્માદિ-વડે સેવાયેલ શરીરવાળાને નમસ્કાર

૬૧૮. **યજ્ઞ-પાવન-તત્પરાય નમઃ**
બલિરાજાના દૈત્ય-યજ્ઞને પાવન કરવા તૈયારને નમસ્કાર

૬૧૯. **યાગ્-ચોપદેશ-કર્ત્રે નમઃ**
યાચનાના રૂપે સ્વર્ગ અર્પણ કરવા રૂપ ઉપદેશ કરનારને નમસ્કાર

૬૨૦. **જ્ઞાપિતાશેષ-સંસ્થિતયે નમઃ**
પોતાના પ્રાકટ્યથી સર્વ કર્મોની સમાપ્તિ-સંપૂર્ણતા-જણાવનારને નમસ્કાર

૬૨૧. **સત્યાર્થ-પ્રેરકાય નમઃ**
બલિરાજાને સત્ય- સંકલ્પના પ્રેરકને નમસ્કાર

૬૨૨. **સર્વ-હર્ત્રે નમઃ**
ત્રણ પગલાંના બહાને સર્વ ત્રિલોકને હરનારને નમસ્કાર

૬૨૩. **ગર્વ-વિનાશકાય નમઃ**
ભક્તના ગર્વનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૬૨૪. **ત્રિ-વિક્રમાય નમઃ**
ત્રણ પાદક્રમવાળા ત્રિવિક્રમને નમસ્કાર

૬૨૫. **ત્રિ-લોકાત્મને નમઃ**
ત્રણ લોકમાં વ્યાપકને નમસ્કાર

૬૨૬. **વિશ્વ-મૂર્તયે નમઃ**
વિશ્વરૂપ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૬૨૭. **પૃથુ-શ્રવસે નમઃ**
વિપુલ કીર્તિવાળાને નમસ્કાર

૬૨૮. **પાશ-બદ્ધ-બલયે નમઃ**
વરુણપાશથી બલિરાજાને બાંધનારને નમસ્કાર

૬૨૯. **સર્વ-દૈત્ય-પક્ષોપ-મર્દકાય નમઃ**
સઘળા દૈત્ય-પક્ષપાતીઓનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૬૩૦. **સુતલ-સ્થાપિત-બલયે નમઃ**
સુતલ નામના ત્રીજા પાતાલમાં બલિને સ્થાપનારને નમસ્કાર

૬૩૧. **સ્વર્ગાધિક-સુખ-પ્રદાય નમઃ**
સુતલમાં બલિને સ્વર્ગ કરતાં અધિક સુખ પ્રયત્નપૂર્વક આપનારને નમસ્કાર

૬૩૨. **કર્મ-સંપૂર્તિ-કર્ત્રે નમઃ**
પૂર્વમાં શરૂ થયેલા અશ્વમેધ-યજ્ઞ રૂપ કર્મની, પોતાની ઉપસ્થિતિથી શાસ્ત્રોક્ત કરતાં વધારે ફલ દઈને, સંપૂર્ણ રીતે પૂર્તિ કરનારને નમસ્કાર

૬૩૩. **સ્વર્ગ-સંસ્થાપિતામરાય નમઃ**
દેવોને પોતપોતાના સ્વર્ગમાં સ્થાપનારને નમસ્કાર

૬૩૪. **જ્ઞાત-ત્રિવિધ-ધર્માત્મને નમઃ**
સાત્ત્વિક, રાજસ, તામસ લોકોએ જેનું ધર્મ સ્વરૂપ ઉપાસ્ય તરીકે જાણ્યું છે તેને નમસ્કાર

૬૩૫. **મહા-મીનાય નમઃ**
અલૌકિક મત્સ્યરૂપ મત્સ્ય-નારાયણને નમસ્કાર

૬૩૬. **અબ્ધિ-સંશ્રયાય નમઃ**

પ્રલય-સમયના સમુદ્રમાં વસનારને નમસ્કાર.

૬૩૭. **સત્યવ્રત-પ્રિયાય નમઃ**

સત્યરૂપ વ્રતવાળા સત્યવ્રત રાજાના પ્રિયને નમસ્કાર.

૬૩૮. **ગોપ્ત્રે નમઃ**

પ્રલય-જલમાં ડૂબતા સત્યવ્રતને સપ્તર્ષિ-સહિત રક્ષનારને નમસ્કાર.

૬૩૯. **મત્સ્ય-મૂર્તિ-ધૃત-શ્રુતયે નમઃ**

મત્સ્ય-સ્વરૂપે હયગ્રીવ-અસુરનો વધ કરીને લાવેલ શ્રુતિ (વેદ)ને ધારણ કરનારને નમસ્કાર.

૬૪૦. **શ્રૃંગ-બદ્ધ-ધૃત-ક્ષોણયે નમઃ**

શ્રૃંગ સાથે બાંધેલ નાવ રૂપ પૃથ્વીને ધારણ કરનારને નમસ્કાર.

૬૪૧. **સર્વાર્થ-જ્ઞાપકાય નમઃ**

ધર્મ વગેરે સર્વ પુરુષાર્થોને મત્સ્ય-પુરાણ દ્વારા સત્યવ્રતને જણાવનારને નમસ્કાર.

૬૪૨. **ગુરવે નમઃ**

તત્ત્વોપદેશ કરનાર ગુરુને નમસ્કાર.

નવમા-સ્કંધનાં નામઃ

૬૪૩. **ઈશ-સેવક-લીલાત્મને નમઃ**

સ્વામી-સેવક-સંબંધી ઈશાનુકથા લીલા-રૂપને નમસ્કાર.

૬૪૪. **સૂર્ય-વંશ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

સૂર્યવંશના પ્રવર્તકને નમસ્કાર.

૬૪૫. **સોમ-વંશોદ્ભવ-કરાય નમઃ**

ચંદ્રવંશની ઉત્પત્તિ ઈલા અને બુધ દ્વારા પુરૂરવાના પ્રાકટ્યથી કરનારને નમસ્કાર.

૬૪૬. **મનુ-પુત્ર-ગતિ-પ્રદાય નમઃ**

મનુપુત્ર પૃષધ્રને પ્રયત્નપૂર્વક સદ્ગતિ દેનારને નમસ્કાર.

૬૪૭. **અમ્બરીષ-પ્રિયાય નમઃ**

અંબરીષ રાજાના પ્રિયને નમસ્કાર.

૬૪૮. **સાધવે નમઃ**

સર્વ પ્રકારે ભક્તોના કાર્ય સાધનારને નમસ્કાર.

૬૪૯. **દુર્વાસા-ગર્વ-નાશકાય નમઃ**

દુર્વાસાના ગર્વનો નાશ કરનારને નમસ્કાર.

૬૫૦. **બ્રહ્મ-શાપોપસંહર્ત્રે નમઃ**

બ્રાહ્મણ દુર્વાસાના ભક્ત અંબરીષને દેવાયેલા કૃત્યા રૂપ કાયિક-શાપનો તત્કાલ જ ચક્રથી ઉપસંહાર કરનારને નમસ્કાર.

૬૫૧. **ભક્ત-કીર્તિ-વિવર્ધનાય નમઃ**

ભક્ત અંબરીષની કીર્તિને વધારનારને નમસ્કાર.

૬૫૨. **ઈક્ષ્વાકુ-વંશ-જનકાય નમઃ**

મનુની છીંકમાંથી જન્મેલા મોટા-પુત્ર ઈક્ષ્વાકુરાજાના વંશના જનકને નમસ્કાર.

૬૫૩. **સગરાદ્યખિલાર્થદાય નમઃ**
ઔર્વ-ઋષિના ઉપદેશ દ્વારા સગર-રાજાને સંપૂર્ણ પુરુષાર્થો દેનારને નમસ્કાર

૬૫૪. **ભગીરથ-મહા-યત્નાય નમઃ**
ભગીરથ-રાજાના ગંગાનદી લાવવા રૂપ મહાન્ પ્રયાસ રૂપને નમસ્કાર

૬૫૫. **ગંગા-ધૌતાંઘ્રિ-પંકજાય નમઃ**
બ્રહ્માજીએ ધોયેલા જેના ચરણકમલમાંથી ગંગા-નદી પ્રકટ્યાં છે, તેને (ગંગાજીએ ધોયેલા ચરણવાળા)ને નમસ્કાર

૬૫૬. **બ્રહ્મ-સ્વામિને નમઃ**
બ્રહ્મનિષ્ઠ ઋષિયોના સ્વામીને નમસ્કાર

૬૫૭. **શિવ-સ્વામિને નમઃ**
શિવજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૬૫૮. **સગરાત્મજ-મુક્તિ-દાય નમઃ**
ગંગારૂપે સગર-રાજાના ૬૦,૦૦૦ પુત્રોને મુક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૬૫૯. **ખટ્વાંગ-મોક્ષ-હેતવે નમઃ**
ખટ્વાંગ-રાજાના મોક્ષમાં કારણ-રૂપને નમસ્કાર

૬૬૦. **રઘુ-વંશ-વિવર્ધનાય નમઃ**
શૌર્ય-ઐશ્વર્ય-ધર્મ વગેરે દ્વારા અન્ય-વંશો કરતાં રઘુરાજાના વંશની વિશેષ વૃદ્ધિ કરનારને નમસ્કાર

૬૬૧. **રઘુ-નાથાય નમઃ**
રઘુવંશીઓને જેનાથી ઐશ્વર્યાદિ પ્રાપ્ત થયાં છે તેને નમસ્કાર

૬૬૨. **રામચંદ્રાય નમઃ**
રામચન્દ્રને નમસ્કાર

૬૬૩. **રામભદ્રાય નમઃ**
રામ જ મંગલ-રૂપને નમસ્કાર

૬૬૪. **રઘુ-પ્રિયાય નમઃ**
રઘુકુલના પ્રિયને નમસ્કાર

૬૬૫. **અનન્ત-કીર્તયે નમઃ**
અનન્ત-યશવાળાને નમસ્કાર

૬૬૬. **પુણ્યાત્મને નમઃ**
પુણ્ય-પુરુષોના આત્માને નમસ્કાર

૬૬૭. **પુણ્ય-શ્લોકૈક-ભાસ્કરાય નમઃ**
પવિત્ર યશવાળા એક માત્ર પ્રકાશકને નમસ્કાર

૬૬૮. **કોશલેન્દ્રાય નમઃ**
ઉત્તર કોશલ-દેશના સ્વામીને નમસ્કાર

૬૬૯. **પ્રમાણાત્મને નમઃ**
પ્રમાણરૂપ વેદમાં ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૬૭૦. **સેવ્યાય નમઃ**
સેવા કરવા યોગ્યને નમસ્કાર

૬૭૧. **દશરથાત્મજાય નમઃ**
દશરથ-રાજાના પુત્રને નમસ્કાર

૬૭૨. **લક્ષ્મણાય નમઃ**
પાપને દૂર કરનાર સંકર્ષણ-વ્યૂહ રૂપ લક્ષ્મણજીને નમસ્કાર

૬૭૩. ભરતાય નમઃ

પોષણ દ્વારા પ્રજાનું રક્ષણ કરનાર ભરતજીને નમસ્કાર

૬૭૪. શત્રુઘ્નાય નમઃ

શત્રુને હણવાના સ્વભાવવાળા શત્રુઘ્નજીને નમસ્કાર

૬૭૫. વ્યૂહ-વિગ્રહાય નમઃ

વાસુદેવ-સંકર્ષણ-પ્રદ્યુમ્ન-અનિરુદ્ધ ચાર વ્યૂહ રૂપ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૬૭૬. વિશ્વામિત્ર-પ્રિયાય નમઃ

વિશ્વામિત્ર-મુનિના પ્રિયને નમસ્કાર

૬૭૭. દાન્તાય નમઃ

રાક્ષસોનું દમન કરનારને નમસ્કાર

૬૭૮. તાડકા-વધ-મોક્ષદાય નમઃ

રાક્ષસી તાડકાને મારીને મોક્ષ દેનારને નમસ્કાર

૬૭૯. વાયવ્યાસ્ત્રાબ્ધિ-નિક્ષિપ્ત-મારીચાય નમઃ

વાયવ્યાસ્ત્રથી રાક્ષસ મારીચને સમુદ્રમાં ફેંકનારને નમસ્કાર

૬૮૦. સુબાહુઘ્ને નમઃ

રાક્ષસ સુબાહુને મારનારને નમસ્કાર

૬૮૧. વૃષધ્વજ-ધનુર્ભંગ-પ્રાપ્ત-સીતા-મહોત્સવાય નમઃ

રાજા જનકને ત્યાં મહાદેવજીના ધનુષ્યનો ભંગ કરીને સીતાજીની પ્રાપ્તિ રૂપ મહોત્સવને મેળવનારને નમસ્કાર

૬૮૨. સીતા-પતયે નમઃ

સીતાજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૬૮૩. ભૃગુપતિ-ગર્વ-પર્વત-નાશકાય નમઃ

એકવીસ વખત પૃથ્વી પરથી ક્ષત્રિયોનો નાશ કરવાથી ભૃગુપતિ-પરશુરામજીને થયેલા ગર્વ રૂપ પર્વતનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૬૮૪. અયોધ્યાસ્થ-મહાભોગ-યુક્ત-લક્ષ્મી-વિનોદવતે નમઃ

રાજધાની અયોધ્યામાં રહેલ રાજવૈભવની સાથે લક્ષ્મીજી-રૂપ સીતાજીના વિનોદવાળાને નમસ્કાર

૬૮૫. કૈકેયી-વાક્ય-કર્ત્રે નમઃ

કૈકયીનાં કહેલાં વાક્યોનું પાલન કરનારને નમસ્કાર

૬૮૬. પિતૃ-વાક્-પરિપાલકાય નમઃ

પિતા દશરથ-રાજાનાં વનવાસ સંબંધી વચનને સંપૂર્ણ રીતે પાળનારને નમસ્કાર

૬૮૭. વૈરાગ્ય-બોધકાય નમઃ

પોતાના સર્વપરિત્યાગથી અન્યમાં વૈરાગ્યબુદ્ધિ ઉત્પન્ન કરનારને નમસ્કાર

૬૮૮. **અનન્ય-સાત્ત્વિક-સ્થાન-બોધકાય નમઃ**

નિર્જન અરણ્યવાસ (સાત્ત્વિક-સ્થાન)ના બોધકને નમસ્કાર

૬૮૯. **અહલ્યા-દુઃખ-હારિણે નમઃ**

ગૌતમ-પત્ની અહલ્યાજીના પથ્થરપણા રૂપ શાપના દુઃખને હરનારને નમસ્કાર

૬૯૦. **ગુહ-સ્વામિને નમઃ**

નિષાદપતિ ગુહરાજના સ્વામીને નમસ્કાર

૬૯૧. **સ-લક્ષ્મણાય નમઃ**

લક્ષ્મણજી સહિત વસનારને નમસ્કાર

૬૯૨. **ચિત્રકૂટ-પ્રિય-સ્થાનાય નમઃ**

ચિત્રકૂટ-પર્વત જ જેમને પ્રિય સ્થાન છે તેને નમસ્કાર

૬૯૩. **દંડકારણ્ય-પાવનાય નમઃ**

પોતાના ચરણ-સ્પર્શથી દણ્ડકારણ્યને પવિત્ર કરનારને નમસ્કાર

૬૯૪. **શરભંગ-સુતીક્ષ્ણાદિ-પૂજિતાય નમઃ**

શરભઙ્ગ-સુતીક્ષ્ણ વગેરે મુનિયોથી પૂજાયેલાને નમસ્કાર

૬૯૫. **અગત્સ્ય-ભાગ્ય-ભુવે નમઃ**

મુનિ અગત્સ્યના ભાગ્યથી દર્શનદાન માટે તેમના આશ્રમમાં પધારનારને નમસ્કાર

૬૯૬. **ઋષિ-સંપ્રાર્થિત-કૃતયે નમઃ**

વનવાસી ઋષિયો દ્વારા આદરથી રાક્ષસ-વધ રૂપ કાર્ય-માટે પ્રાર્થના કરાયેલને નમસ્કાર

૬૯૭. **વિરાધ-વધ-પંડિતાય નમઃ**

વિરાધ-રાક્ષસના વધમાં પ્રવીણને નમસ્કાર

૬૯૮. **છિન્ન-શૂર્પણખા-નાસાય નમઃ**

શૂર્પણખાના નાક-કાન કાપનારને નમસ્કાર

૬૯૯. **ખર-દૂષણ-ઘાતકાય નમઃ**

ખર-દૂષણ રાક્ષસના ઘાતકને નમસ્કાર

૭૦૦. **એક-બાણ-હતાનેક-સહસ્ર-બલ-રાક્ષસાય નમઃ**

એક બાણથી અપરિમિત-બલવાળા રાક્ષસોને હણનારને નમસ્કાર

૭૦૧. **મારીચ-ઘાતિને નમઃ**

રાક્ષસ-મારીચનો ઘાત કરનારને નમસ્કાર

૭૦૨. **નિયત-સીતા-સંબંધ-શોભિતાય નમઃ**

છાયા રૂપ માયા-સીતાનું હરણ થવા છતાં પણ નિરંતર મૂલ-સીતાજીના સંબંધથી શોભતાને નમસ્કાર

૭૦૩. **સીતા-વિયોગ-નાટ્યાય નમઃ**

સીતાજીના વિયોગમાં નટની જેમ વર્તનાર (દિખાવ કરનાર)ને નમસ્કાર

૭૦૪. **જટાયુ-વધ-મોક્ષદાય નમઃ**

ગીધ-જટાયુને વધથી મોક્ષ દેનારને નમસ્કાર

૭૦૫. **શબરી-પૂજિતાય નમઃ**

શબર-જાતિની સ્ત્રી શબરીથી સત્કારાયેલાને નમસ્કાર

૭૦૬. **ભક્ત-હનુમત્-પ્રમુખાવૃતાય નમઃ**

હનુમાનજી જેમાં મુખ્ય છે તેવા સુગ્રીવ-વિભીષણ વગેરે ભક્તોથી વીંટાયેલાને નમસ્કાર

૭૦૭. **દુન્દુભ્યસ્થિ-પ્રહરણાય નમઃ**

રાક્ષસ-દુન્દુભિનાં હાડકાંને પગના અંગૂઠાથી ૧૦ યોજન દૂર ફેંકી દેનારને નમસ્કાર

૭૦૮. **સપ્ત-તાલ-વિભેદનાય નમઃ**

તાડનાં સાત વૃક્ષને એક બાણથી વીંધનારને નમસ્કાર

૭૦૯. **સુગ્રીવ-રાજ્ય-દાય નમઃ**

વાનરરાજ સુગ્રીવને કિષ્કિંધાનું રાજ્ય દેનારને નમસ્કાર

૭૧૦. **વાલી-ઘાતિને નમઃ**

સુગ્રીવના મોટાભાઈ વાલીનો વધ કરનારને નમસ્કાર

૭૧૧. **સાગર-શોષણાય નમઃ**

સમુદ્ર શોષનારને નમસ્કાર

૭૧૨. **સેતુ-બંધન-કર્ત્રે નમઃ**

વૃક્ષ-પર્વત-વગેરેથી સમુદ્રમાં પુલ બાંધનારને નમસ્કાર

૭૧૩. **વિભીષણ-હિત-પ્રદાય નમઃ**

વિભીષણને યત્નપૂર્વક ભક્તિ દેનારને નમસ્કાર

૭૧૪. **રાવણાદિ-શિર-ચ્છેદિને નમઃ**

રાવણ, કુંભકર્ણ વગેરે રાક્ષસોનાં શિર છેદનારને નમસ્કાર

૭૧૫. **રાક્ષસાઘૌઘ-નાશકાય નમઃ**

(પ્રભુ પાસે મરવાથી) રાક્ષસોના પાપના પ્રવાહનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૭૧૬. **સીતાભય-પ્રદાત્રે નમઃ**

સીતાજીને રાવણના ભયમાંથી અભયદાન દેનારને નમસ્કાર

૭૧૭. **પુષ્પકાગમનોત્સુકાય નમઃ**

પુષ્પક-વિમાનમાં બેસી ભરતજીને મળવામાં આતુરને નમસ્કાર

૭૧૮. **અયોધ્યા-પતયે નમઃ**

અયોધ્યાના સ્વામીને નમસ્કાર

૭૧૯. **અત્યન્ત-સર્વ-લોક-સુખ-પ્રદાય નમઃ**

કૃપાવૃષ્ટિથી સર્વ લોકોને અતિશય સુખ આપનારને નમસ્કાર

૭૨૦. **મથુરા-પુર-નિર્માત્રે નમઃ**

મધુવનમાં શત્રુઘ્ન-સ્વરૂપે મથુરા-નગરીની રચના કરનારને નમસ્કાર

૭૨૧. **સુકૃતજ્ઞ-સ્વરૂપદાય નમઃ**

પુણ્યપથ જાણનારાઓને સ્વરૂપનું દાન કરનારને નમસ્કાર

૭૨૨. **જનક-જ્ઞાન-ગમ્યાય નમઃ**

પ્રજાને પોતાના પ્રત્યે રક્ષક-પિતા-તરીકે જ્ઞાનના વિષયને નમસ્કાર

૭૨૩. **ઐલાન્ત-પ્રકટ-શ્રુતયે નમઃ**

પાતાલ પર્યંત કીર્તિ શ્રવણવાળાને નમસ્કાર

૭૨૪. હૈહયાન્ત-કરાય નમઃ

હૈહય (હજાર-હાથવાળા સહસ્રાર્જુન) કાર્તવીર્યાર્જુનનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૭૨૫. રામાય નમઃ

યુદ્ધ ઈચ્છનારને રણમાં રમાડનાર પરશુરામજીને નમસ્કાર

૭૨૬. દુષ્ટ-ક્ષત્ર-વિનાશકાય નમઃ

બ્રાહ્મણનો દ્વેષ કરનાર દુષ્ટ-ક્ષત્રિયોનો એકવીશ વખત નાશ કરનારને નમસ્કાર

૭૨૭. સોમ-વંશ-હિતૈકાત્મને નમઃ

ચન્દ્રવંશનું હિત કરવામાં ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૭૨૮. યદુ-વંશ-વિવર્ધનાય નમઃ

યયાતિના મોટા પુત્ર યદુરાજાના પુત્ર ક્રોષ્ટુથી શરૂ થતા યદુવંશની વૃદ્ધિ કરનાર શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર

દશમા-સ્કન્ધ(પૂર્વાર્ધ)નાં નામ

૭૨૯. પર-બ્રહ્માવતરણાય નમઃ

અક્ષર-બ્રહ્મથી શ્રેષ્ઠ પરબ્રહ્મ રૂપ અવતારી શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર

૭૩૦. કેશવાય નમઃ

બ્રહ્માજી અને શંકરજીના સુખના કારણરૂપને નમસ્કાર

૭૩૧. ક્લેશ-નાશનાય નમઃ

ભક્તોના ક્લેશનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૭૩૨. ભૂમિ-ભારાવતરણાય નમઃ

દુષ્ટ-રાજાઓ રૂપ ભૂમિના ભારને ઉતારવા અવતરેલાને નમસ્કાર

૭૩૩. ભક્તાર્થાખિલ-માનસાય નમઃ

ભક્તોના અર્થોમાં સંપૂર્ણ મનવાળાને નમસ્કાર

૭૩૪. સર્વ-ભક્ત-નિરોધાત્મને નમઃ

સર્વ ભક્તોના પ્રપંચ-વિસ્મૃતિ પૂર્વક ભગવાનમાં આસક્તિ રૂપ નિરોધ સ્વરૂપને નમસ્કાર

૭૩૫. લીલાનન્ત-નિરોધ-કૃતે નમઃ

અગણિત લીલાઓ દ્વારા ભક્તોનો નિરોધ કરનારને નમસ્કાર

૭૩૬. ભૂમિષ્ઠ-પરમાનન્દાય નમઃ

પૃથ્વી પર રહેલા ભક્તોના અપરિમિત આનંદ રૂપને નમસ્કાર

૭૩૭. દેવકી-શુદ્ધિ-કારણાય નમઃ

દેવકીજીની શુદ્ધિમાં કારણરૂપને નમસ્કાર

૭૩૮. વસુદેવ-જ્ઞાન-નિષ્ઠ-સમ-જીવ-નિવારકાય નમઃ

શુદ્ધ-સત્ત્વાત્મક વસુદેવજીમાં જ્ઞાનરૂપે નિત્ય રહેલા, ભગવાનની સાથે રહેલા, અન્ય છ જીવો (વસુદેવજીના પહેલા છ પુત્રો)-ના જીવપણાના નિવારકને નમસ્કાર

૭૩૯. સર્વ-વૈરાગ્ય-કરણ-સ્વલીલાધાર-શોધકાય નમઃ

સર્વને વિષયોમાંથી વૈરાગ્ય દેનાર પ્રાકટ્ય રૂપ પોતાની લીલાના આધાર દેવકીજીની મૃતપુત્રત્વ-રૂપ અશુદ્ધિ દૂર કરી (તે પુત્રો પુનઃ દઈ) શુદ્ધિ કરનારને નમસ્કાર

૭૪૦. માયાજ્ઞાપન-કર્ત્રે નમઃ

યોગમાયાને વ્રજમાં જવાની આજ્ઞા કરનારને નમસ્કાર

૭૪૧. શેષ-સંભાર-સંભૃતયે નમઃ

અવશિષ્ટ સામગ્રીને સંપૂર્ણ કરનાર (દેવકીજીના ઉદરમાંથી ગર્ભનું સંકર્ષણ થવા છતાં પણ ગર્ભપૂર્તિ કરનાર)ને નમસ્કાર

૭૪૨. ભક્ત-ક્લેશ-પરિજ્ઞાત્રે નમઃ

પોતાના પ્રાકટ્યમાં નિમિત્તરૂપ ભક્તોનાં દુઃખોને સંપૂર્ણ-પણે જાણનારને નમસ્કાર

૭૪૩. તન્નિવારણ-તત્પરાય નમઃ

ભક્તોનાં તે દુઃખો દૂર કરવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૭૪૪. આવિષ્ટ-વસુદેવાંશાય નમઃ

વસુદેવજીના મનમાં પ્રદ્યુમ્ન-વ્યૂહ રૂપ અંશથી પ્રવેશેલાને નમસ્કાર

૭૪૫ દેવકી-ગર્ભ-ભૂષણાય નમઃ

દેવકીજીના ગર્ભરૂપે અલંકાર(શોભા)રૂપને નમસ્કાર

૭૪૬. પૂર્ણ-તેજોમયાય નમઃ

ધર્મિરૂપ પૂર્ણ તેજઃ-પુંજને નમસ્કાર

૭૪૭. પૂર્ણાય નમઃ

અખંડિત ઐશ્વર્યાદિથી પૂર્ણને નમસ્કાર

૭૪૮ કંસાધૃષ્ય-પ્રતાપવતે નમઃ

કંસથી ગ્રહણ કરી (દબાવી) ન શકાય તેવા પ્રતાપવાળાને નમસ્કાર

૭૪૯. વિવેક-જ્ઞાન-દાત્રે નમઃ

કંસને યોગ્યાયોગ્ય રૂપ વિવેક-જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૭૫૦. બ્રહ્માદ્યખિલ-સંસ્તુતાય નમઃ

બ્રહ્માદિ સર્વ દેવોથી પોતાના કાર્ય-નિવેદન પૂર્વક સ્તુતિ કરાયેલાને નમસ્કાર

૭૫૧. સત્યાય નમઃ

સત્ય-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૭૫૨. જગત્કલ્પતરવે નમઃ

જડચેતન-જગત્ રૂપ કલ્પવૃક્ષ સ્વરૂપને નમસ્કાર

૭૫૩. નાના-રૂપ-વિમોહનાય નમઃ

સત્ત્વ-રજઃ-તમઃ-પ્રકૃતિવાળા રૂપો વડે મોહ પમાડનારને નમસ્કાર

૭૫૪. ભક્તિ-માર્ગ-પ્રતિષ્ઠાત્રે નમઃ

ભક્તિ-માર્ગની પ્રયત્નપૂર્વક સ્થિરતા કરનારને નમસ્કાર

૭૫૫. **વિદ્વન્-મોહ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

ભક્તિ વગરના, કેવલ જ્ઞાનનિષ્ઠ, વિદ્વાનોને તત્ત્વ ન સમજવા દઈ મોહ પમાડનારને નમસ્કાર

૭૫૬. **મૂલ-કાલ-ગુણ-દ્રષ્ટ્રે નમઃ**

સર્વના આધારભૂત શ્રીકૃષ્ણના જન્મ-કાલમાં સર્વ ગુણના પ્રેરકને નમસ્કાર

૭૫૭. **નયનાનન્દ-ભાજનાય નમઃ**

પ્રકટ થયેલા પોતાનાં દર્શનથી વસુદેવજીનાં નયનને આનન્દ પ્રાપ્ત કરાવનારને નમસ્કાર

૭૫૮. **વસુદેવ-સુખાબ્ધયે નમઃ**

વસુદેવજીના સુખના સાગરને નમસ્કાર

૭૫૯. **દેવકી-નયનામૃતાય નમઃ**

દેવકીજીના નેત્રોના સુધા-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૭૬૦. **પિતૃ-માતૃ-સ્તુતાય નમઃ**

પિતા-માતા-વડે સ્તવાયેલને નમસ્કાર

૭૬૧. **પૂર્વ-સર્વ-વૃત્તાન્ત-બોધકાય નમઃ**

મા-બાપને પૂર્વકાલનો, સૃષ્ટિનો, પોતાના અવતાર સંબંધી, વૃત્તાન્ત જણાવનારને નમસ્કાર

૭૬૨. **ગોકુલાગતિ-લીલાપ્ત-વસુદેવ-કર-સ્થિતયે નમઃ**

ગોકુલમાં આગમન રૂપ લીલા માટે વસુદેવજીના હાથમાં સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરનારને નમસ્કાર

૭૬૩. **સર્વેશત્વ-પ્રકટનાય નમઃ**

સર્વનું નિયંત્રણ કરવાના સામર્થ્યને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૭૬૪. **માયા-વ્યત્યય-કારકાય નમઃ**

યોગમાયાના સ્થાનમાં ફેરફાર કરાવનારને નમસ્કાર

૭૬૫. **જ્ઞાન-મોહિત-દુષ્ટેશાય નમઃ**

દેવકીજીના ગર્ભના 'જન્મને સાંભળ્યા પછી તે "આઠમો ગર્ભ કાલ છે"- તેવા જ્ઞાનથી દુષ્ટોના સ્વામી કંસને વિહ્વલ કરનારને નમસ્કાર

૭૬૬. **પ્રપંચાસ્મૃતિ-કારણાય નમઃ**

યશોદાજીને પોતે જન્મ આપેલ સ્ત્રી કે પુરુષ છે તેવો પ્રપંચ યાદ ન રહેવામાં કારણ-રૂપને નમસ્કાર

૭૬૭. **યશોદા-નન્દનાય નમઃ**

યશોદાજીને આનંદ દેનારને નમસ્કાર

૭૬૮. **નન્દ-ભાગ્યભૂ-ગોકુલોત્સવાયનમઃ**

નંદજીના ભાગ્યભૂમિ રૂપ ગોકુલમાં ઉત્સવ રૂપને નમસ્કાર

૭૬૯. **નન્દ-પ્રિયાય નમઃ**

નંદજીના પ્રિયને નમસ્કાર

૭૭૦. **નન્દ-સૂનવે નમઃ**

નંદરાયજીના પુત્રને નમસ્કાર

૭૭૧. **યશોદાયાઃ સ્તનન્ધયાય નમઃ**

યશોદાજીના સ્તનોના ધાવનારને નમસ્કાર

૭૭૨. પૂતના-સુપયઃ-પાત્રે નમઃ

પૂતના-રાક્ષસીના પ્રાણ-સહિત દૂધના પીનારને નમસ્કાર

૭૭૩. મુગ્ધ-ભાવાતિ-સુન્દરાય નમઃ

ભય વગર પૂતનાના ઉર ઉપર ક્રીડા કરતા મુગ્ધ-ભાવથી અતિશય સુંદરને નમસ્કાર

૭૭૪. સુન્દરી-હૃદયાનન્દાય નમઃ

વ્રજસુન્દરીઓના હૃદયના આનંદ રૂપને નમસ્કાર

૭૭૫. ગોપી-મંત્રાભિમંત્રિતાય નમઃ

ઋષિરૂપા ગોપીજનોના પૂતનાકવચ રૂપ મંત્રથી મંત્રાયેલાને નમસ્કાર

૭૭૬. ગોપાલાશ્ચર્ય-રસકૃતે નમઃ

ગાડું ઊંધું પાડી ગોવાળીઆને આશ્ચર્યરસ-જનકને નમસ્કાર

૭૭૭. શકટાસુર-ખંડનાય નમઃ

ગાડામાં રહેલા શકટાસુરનું ખંડન કરનારને નમસ્કાર

૭૭૮. નન્દ-વ્રજ-જનાનન્દિને નમઃ

નન્દજી-વ્રજ અને વ્રજજનોને આનન્દ દેનારને નમસ્કાર

૭૭૯. નન્દ-ભાગ્ય-મહોદયાય નમઃ

નન્દજીના ભાગ્યના મહાન્ ઉદય સ્વરૂપને નમસ્કાર

૭૮૦. તૃણાવર્ત-વધોત્સાહાય નમઃ

ચક્રવાત રૂપ દૈત્ય તૃણાવર્તના વધમાં ઉત્સાહ-વાળાને નમસ્કાર

૭૮૧. યશોદા-જ્ઞાન-વિગ્રહાય નમઃ

યશોદાજીને પોતાના માહાત્મ્યનું જ્ઞાન દેવા-માટે મુખમાં વિરાટ-દેહવાળાને નમસ્કાર

૭૮૨. બલભદ્ર-પ્રિયાય નમઃ

બલભદ્રજીના પ્રિયને નમસ્કાર

૭૮૩. કૃષ્ણાય નમઃ

શ્યામવર્ણવાળા શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર

૭૮૪. સંકર્ષણ-સહાયવતે નમઃ

શત્રુને ખેંચનાર સંકર્ષણજીની સહાયવાળાને નમસ્કાર

૭૮૫. રામાનુજાય નમઃ

બલરામજીના નાનાભાઈને નમસ્કાર

૭૮૬. વાસુદેવાય નમઃ

વસુદેવજીના પુત્ર વાસુદેવને નમસ્કાર

૭૮૭. ગોષ્ઠાંગણ-ગતિ-પ્રિયાય નમઃ

ગાયોના વાસસ્થાન (ગોશાલા)ના આંગણામાં ઘૂંટણીએ ચાલવા રૂપ ગતિ જેમને પ્રિય છે તેને નમસ્કાર

૭૮૮. કિંકિણી-રવ-ભાવજ્ઞાય નમઃ

કેડના કંદોરાની ઘૂઘરીઓના શબ્દના ભાવને જાણનારને નમસ્કાર

૭૮૯. વત્સ-પુચ્છાવલમ્બનાય નમઃ

વાછરડાંનાં પૂછડાં પકડીને ચાલનારને નમસ્કાર

૭૯૦. નવનીત-પ્રિયાય નમઃ

નવનીત-માખણ - જેને પ્રિય છે તેને નમસ્કાર

૭૯૧. ગોપી-મોહ-સંસાર-નાશકાય નમઃ

બાલલીલાનાં દર્શનથી ગોપીજનના મોહ દ્વારા સંસારનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૭૯૨. ગોપ-બાલક-ભાવજ્ઞાય નમઃ

ગોપબાલકોના ભાવને જાણનારને નમસ્કાર

૭૯૩. ચૌર્ય-વિદ્યા-વિશારદાય નમઃ

ચોરીની વિદ્યામાં નિપુણને નમસ્કાર

૭૯૪. મૃત્સ્ના-ભક્ષણ-લીલાસ્ય-માહાત્મ્ય-જ્ઞાન-દાયકાય નમઃ

માટી ખાવાની લીલા દ્વારા મુખમાં બ્રહ્માંડ બતાવી પોતાના માહાત્મ્યનું જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૭૯૫. ધરા-દ્રોણ-પ્રીતિ-કર્ત્રે નમઃ

ધરા-યશોદાજી, દ્રોણ-નંદરાયજી બંનેને પ્રીતિ ઉત્પન્ન કરનારને નમસ્કાર

૭૯૬. દધિ-ભાંડ-વિભેદનાય નમઃ

દહીં વલોવવાના વાસણ-ગોળી-ને ભાંગનારને નમસ્કાર

૭૯૭. દામોદરાય નમઃ

ઉદર ઉપર દોરડાના ચિહ્નવાળા દામોદરને નમસ્કાર

૭૯૮. ભક્ત-વશ્યાય નમઃ

થાકેલાં ભક્ત માતા યશોદાજીને વશ થનારને નમસ્કાર

૭૯૯. યમલાર્જુન-ભંજનાય નમઃ

સાથે ઉત્પન્ન થયેલાં અર્જુન-સાદડનાં બે વૃક્ષો-ના ભાંગનારને નમસ્કાર

૮૦૦. બૃહદ્-વન-મહાશ્ચર્યાય નમઃ

બૃહદ્વન-મહાવનમાં અત્યંત આશ્ચર્યજનક કર્મ કરનારને નમસ્કાર

૮૦૧. વૃન્દાવન-ગતિ-પ્રિયાય નમઃ

વૃન્દાવનમાં ગમન જેમને પ્રિય છે તેને નમસ્કાર

૮૦૨. વત્સ-ઘાતિને નમઃ

વાછરડા રૂપ વત્સાસુર-દૈત્યના ઘાતકને નમસ્કાર

૮૦૩. બાલ-કેલયે નમઃ

અદ્ભુત બાલક જેવી ક્રીડા કરનારને નમસ્કાર

૮૦૪. બકાસુર-નિષૂદનાય નમઃ

બકાસુરનો નાશ .કરનારને નમસ્કાર

૮૦૫. અરણ્ય-ભોક્ત્રે નમઃ

(શ્લોકમાં "અથવા" શબ્દ ત્રણ પ્રક્ષિપ્ત- અધ્યાયની લીલાનાં નામ-સૂચક છે.) વનમાં ભોજન કરનારને નમસ્કાર

૮૦૬. બાલ-લીલા-પરાયણાય નમઃ

બાલક સમાન લીલા કરવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૮૦૭. પ્રોત્સાહ-જનકાય નમઃ

રમતમાં ગોપ-બાળકોનાં અત્યંત ઉત્સાહને ઉત્પન્ન કરનારને નમસ્કાર

૮૦૮. **અઘાસુર-નિષૂદનાય નમઃ**

(શ્લોકમાં, "એવં=એ પ્રકારે" એ શબ્દ પણ પ્રક્ષિપ્ત-સૂચક છે.) અજગર-દેહવાળા અઘાસુરનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૮૦૯. **વ્યાલ-મોક્ષ-પ્રદાય નમઃ**

અજગર રૂપ અઘાસુરને પ્રયત્નથી મોક્ષ દેનારને નમસ્કાર

૮૧૦. **પુષ્ટાય નમઃ**

અજગરના ગળામાં વૃદ્ધિ પામનારને નમસ્કાર

૮૧૧. **બ્રહ્મ-મોહ-પ્રવર્ધનાય નમઃ**

બ્રહ્માજીને તેમણે હરેલાં વાછરડાં તથા બાલકો જેટલાં બીજાં બતાવી મોહને ખૂબ વધારનારને નમસ્કાર

૮૧૨. **અનન્ત-મૂર્તયે નમઃ**

વાછરડાં તથા ગોપ બાલકોના રૂપ અસંખ્ય સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૮૧૩. **સર્વાત્મને નમઃ**

સર્વના અન્તર્યામીને નમસ્કાર

૮૧૪. **જંગમ-સ્થાવરાકૃતયે નમઃ**

જંગમ-વત્સ, બાલક અને સ્થાવર-તેમનાં વસ્ત્રાલંકાર-નાં સ્વરૂપ ધરનારને નમસ્કાર

૮૧૫. **બ્રહ્મ-મોહન-કર્ત્રે નમઃ**

બ્રહ્માજીને પોતાના અચિન્ત્ય-ઐશ્વર્યના વિતર્ક રૂપ મોહ પમાડનારને નમસ્કાર

૮૧૬. **સ્તુત્યાય નમઃ**

બ્રહ્માજીની સ્તુતિને યોગ્યને નમસ્કાર

૮૧૭. **આત્મને નમઃ**

સર્વ દેહીઓના આત્મા (શ્રીકૃષ્ણ)ને નમસ્કાર

૮૧૮. **સદા પ્રિયાય નમઃ**

સર્વ કાલમાં સૌના પ્રિયને નમસ્કાર

૮૧૯. **પૌગણ્ડ-લીલાભિરતયે નમઃ**

૬ થી ૯ વર્ષ સુધીની પૌગણ્ડવયની લીલામાં સંપૂર્ણ રતિવાળાને નમસ્કાર

૮૨૦. **ગોચારણ-પરાયણાય નમઃ**

ગાયોને ચરાવવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૮૨૧. **વૃન્દાવન-લતા-ગુલ્મ-વૃક્ષ-રૂપ-નિરૂપકાય નમઃ**

વૃન્દાવનમાં વેલ-નાના છોડ-વૃક્ષોના સ્વરૂપનું નિરૂપણ કરનારને નમસ્કાર

૮૨૨. **નાદ-બ્રહ્મ-પ્રકટનાય નમઃ**

નાદબ્રહ્મ-શબ્દબ્રહ્મ રૂપ ગાનના પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૮૨૩. **વયઃ-પ્રતિ-કૃતિ-સ્વનાય નમઃ**

પક્ષીઓના અવાજનું અનુકરણ કરનારને નમસ્કાર

૮૨૪. **બર્હિ-નૃત્યાનુકરણાય નમઃ**

મયૂરના નૃત્યનું અનુકરણ કરનારને નમસ્કાર

૮૨૫. **ગોપાલાનુકૃતિ-સ્વનાય નમઃ**

ગોવાળનું અનુકરણ કરતા ગાયોને ઉદ્દેશી "હીહીહી"-શબ્દો કરનારને નમસ્કાર

૮૨૬. **સદાચાર-પ્રતિષ્ઠાત્રે નમઃ**

મોટાભાઈના પગ દબાવવા રૂપ સદાચારના સ્થાપકને નમસ્કાર

૮૨૭. **બલ-શ્રમ-નિરાકૃતયે નમઃ**

બલદેવજીનો થાક ઉતારનારને નમસ્કાર

૮૨૮. **તરુ-મૂલ-કૃતાશેષ-તલ્પ-શાયિને નમઃ**

વૃક્ષના મૂલમાં રચેલ સર્વ કોમલ-પત્ર પુષ્પોની શય્યામાં પોઢનારને નમસ્કાર

૮૨૯. **સખિ-સ્તુતાય નમઃ**

સખાઓથી સ્તવાયેલાને નમસ્કાર

૮૩૦. **ગોપાલ-સેવિત-પદાય નમઃ**

ગોપાલોથી સેવાયેલા ચરણવાળાને નમસ્કાર

૮૩૧. **શ્રી-લાલિત-પદામ્બુજાય નમઃ**

લક્ષ્મીજીએ સ્નેહપૂર્વક સેવેલ ચરણ-કમલવાળાને નમસ્કાર

૮૩૨. **ગોપ-સંપ્રાર્થિત-ફલ-દાન-નાશિત-ધેનુકાય નમઃ**

ગોપબાલકોએ ખાવા-માટે માગેલાં તાલફલ દઈ ગધેડાના રૂપમાં રહેલ ધેનુકાસુરનો વિનાશ કરનારને નમસ્કાર

૮૩૩. **કાલીય-ફણિ-માણિક્ય-રંજિત-શ્રી-પદામ્બુજાય નમઃ**

કાલીય-નાગની ફણાઓ ઉપર રહેલાં માણેકથી રંગાયેલ શોભાયુક્ત ચરણ-કમલવાળાને નમસ્કાર

૮૩૪. **દૃષ્ટિ-સંજીવિતાશેષ-ગોપ-ગો-ગોપિકા-પ્રિયાય નમઃ**

અમૃત વરસાવતી દૃષ્ટિથી જીવાડેલ ગોપ-ગાય-ગોપીજનના પ્રિયને નમસ્કાર

૮૩૫. **લીલા-સંપીત-દાવાગ્નયે નમઃ**

વનમાં લાગેલા દાવાનલનું અનાયાસે લીલામાત્રથી સંપૂર્ણ પાન કરનારને નમસ્કાર

૮૩૬. **પ્રલમ્બ-વધ-પંડિતાય નમઃ**

બલરામજીને જણાવી પ્રલમ્બાસુરનો વધ કરનારને નમસ્કાર

૮૩૭. **દાવાગ્ન્યાવૃત-ગોપાલ-દૃષ્ટ્યાચ્છાદન-વહ્નિપાય નમઃ**

દાવાગ્નિથી ઘેરાયેલા ગોપબાલકોની આંખો બંધ કરાવીને દાવાનલનું પાન કરનારને નમસ્કાર

૮૩૮. **વર્ષા-શરદ્-વિભૂતિ-શ્રિયે નમઃ**

વર્ષા-ઋતુ તથા શરદ્-ઋતુની વિભૂતિની શોભારૂપને નમસ્કાર

૮૩૯. **ગોપી-કામ-પ્રબોધકાય નમઃ**

ગોપીજનમાં કામનો પ્રયત્નપૂર્વક ઉદય કરનારને નમસ્કાર

૮૪૦. ગોપી-રત્ન-સ્તુતાશેષ-વેણુ-વાદ્ય-વિશારદાય નમઃ

સર્વ ગોપીજન રૂપ રત્નોથી સ્તુતિ કરાયેલ, સંપૂર્ણ વેણુવાદ્યને બજાવવામાં નિપુણને નમસ્કાર

૮૪૧. કાત્યાયની-વ્રત-વ્યાજ-સર્વ-ભાવાશ્રિતાંગનાય નમઃ

માગશર માસ - હેમન્ત-ઋતુના પહેલા માસ-માં ભગવાનની તામસ-શક્તિ રૂપ કાત્યાયની-દેવીના વ્રતના બહાને સર્વાત્મભાવથી કુમારીકાઓએ જેનો આશ્રય કર્યો તેને નમસ્કાર

૮૪૨. સત્સંગતિ-સ્તુતિ-વ્યાજ-સ્તુત-વૃન્દા-વનાંઘ્રિપાય નમઃ

સત્સંગતિ-સત્સંગ-ના વખાણના બહાને વૃન્દાવનનાં વૃક્ષોની સ્તુતિ કરનારને નમસ્કાર

૮૪૩. ગોપ-ક્ષુચ્-છાંતિ-સંવ્યાજ-વિપ્ર-ભાર્યા-પ્રસાદ-કૃતે નમઃ

ગોપબાલકોની ભૂખ શાન્ત કરવાના બહાને યજ્ઞ કરતા બ્રાહ્મણોની પત્નીઓ ઉપર કૃપા કરનારને નમસ્કાર

૮૪૪. હેતુ-પ્રાપ્તેન્દ્ર-યાગ-સ્વકાર્ય-ગોસવ-બોધકાય નમઃ

ધર્મ-અર્થ-કામ રૂપ હેતુની પ્રાપ્તિના ઉદ્દેશથી થતા ઈન્દ્રના યજ્ઞ-માટેની સામગ્રીથી ગાય-બ્રાહ્મણ-ગોવર્ધનજીના યજ્ઞ-ગોસવ (ગાય-માટે થતા યજ્ઞ)-નો ઉપદેશ દેનારને નમસ્કાર

૮૪૫. શૈલ-રૂપ-કૃતાશેષ-રસ-ભોગ-સુખાવહાય નમઃ

શ્રીગોવર્ધનજીનું રૂપ ધારણ કરી - "હું પર્વત છું"-કહી,- નન્દરાયજી વગેરે વડે તૈયાર કરાયેલ છ રસવાળા-પદાર્થોનો સંપૂર્ણભોગ કરી સૌ વ્રજવાસીઓને સુખ આપનારને નમસ્કાર

૮૪૬. લીલા-ગોવર્ધનોદ્ધાર-પાલિત-સ્વવ્રજ-પ્રિયાય નમઃ

સુખપૂર્વક લીલામાત્રથી ગાયોની વૃદ્ધિ કરનાર ગોવર્ધન-પર્વતને ધારણ કરી, રક્ષેલા પોતાના વ્રજવાસીઓના પ્રિયને નમસ્કાર

૮૪૭. ગોપ-સ્વચ્છંદ-લીલાર્થ-ગર્ગ-વાક્યાર્થ-બોધકાય નમઃ

ગોપ-લોકોને, ભય વગર સ્વચ્છન્દપૂર્વક લીલા કરવા માટે,- નન્દજીને ગર્ગાચાર્યજીએ નામકરણ સંસ્કાર-પ્રસંગે કહેલ વાક્યોના અર્થનું ફરીથી નન્દજીના મુખે જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૮૪૮. ઈન્દ્ર-ધેનુ-સ્તુતિ-પ્રાપ્ત-ગોવિન્દેન્દ્રાભિધાનવતે નમઃ

ઈન્દ્ર અને કામધેનુની સ્તુતિથી પ્રાપ્ત થયેલ "ગોવિન્દ"-રૂપ ગાયોના ઈન્દ્ર - એવા નામવાળાને નમસ્કાર

૮૪૯. વ્રતાદિ-ધર્મ-સંસક્ત-નન્દ-ક્લેશ-વિનાશકાય નમઃ

એકાદશીના નિરાહાર ઉપવાસ રૂપ વ્રત વગેરે ધર્મોમાં આસક્ત નન્દરાયજીના વ્રત વગેરેથી થતા ક્લેશનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૮૫૦. નન્દાદિ-ગોપમાત્રેષ્ટ-વૈકુણ્ઠ-ગતિ-દાયકાય નમઃ

નન્દજી વગેરે સર્વ ગોપોને મનગમતી વૈકુણ્ઠ-લોક-દર્શનની-ગતિ આપનારને નમસ્કાર

૮૫૧. વેણુ-વાદ-સ્મર-ક્ષોભ-મત્ત-ગોપી-વિમુક્તિદાય નમઃ

રાસ-માટે કરેલા વેણુનાદને સાંભળી, કામથી ક્ષોભ પામવાથી કામમદવાળાં મત્ત, ઘરની અંદર રહી ગયેલાં-અંતર્ગૃહગતા-ગોપીજનને વિશેષ પ્રકારે મુક્તિ આપનારને નમસ્કાર

૮૫૨. સર્વ-ભાવ-પ્રાપ્ત-ગોપી-સુખ-સંવર્ધન-ક્ષમાય નમઃ

સર્વ વિષય-વાસનાદિ છોડી સર્વાત્મભાવે સમીપમાં આવેલાં ગોપીજનનાં રાસસુખને સંપૂર્ણપણે વધારવામાં સમર્થને નમસ્કાર

૮૫૩. ગોપી-ગર્વ-પ્રણાશાર્થ-તિરોધાન-સુખ-પ્રદાય નમઃ

ભગવાન્ પાસેથી માન મળતાં ગોપીજનને થયેલા ગર્વના પ્રયત્નપૂર્વક નાશ-માટે ગોપીજનની અંદર

સ્થિતિરૂપ તિરોધાનથી અંતઃસુખ પ્રદાન કરનારને નમસ્કાર

૮૫૪. કૃષ્ણ-ભાવ-વ્યાપ્ત-વિશ્વ-ગોપી-ભાવિત-વેશ-ધૃજે નમઃ

કૃષ્ણાત્મ-ભાવથી સંપૂર્ણ-વ્યાપ્ત-વિશ્વવાળાં થયેલાં સર્વ ગોપીજનોએ (અંતઃકરણમાં) ભાવના કરેલ લીલા-સંબંધી વેષને ધારણ કરતા સ્વરૂપને તેમનામાં પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૮૫૫. રાધા-વિશેષ-સંભોગ-પ્રાપ્ત-દોષ-નિવારકાય નમઃ

અન્ય ગોપીજનને છોડી એકાંતમાં પધરાવેલાં શ્રી-રાધા-સહચરીજીને બીજા કરતાં વિશેષ ભોગ પ્રાપ્ત થવાથી ઉત્પન્ન થયેલા દોષ રૂપ ગર્વનું નિવારણ કરનારને નમસ્કાર

૮૫૬. પરમ-પ્રીતિ-સંગીત-સર્વાદ્ભુત-મહા-ગુણાય નમઃ

પરમ પ્રેમથી સુંદર રીતે ગોપીગીતમાં ગવાયેલ સર્વ અદ્ભુત, અન્યમાં સંભવી શકે નહિ તેવા,-મહા-અલૌકિક ગુણવાળાને નમસ્કાર

૮૫૭. માનાપનોદનાક્રન્દ-ગોપી-દૃષ્ટિ-મહોત્સવાય નમઃ

ગર્વ ઉતર્યા પછી, ભગવાનના વિરહથી રુદન કરતાં ગોપીજનની દૃષ્ટિમાં દર્શન દેતા મહોત્સવ રૂપને નમસ્કાર

૮૫૮. ગોપિકા-વ્યાપ્ત-સર્વાઙ્ગાય નમઃ

ગોપીજનોમાં સ્પર્શાદિથી વ્યાપક સર્વ અંગોવાળાને નમસ્કાર

૮૫૯. સ્ત્રી-સંભાષા-વિશારદાય નમઃ

વ્રજસ્ત્રીઓના પ્રશ્નોના પ્રત્યુત્તરમાં ચતુરને નમસ્કાર

૮૬૦. રાસોત્સવ-મહાસૌખ્ય-ગોપી-સંભોગ-સાગરાય નમઃ

મહારાસ રૂપ ઉત્સવના મહાસુખમાં ગોપીજનને સ્વરૂપાનન્દનો અનુભવ દેવામાં પરિપૂર્ણ અક્ષય-રસના સાગર રૂપને નમસ્કાર

૮૬૧. જલ-સ્થલ-રતિ-વ્યાપ્ત-ગોપી-દૃષ્ટ્યભિપૂજિતાય નમઃ

જલ અને સ્થલના વિહારોથી પૂર્ણ ગોપીજનના સપ્રેમ નેત્ર-કટાક્ષોથી અલંકૃતને નમસ્કાર

૮૬૨. શાસ્ત્રાનપેક્ષ-કામૈક-મુક્તિ-દ્વાર-વિવર્ધનાય નમઃ

મર્યાદા-શાસ્ત્ર-ની અપેક્ષા વગર, અલૌકિક કામ, માત્ર - પ્રેમલક્ષણા સ્વતન્ત્ર ભક્તિ-રૂપ, મુક્તિના દરવાજાને વધારનારને નમસ્કાર

૮૬૩. સુદર્શન-મહા-સર્પ-ગ્રસ્ત-નન્દ-વિમોચકાય નમઃ

વિદ્યાધર-સુદર્શન, ઋષિના શાપથી, મોટો સાપ થયેલો, તેણે ગળેલા નન્દજીને વિશેષ રીતે છોડાવનારને નમસ્કાર

૮૬૪. ગીત-મોહિત-ગોપી-ધૃક્-શંખચૂડ-વિનાશકાય નમઃ

ભગવાનના ગીતથી મોહિત થયેલ ગોપીજનને પકડનાર શંખચૂડનો વિનાશ કરનારને નમસ્કાર

૮૬૫. ગુણ-સંગીત-સંતુષ્ટયે નમઃ

યુગલ-ગીતમાં ગોપીજનોએ કરેલા ગુણોના સંપૂર્ણ ગાનથી દિવસે પણ તે ગોપીજને જેનાથી સંપૂર્ણ સંતોષ આંતર-રમણ-સુખનો લાભ થયો તેને નમસ્કાર

૮૬૬. ગોપી-સંસાર-વિસ્મૃતયે નમઃ

ગોપીજનના સંસાર-પ્રપંચ-ની વિસ્મૃતિના કારણરૂપને નમસ્કાર

૮૬૭. અરિષ્ટ-મથનાય નમઃ

અરિષ્ટાસુરને મારનારને નમસ્કાર

૮૬૮. દૈત્ય-બુદ્ધિ-વ્યામોહ-કારકાય નમઃ

દૈત્ય-કંસની બુદ્ધિને નારદજીનાં વચનથી વસુદેવજી તથા દેવકીજીને કેદમાં પૂરવા રૂપ મોહ કરનારને નમસ્કાર

૮૬૯. કેશિ-ઘાતિને નમઃ

કેશી-નામના ઘોડા રૂપે આવેલા અસુરને હણનારને નમસ્કાર

૮૭૦. નારદેષ્ટાય નમઃ

નારદજીના પ્રિયને નમસ્કાર

૮૭૧. **વ્યોમાસુર-વિનાશકાય નમઃ**

ગોપ-બાલકના વેશવાળા મયના પુત્ર વ્યોમાસુરનો વધ કરનારને નમસ્કાર

૮૭૨. **અક્રૂર-ભક્તિ-સંરાદ્ધ-પાદ-રેણુ-મહા-નિધયે નમઃ**

અક્રૂરજીથી ભક્તિ-વડે આરાધના કરેલ ચરણરજ રૂપ મહાકોશવાળાને નમસ્કાર

૮૭૩. **રથાવરોહ-શુદ્ધાત્મને નમઃ**

અક્રૂરજી સાથે મથુરા પધારવા રથમાં ચઢતાં અવિકૃત ધીર ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૮૭૪. **ગોપી-માનસ-હારકાય નમઃ**

ગોપીજનના મનને હરનારને નમસ્કાર

૮૭૫ **હ્રદ-સંદર્શિતાશેષ-વૈકુંઠાક્રૂર-સંસ્તુતાય નમઃ**

યમુનાજીના ધરામાં દેખાયેલ સંપૂર્ણ વૈકુણ્ઠનાં દર્શન કરતા અક્રૂરજીથી સુંદર રીતે સ્તવાયેલાને નમસ્કાર

૮૭૬. **મથુરા-ગમનોત્સાહાય નમઃ**

મથુરા પધારવામાં ઉત્સાહવાળાને નમસ્કાર

૮૭૭. **મથુરા-ભાગ્ય-ભાજનાય નમઃ**

મથુરાના ભાગ્ય સ્થાન-રૂપને નમસ્કાર

૮૭૮. **મથુરા-નગરી-શોભા-દર્શનોત્સુક-માનસાય નમઃ**

મથુરા-નગરીની શોભાના દર્શનમાં ઉત્સુક મનવાળાને નમસ્કાર

૮૭૯. **દુષ્ટ-રંજક-ઘાતિને નમઃ**

દુષ્ટ-કંસને વસ્ત્ર દઈ રાજી કરનાર રંગરેજના ઘાતકને નમસ્કાર

૮૮૦. **વાયકાર્ચિત-વિગ્રહાય નમઃ**

દરજી વડે યથા-યોગ્ય વસ્ત્રો-વડે અલંકૃત કરાયેલા શરીરવાળાને નમસ્કાર

૮૮૧. **વસ્ત્ર-માલા-સુશોભાંગાય નમઃ**

વસ્ત્ર અને માલાથી સુંદર શોભા-યુક્ત અંગવાળાને નમસ્કાર

૮૮૨. **કુબ્જા-લેપન-ભૂષિતાય નમઃ**

કુબ્જાએ અર્પેલા ચંદનથી સુશોભિતને નમસ્કાર

૮૮૩. **કુબ્જા-સુરૂપ-કર્ત્રે નમઃ**

ત્રણ સ્થળે વાંકી કુબ્જા-ત્રિવક્રા-ને સુંદર રૂપવાળી કરનારને નમસ્કાર

૮૮૪. **કુબ્જા-રતિ-વર-પ્રદાય નમઃ**

કુબ્જાને વિહાર રૂપ વરદાન દેનારને નમસ્કાર

૮૮૫. **પ્રસાદ-રૂપ-સંતુષ્ટ-હર-કોદંડ-ખંડનાય નમઃ**

ધનુર્યાગના સ્થાનમાં રહેલ,- કંસ ઉપર સંતુષ્ટ થયેલા મહાદેવજીના પ્રસાદ રૂપ, ધનુષને ભાંગનારને નમસ્કાર

૮૮૬. શકલાહત-કંસાપ્ત-ધનૂરક્ષક-સૈનિકાય નમઃ

ભાંગેલા ધનુષના ટુકડાથી કંસના આપ્ત-ધનુષ રક્ષક સૈનિકો-ને હણનારને નમસ્કાર

૮૮૭. જાગૃત્-સ્વપ્ન-ભય-વ્યાપ્ત-મૃત્યુ-લક્ષણ-બોધકાય નમઃ

જાગતાં, સ્વપ્નમાં, નિદ્રામાં, - ત્રણે અવસ્થામાં મૃત્યુના ભયથી ઘેરાયેલા કંસના મૃત્યુનાં લક્ષણો પ્રેરનારને નમસ્કાર

૮૮૮. મથુરા-મલ્લાય નમઃ

મથુરામાં સ્વચ્છન્દથી મલ્લ જેવાને નમસ્કાર

૮૮૯. ઓજસ્વિને નમઃ

પ્રભાવશાળીને નમસ્કાર

૮૯૦. મલ્લ-યુદ્ધ-વિશારદાય નમઃ

મલ્લયુદ્ધમાં નિપુણને નમસ્કાર

૮૯૧. સદ્યઃ-કુવલયાપીડ-ઘાતિને નમઃ

રંગદ્વારે આવીને તરત જ કુવલયાપીડ નામના હાથીને મારનારને નમસ્કાર

૮૯૨. ચાણૂર–મર્દનાય નમઃ

ચાણૂર-નામના મલ્લના મર્દકને નમસ્કાર

૮૯૩. લીલા-હત-મહા-મલ્લાય નમઃ

અનાયાસે લીલા-માત્રથી મહામલ્લ મુષ્ટિકને હણનારને નમસ્કાર

૮૯૪. શલ-તોશલ-ઘાતકાય નમઃ

શલ-તોશલ-નામના મલ્લોને મારનારને નમસ્કાર

૮૯૫. કંસાન્તકાય નમઃ

કંસનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૮૯૬. જિતામિત્રાય નમઃ

શત્રુઓને જિતનારને નમસ્કાર

૮૯૭. વસુદેવ-વિમોચકાય નમઃ

વસુદેવ-દેવકીજીને કંસના બંધનમાંથી છોડાવનારને નમસ્કાર

૮૯૮. જ્ઞાત-તત્ત્વ-પિતૃ-જ્ઞાન-મોહનામૃત વાઙ્મયાય નમઃ

ભગવત્સ્વરૂપ જાણનાર પિતા વસુદેવજી તથા માતા દેવકીજીના જ્ઞાનના મોહ-માટે પુત્ર તરીકેનો પ્રેમ વધારે તેવી અમૃતમય વાણીવાળાને નમસ્કાર

૮૯૯. ઉગ્રસેન-પ્રતિષ્ઠાત્રે નમઃ

ઉગ્રસેન-રાજાની રાજ્યાસને પ્રતિષ્ઠા કરનારને નમસ્કાર

૯૦૦. યાદવાધિ-વિનાશકાય નમઃ

યદુવંશમાં ઉત્પન્ન થયેલા યાદવોને સમૃદ્ધિ દઈ તેમની મનોવ્યથાનો વિનાશ કરનારને નમસ્કાર

૯૦૧. નન્દાદિ-સાન્ત્વન-કરાય નમઃ

નન્દજી વગેરે ગોપોને, મથુરામાંથી ગોકુલમાં વિદાય દેતાં, વચનથી આશ્વાસન દેનારને નમસ્કાર

૯૦૨. બ્રહ્મચર્ય-વ્રતે-સ્થિતાય નમઃ

ગુરુ-સાંદીપનિ-મુનિને ત્યાં વિદ્યા-પ્રાપ્તિ પર્યંત બ્રહ્મચર્ય-વ્રતપૂર્વક વસનારને નમસ્કાર

૯૦૩. ગુરુ-શુશ્રૂષણ-પરાય નમઃ

ગુરુસેવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૯૦૪. વિદ્યા-પારમિતેશ્વરાય નમઃ

સર્વ વિદ્યાની પાર પહોંચનારાઓમાં શ્રેષ્ઠને નમસ્કાર

૯૦૫. સાન્દીપનિ-મૃતાપત્ય-દાત્રે નમઃ

સાંદીપનિ-ગુરુના સમુદ્રમાં મરેલા પુત્રને પાછો લાવી આપનારને નમસ્કાર

૯૦૬. કાલાન્તકાદિ-જિતે નમઃ

કાલ-મૃત્યુ વગેરે વિઘ્નોના વિજેતાને નમસ્કાર

૯૦૭. ગોકુલાશ્વાસન-પરાય નમઃ

ઉદ્ધવજી દ્વારા સર્વ ગોકુલવાસીઓને આશ્વાસન રૂપ ચિત્ત-સમાધાન દેવામાં પરાયણને નમસ્કાર

૯૦૮. યશોદા-નન્દ-પોષકાય નમઃ

ઉદ્ધવજી દ્વારા સંદેશથી યશોદાજી તથા નન્દજીના પ્રાણ-પોષકને નમસ્કાર

૯૦૯. ગોપિકા-વિરહ-વ્યાજ-મનો-ગતિ-રતિ-પ્રદાય નમઃ

ગોપીજનોના બાહ્યવિરહના બહાને મનથી વ્રજગમન દ્વારા તેઓને રતિરૂપ આંતર-રમણ પ્રદાન કરનારને નમસ્કાર

૯૧૦. સમોદ્ધવ-ભ્રમર-વાચે નમઃ

ભગવાનની સમાન ઉદ્ધવજીની પાસે પણ ગોપીજન પ્રતિ ભ્રમર જેવી વાણીવાળાને નમસ્કાર

૯૧૧. ગોપિકા-મોહ-નાશકાય નમઃ

ગોપીજનને વિરહથી થતા મોહનો જ્ઞાન-સંદેશ દ્વારા નાશ કરનારને નમસ્કાર

૯૧૨. કુબ્જા-રતિ-પ્રદાય નમઃ

આપેલા વચન પ્રમાણે કુબડી-કુબ્જાને રતિ-પ્રદાન કરનારને નમસ્કાર

૯૧૩. અક્રૂર-પવિત્રીકૃત ભૂ-ગૃહાય નમઃ

અક્રૂરના ઘેર જવાથી તેના ઘર અને કુટુંબીજનોને પવિત્ર કરનારને નમસ્કાર

૯૧૪. પૃથા-દુઃખ-પ્રણેત્રે નમઃ

અક્રૂરજી દ્વારા સંદેશ લઈ કુંતાજીનાં દુઃખો દૂર કરનારને નમસ્કાર

૯૧૫. પાંડવાનાં-સુખ-પ્રદાય નમઃ

સંદેશ દ્વારા પાણ્ડવોને સુખ-પ્રદાન કરનારને નમસ્કાર

દશમા-સ્કંધ (ઉત્તરાર્ધ)નાં નામ

૯૧૬. જરાસન્ધ-સમાનીત-સૈન્ય-ઘાતિને નમઃ

મગધરાજ જરાસન્ધે આણેલ ૨૩ અક્ષૌહિણી સૈન્યનો ૧૭ વખત નાશ કરનારને નમસ્કાર

૯૧૭. વિચારકાય નમઃ

અઢારમી વખત શત્રુ-સૈન્ય આવતાં પહેલાં સૌને દ્વારકા લઈ જવા-માટે બલરામજી સાથે વિચાર કરનારને નમસ્કાર

૯૧૮. યવન-વ્યાપ્ત-મથુરા-જન-દત્ત-કુશ-સ્થલયે નમઃ

ત્રણ કરોડ યવન સૈન્ય સહિત કાલયવને ઘેરેલા મથુરાના લોકોને રહેવા માટે કુશસ્થલમાં વસાવેલી દ્વારકા-નગરી દેનારને નમસ્કાર

૯૧૯. દ્વારકાદ્ભુત-નિર્માણ-વિસ્માપિત-સુરાસુરાય નમઃ

દ્વારકાનગરીના અલૌકિક-નિર્માણથી દેવો-દાનવોને આશ્ચર્ય-મુગ્ધ કરનારને નમસ્કાર

૯૨૦. મનુષ્ય-માત્ર-ભોગાર્થ-ભૂમ્યાનીતેન્દ્ર-વૈભવાય નમઃ

મનુષ્ય-માત્રના સુખાનુભવ રૂપ ભોગ-માટે પૃથ્વી પર દ્વારકામાં ઈન્દ્રના વૈભવ રૂપ પારિજાત વગેરે લાવનારને નમસ્કાર

૯૨૧. યવન-વ્યાપ્ત-મથુરા-નિર્ગમાનંદ-વિગ્રહાય નમઃ

યવન-સૈન્યથી ઘેરાયેલ મથુરામાંથી બહાર નીકળતી વખતે આયુધ વગરના શુદ્ધ-સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૯૨૨. મુચુકુન્દ-મહાબોધ-યવન-પ્રાણ-દર્પઘ્ને નમઃ

માન્ધાતા-રાજાના પુત્ર મુચુકુન્દના નિદ્રામાંથી લાંબા સમયે જાગવાથી કાલયવનના પ્રાણ અને ગર્વ હરનારને નમસ્કાર

૯૨૩. મુચુકુન્દ-સ્તુતાશેષ-ગુણ-કર્મ-મહોદયાય નમઃ

મુચુકુન્દે સ્તુતિ કરેલ સંપૂર્ણ ગુણ-કર્મના મહોદય રૂપ અધિકતાવાળાને નમસ્કાર

૯૨૪. ફલ-પ્રદાન-સન્તુષ્ટયે નમઃ

ભક્તિરૂપ ફલદાનથી મુચુકુન્દને સંતોષનારને નમસ્કાર

૯૨૫. જન્માન્તરિત-મોક્ષદાય નમઃ

ક્ષત્રિય-જન્મ પછી બ્રાહ્મણ-જન્મે મળવાના જન્મના અંતરાયવાળા-મોક્ષને દેનારને નમસ્કાર

૯૨૬. શિવ-બ્રાહ્મણ-વાક્યાપ્ત-જય-ભીતિ-વિભાવનાય નમઃ

શિવજી અને બ્રાહ્મણોના "જય થશે"- તેવા વાક્યથી અઢારમીવાર યુદ્ધ માટે આવેલા જરાસન્ધના જય-નિમિત્તે પોતાનામાં ભયભાવના દેખાડનારને નમસ્કાર

૯૨૭. પ્રવર્ષણ-પ્રાર્થિતાગ્નિ-દાન-પુણ્ય-મહોત્સવાય નમઃ

પ્રવર્ષણ-પર્વતે પ્રાર્થના કરેલ અગ્નિદાનથી જરાસન્ધને મિથ્યા પુણ્ય-મહોત્સવ દેનારને નમસ્કાર

૯૨૮. રુક્મિણી-રમણાય નમઃ

સુવર્ણના જેવા વર્ણવાળાં રુક્મિણીજીને આનંદ આપનારને નમસ્કાર

૯૨૯. કામ-પિત્રે નમઃ

મહાદેવજીના ક્રોધમાં બળી ગયેલા વાસુદેવાંશ કામના પિતાને નમસ્કાર

૯૩૦. પ્રદ્યુમ્ન-ભાવનાય નમઃ

પ્રદ્યુમ્નને પ્રકટ કરનારને નમસ્કાર

૯૩૧. સ્યમન્તક-મણિ-વ્યાજ-પ્રાપ્ત-જામ્બવતી-પતયે નમઃ

સ્યમન્તકમણિ લાવવાના બહાને પ્રાપ્ત થયેલ રીંછ-રાજ જામ્બવાનનાં પુત્રી જામ્બવતીજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૯૩૨. સત્યભામા-પ્રાણ-પતયે નમઃ

સત્ય-યથાર્થ, ભામ- ક્રોધવાળાં, સત્યભામાજીના પ્રાણના નાથને નમસ્કાર

૯૩૩. કાલિન્દી-રતિ-વર્ધનાય નમઃ

સૂર્યપુત્રી કાલિન્દીજીની પ્રીતિને વધારનારને નમસ્કાર

૯૩૪. મિત્રવિન્દા-પતયે નમઃ

મિત્રવિન્દાજીના પતિને નમસ્કાર

૯૩૫. સત્યા-પતયે નમઃ

નગ્નજિત-રાજાનાં પુત્રી સત્યાજીના સ્વામીને નમસ્કાર

૯૩૬. વૃષ-નિષૂદનાય નમઃ

નગ્નજિત-રાજાની પ્રતિજ્ઞાનુસાર સાત સાંઢને નાથનારને નમસ્કાર

૯૩૭. ભદ્રા-વાગ્-િછત-ભર્ત્રે નમઃ

શ્રુતકીર્તિનાં પુત્રી ભદ્રાજીના મનગમતા પતિને નમસ્કાર

૯૩૮. લક્ષ્મણા-વરણ-ક્ષમાય નમઃ

મદ્રદેશના રાજાનાં કન્યા લક્ષ્મણાજીને વરવામાં સમર્થને નમસ્કાર

૯૩૯. ઈન્દ્રાદિ-પ્રાર્થિત-વધ-નરકાસુર-સૂદનાય નમઃ

ઈન્દ્ર વગેરે દ્વારા જેનો વધ યાચવામાં આવેલો તે નરકાસુરનો વધ કરનારને નમસ્કાર

૯૪૦. મુરારયે નમઃ

મુરદૈત્યના શત્રુને નમસ્કાર

૯૪૧. પીઠ-હન્ત્રે નમઃ

નરકાસુરના સેનાપતિ પીઠ-દૈત્યના ઘાતકને નમસ્કાર

૯૪૨. તામ્રાદિ-પ્રાણ-હારકાય નમઃ

તામ્ર વગેરે દૈત્યોના પ્રાણને હરનારને નમસ્કાર

૯૪૩. ષોડશ-સ્ત્રી-સહસ્રેશાય નમઃ

નરકાસુરની કેદમાંથી છોડાવેલ સોળ હજાર સ્ત્રીઓના સ્વામીને નમસ્કાર

૯૪૪. છત્ર-કુંડલ-દાન-કૃતે નમઃ

નરકાસુરે હરેલ તે છત્ર ઈન્દ્રને અને કુંડલ અદિતિને દાન કરનારને નમસ્કાર

૯૪૫. પારિજાતાપહરણાય નમઃ

સ્વર્ગમાંથી પારિજાત-ફૂલના વૃક્ષને હરનારને નમસ્કાર

૯૪૬. દેવેન્દ્ર-મદ-નાશકાય નમઃ

દેવોના સ્વામી-ઈન્દ્રનો પરાજય કરી ગર્વનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૯૪૭. રુક્મિણી-સમ-સર્વ-સ્ત્રી-સાધ્ય-ભોગ-રતિ-પ્રદાય નમઃ

લક્ષ્મીજીના અંશથી રુક્મિણીજીની સમાન સર્વ સ્ત્રીઓ વડે સાધ્ય ભોગ-માટે તેઓને પ્રયત્નપૂર્વક પ્રીતિ દેનારને નમસ્કાર

૯૪૮. રુક્મિણી-પરિહાસોક્તિ-વાક્તિરોધાન-કારકાય નમઃ

રુક્મિણીજીની સાથે પરિહાસ રૂપ વાણી-વડે પોતાનું વાચનિક તિરોધાન કરનારને નમસ્કાર

૯૪૯. પુત્ર-પૌત્ર-મહા-ભાગ્ય-ગૃહ-ધર્મ પ્રવર્તકાય નમઃ

પુત્ર-પૌત્ર વગેરે સંબંધી મહાભાગ્ય યુક્ત ગૃહસ્થાશ્રમને પ્રયત્નપૂર્વક (દર્શાવનાર) જણાવનાર-ને નમસ્કાર

૯૫૦. શમ્બરાન્તક-સત્પુત્ર-વિવાહ-હત-રુક્મિકાય નમઃ

શમ્બર-દૈત્યનો નાશ કરનાર પ્રદ્યુમ્નજીના સુપુત્ર અનિરુદ્ધના વિવાહમાં રુક્મીનો વધ કરનારને નમસ્કાર

૯૫૧. ઉષાપહૃત-પૌત્ર-શ્રિયે નમઃ

બાણાસુરની પુત્રી ઉષા-માટે ચિત્રલેખાથી અપહરણ કરાયેલ પોતાના પૌત્ર અનિરુદ્ધની સમ્પત્તિના કારણરૂપને નમસ્કાર

૯૫૨. બાણ-બાહુ-નિવારકાય નમઃ

શિવજીનાં વાક્યો સત્ય કરવા-માટે બાણાસુરના ચાર હાથ રાખી બાકીના હાથ છેદનારને નમસ્કાર

૯૫૩. શીત-જ્વર-ભય-વ્યાપ્ત-જ્વર-સંસ્તુત-ષડ્-ગુણાય નમઃ

શ્રીકૃષ્ણે પ્રકટ કરેલ શીતજ્વરના ભયથી ઘેરાયેલા ઉષ્ણજ્વરથી સ્તુતિ કરાયેલા છ ગુણોવાળાને નમસ્કાર

૯૫૪. શંકર-પ્રતિ-યોદ્ધ્રે નમઃ

શંકરજીની સામે યુદ્ધ કરનારને નમસ્કાર

૯૫૫. દ્વન્દ્વ-યુદ્ધ-વિશારદાય નમઃ

બે જણના-દ્વન્દ્વ-યુદ્ધમાં નિપુણને નમસ્કાર

૯૫૬. નૃગ-પાપ-પ્રભેત્રે નમઃ

બ્રાહ્મણના દ્રવ્યથી કાચિંડા રૂપ થયેલા ઈક્ષ્વાકુ-રાજાના પુત્ર નૃગનાં પાપને છેદનારને નમસ્કાર

૯૫૭. બ્રહ્મ-સ્વ-ગુણ-દોષ-દૃશે નમઃ

બ્રહ્મદ્રવ્યના ગુણદોષ જોનારને નમસ્કાર

૯૫૮. વિષ્ણુ-ભક્તિ-વિરોધૈક-બ્રહ્મ-સ્વ-વિનિવારકાય નમઃ

વિષ્ણુભક્તિમાં પ્રતિબંધના અસાધારણ કારણ રૂપ બ્રહ્મદ્રવ્યના વિશેષ નિવારકને નમસ્કાર

૯૫૯. બલભદ્રાહિત-ગુણાય નમઃ

બલભદ્રજીમાં ગુણોનું સ્થાપન કરનારને નમસ્કાર

૯૬૦. ગોકુલ-પ્રીતિ-દાયકાય નમઃ

બલભદ્રજી દ્વારા ગોકુલવાસીઓને હર્ષ દેનારને નમસ્કાર

૯૬૧. ગોપી-સ્નેહૈક-નિલયાય નમઃ

ગોપીજનના સ્નેહના એકમાત્ર સ્થાન-રૂપને નમસ્કાર

૯૬૨. ગોપી-પ્રાણ-સ્થિતિ-પ્રદાય નમઃ

ગોપીજનના પ્રાણોને સ્થિરતા આપનારને નમસ્કાર

૯૬૩. વાક્યાતિગામિ-યમુના-હલાકર્ષણ-વૈભવાય નમઃ

બલભદ્રજીનાં વાક્યોનું ઉલ્લંઘન કરનાર યમુનાજીને હલથી ખેંચવામાં સામર્થ્યરૂપ વૈભવવાળાને નમસ્કાર

૯૬૪. પૌણ્ડ્રક-ત્યાજિત-સ્પર્ધાય નમઃ

વાસુદેવનો વેશ ધરનાર પૌણ્ડ્રક-રાજાની હરિફાઈ (વધ કરીને) છોડાવનારને નમસ્કાર

૯૬૫. કાશી-રાજ-વિભેદનાય નમઃ

પૌણ્ડ્રકના મિત્ર કાશીરાજને મારનારને નમસ્કાર

૯૬૬. કાશી-નિદાહ-કરણાય નમઃ

સુદર્શન-ચક્ર દ્વારા કાશી-નગરીને બાળનારને નમસ્કાર

૯૬૭. શિવ-ભસ્મ-પ્રદાયકાય નમઃ

શિવની અંગ-શોભા-માટે કાશીદાહથી ભસ્મ આપનારને નમસ્કાર

૯૬૮. દ્વિવિદ-પ્રાણ-ઘાતિને નમઃ

નરકાસુરના મિત્ર દ્વિવિદ-વાનરના પ્રાણને હણનારને નમસ્કાર

૯૬૯. કૌરવાખર્વ-ગર્વનુદે નમઃ

દુર્યોધનાદિ કૌરવોના અતિશય ગર્વને હણનારને નમસ્કાર

૯૭૦. લાંગલાકૃષ્ટ-નગરી-સંવિગ્ના-ખિલ-નાગરાય નમઃ

હલના અગ્રભાગથી ગંગાજીમાં ડૂબાવી દેવા-માટે ખેંચેલ હસ્તિનાપુર નગરીના સર્વ નગરજનોને વિહ્વલ બનાવી દેનારને નમસ્કાર

૯૭૧. પ્રપન્નાભયદાય નમઃ

શરણે આવેલાઓને અભય દેનારને નમસ્કાર

૯૭૨. સામ્બ-પ્રાપ્ત-સન્માન-ભાજનાય નમઃ

જામ્બવતીજીના પુત્ર સામ્બની સાથે પ્રાપ્ત કરેલ દુર્યોધન પુત્રી લક્ષ્મણા તથા કરિયાવર તથા સન્માનના પાત્ર રૂપને નમસ્કાર

૯૭૩. નારદાન્વિષ્ટ-ચરણાય નમઃ

નારદજીએ પ્રત્યેક મહિષીજીના મહેલમાં એક સાથે દર્શન કરી શોધેલ ચરણ-કમલવાળાને નમસ્કાર

૯૭૪. ભક્ત-વિક્ષેપ-નાશકાય નમઃ

ભગવાનના અનેક પત્ની-અંગીકાર રૂપ સામર્થ્યના વિચારમાં અસમર્થ ભક્ત નારદજીના ચિત્તક્ષોભનો નાશ કરનારને નમસ્કાર

૯૭૫. સદાચારૈક-નિલયાય નમઃ

સત્પુરુષોના આચારના મૂલ-સ્થાન રૂપને નમસ્કાર

૯૭૬. સુધર્માધ્યાસિતાસનાય નમઃ

દ્વારકાની સુધર્મા-સભામાં સિંહાસને બિરાજતાને નમસ્કાર

૯૭૭. જરાસન્ધાવરુદ્ધેન-વિજ્ઞાપિત-નિજ-ક્લમાય નમઃ

જરાસન્ધે પ્રમથનાથ (મહાદેવજી)ના યજ્ઞ-માટે કેદમાં પૂરેલા ૨૦,૮૦૦ રાજાઓએ જેને પોતાના દુઃખનું નિવેદન કર્યું છે તેને નમસ્કાર

૯૭૮. મંત્ર્યુદ્ધવાદિ-વાક્યોક્ત-પ્રકારૈક-પરાયણાય નમઃ

ઉદ્ધવજી વગેરેનાં સલાહનાં વાક્યોમાં કહેલ બૃહસ્પતિ-મત-પ્રકારને અનુસરવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૯૭૯. રાજસૂયાદિ-મખ-કૃતે નમઃ

યુધિષ્ઠિર-રાજાના રાજસૂય વગેરે યજ્ઞોનું સમ્પાદન કરનારને નમસ્કાર

૯૮૦. સંપ્રાર્થિત-સહાય-કૃતે નમઃ

ભક્તોએ માગેલી મદદ કરનારને નમસ્કાર

૯૮૧. ઈન્દ્રપ્રસ્થ-પ્રયાણાર્થ-મહત્-સંભાર-સંભૃતયે નમઃ

યુધિષ્ઠિરની રાજધાની ઈન્દ્રપ્રસ્થ પ્રતિ પધારવા માટે મહાન્ રાજાઓને શોભતી સામગ્રીનો સંચય કરનારને નમસ્કાર

૯૮૨. જરાસન્ધ-વધ-વ્યાજ-મોચિતાશેષ-ભૂમિપાય નમઃ

જરાસન્ધના વધના બહાને તેણે કેદમાં પૂરેલા સઘળા રાજાઓને છોડાવનારને નમસ્કાર

૯૮૩. સન્માર્ગ-બોધકાય નમઃ

તે કેદમાંથી છૂટેલા રાજાઓને ભક્તિ-માર્ગનો બોધ દેનારને નમસ્કાર

૯૮૪. યજ્ઞ-ક્ષિતિ-વારણ-તત્પરાય નમઃ

યજ્ઞમાંથી સાધન કે દ્રવ્યની ન્યૂનતાઓનું નિવારણ કરવામાં તત્પરને નમસ્કાર

૯૮૫. શિશુપાલ-હતિ-વ્યાજ-જય-શાપ-વિમોચકાય નમઃ

શિશુપાલના વધના બહાને પોતાના વૈકુણ્ઠના દ્વારપાલ જયને સનત્કુમારના શાપમાંથી છોડાવનારને નમસ્કાર

૯૮૬. દુર્યોધનાભિમાનાબ્ધિ-શોષ-બાણ-વૃકોદરાય નમઃ

દુર્યોધનના અભિમાન-રૂપ સમુદ્રને શોષવા-માટે ભીમસેન રૂપ બાણવાળા (રામબાણ સાગર શોષે તેમ)ને નમસ્કાર

૯૮૭. મહાદેવ-વર-પ્રાપ્ત-પુર-શાલ્વ-વિનાશકાય નમઃ

મહાદેવના વરદાનથી પ્રાપ્ત થયેલ ઈચ્છાનુસાર ચાલનારા સૌભ-નામના લોઢાના વિમાનવાળા શાલ્વનો વિનાશ કરનારને નમસ્કાર

૯૮૮. દન્તવક્ત્ર-વધ-વ્યાજ-વિજયાઘૌઘ-નાશકાય નમઃ

દન્તવક્ત્રના વધના બહાને સનત્કુમાર-શાપિત પોતાના દ્વારપાલ વિજયના પાપના પ્રવાહના નાશકને નમસ્કાર

૯૮૯. વિદૂરથ-પ્રાણ-હર્ત્રે નમઃ

દન્તવક્ત્રના ભાઈ વિદૂરથના પ્રાણને હણનારને નમસ્કાર

૯૯૦. ન્યસ્ત-શસ્ત્રાસ્ત્ર-વિગ્રહાય નમઃ

શસ્ત્ર-અસ્ત્ર-છોડી-દીધેલ, શસ્ત્ર-સંન્યાસ લીધેલ, સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૯૯૧. ઉપધર્મ-વિલિપ્તાંગ-સૂત-ઘાતિને નમઃ

બ્રાહ્મણની સભામાં ઊંચા આસને બેસવાથી ગૌણ (પોતાના ધર્મ સિવાયના) ધર્મ-(અધર્મની શાખારૂપ-ઉપધર્મ)થી ઉત્પન્ન થયેલ (મોટાના અતિક્રમ રૂપે) પાપથી યુક્ત અંગવાળા રોમ-હર્ષણ-સૂતજીનો વધ કરવાના સ્વભાવવાળાને નમસ્કાર

૯૯૨. વર-પ્રદાય નમઃ

સૂતના આયુષ્ય વગેરે તેના પુત્ર ઉગ્રશ્રવાજીમાં મૂકી ઋષિયોને કથા-લાભ રૂપ વરદાન દેનારને નમસ્કાર

૯૯૩. બલ્વલ-પ્રાણ-હરણ-પાલિતર્ષિ-શ્રુતિ-ક્રિયાય નમઃ

દૈત્ય-ઈલ્વલના પુત્ર બલ્વલના પ્રાણનું હરણ કરીને ઋષિયોની વેદમાં કહેલી ક્રિયા રૂપ સત્રનું રક્ષણ કરનારને નમસ્કાર

૯૯૪. સર્વ-તીર્થાઘ-નાશાર્થ-તીર્થ-યાત્રા-વિશારદાય નમઃ

સર્વ પ્રાણીઓનાં પાપોનો નાશ કરવાથી - સર્વ તીર્થોમાં એકઠાં થયેલા તે પાપોનો નાશ કરવા માટે તીર્થયાત્રા કરવામાં ચતુરને નમસ્કાર

૯૯૫. જ્ઞાન-ક્રિયા-વિભેદેષ્ટ-ફલ-સાધન-તત્પરાય નમઃ

જ્ઞાન અને કર્મના માર્ગ-વિભેદથી પ્રાપ્ત થતા ઈષ્ટફલનાં સાધન-પ્રાપ્તિ-માં પરાયણને નમસ્કાર

૯૯૬. સારથ્યાદિ-ક્રિયા-કર્ત્રે નમઃ

અર્જુનજીના રથનું સારથીપણું વગેરે ક્રિયાઓ કરનારને નમસ્કાર

૯૯૭. ભક્ત-વશ્યત્વ-બોધકાય નમઃ

ભક્તવશ-પણું જણાવનારને નમસ્કાર

૯૯૮. સુદામ-રંક-ભાર્યાર્થ-ભૂમ્યા-નીતેન્દ્ર-વૈભવાય નમઃ

સુદામા-નામના પોતાના સહાધ્યાયી બ્રાહ્મણની દરિદ્ર-પત્ની-માટે પૃથ્વી પર ઈન્દ્રના વૈભવને લાવનારને નમસ્કાર

૯૯૯. રવિ-ગ્રહ-નિમિતાપ્ત-કુરુક્ષેત્રૈક-પાવનાય નમઃ

સૂર્યગ્રહણ-નિમિતે પ્રાપ્ત થયેલ કુરુક્ષેત્રના એકમાત્ર પાવન કરનારને નમસ્કાર

૧૦૦૦. નૃપ-ગોપી-સમસ્ત-સ્ત્રી-પાવનાર્થાખિલ-ક્રિયાય નમઃ

યુધિષ્ઠિર વગેરે રાજાઓ, ગોપીજનો, અન્ય સર્વ સ્ત્રીજનોને પાવન કરવા,- માટે કુરુક્ષેત્રમાં આગમન-સ્નાન-દાનાદિ સર્વ ક્રિયાઓ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૦૧. ઋષિ-માર્ગ-પ્રતિષ્ઠાત્રે નમઃ

વ્યાસજી વગેરે ઋષિયોના માર્ગની પ્રતિષ્ઠા કરનારને નમસ્કાર

૧૦૦૨. વસુદેવ-મખ-ક્રિયાય નમઃ

વસુદેવજીને કુરુક્ષેત્રમાં યજ્ઞની ક્રિયાઓ કરાવનારને નમસ્કાર

૧૦૦૩. વસુદેવ-જ્ઞાન-દાત્રે નમઃ

વ્યાસજી વગેરે ઋષિયો દ્વારા વસુદેવજીને પોતાના સંબંધી જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર

૧૦૦૪. દેવકી-પુત્ર-દાયકાય નમઃ

માતા દેવકીજીને, પહેલાં કંસે મારેલા, છ પુત્રો પાછા લાવી દેનારને નમસ્કાર

૧૦૦૫. અર્જુન-સ્ત્રી-પ્રદાત્રે નમઃ

અર્જુનજીને સ્ત્રી-સુભદ્રાજી પ્રયત્નપૂર્વક આપનારને નમસ્કાર

૧૦૦૬. બહુલાશ્વ-સ્વરૂપદાય નમઃ

મિથિલાના રાજા ભક્ત બહુલાશ્વ-જનકને પોતાના સ્વરૂપનું દર્શન દેનારને નમસ્કાર

૧૦૦૭. શ્રુતદેવેષ્ટ-દાત્રે નમઃ

મિથિલામાં રહેતા પરમભક્ત શ્રુતદેવ-બ્રાહ્મણને પોતાનું દર્શન તથા ઈચ્છેલું સઘળું દાન કરનારને નમસ્કાર

૧૦૦૮. સર્વ-શ્રુતિ-નિરૂપિતાય નમઃ

સર્વ-શ્રુતિયોથી નિરૂપણ કરાયેલાને નમસ્કાર

૧૦૦૯. મહાદેવાદ્યતિ-શ્રેષ્ઠાય નમઃ

મહાદેવજી વગેરે દેવોમાં સર્વશ્રેષ્ઠને નમસ્કાર

૧૦૧૦. ભક્તિ-લક્ષણ-નિર્ણયાય નમઃ

માત્ર કૃપાથી જ પ્રાપ્ત થતી ભક્તિનાં લક્ષણોનો નિર્ણય કરનારને નમસ્કાર

૧૦૧૧. વૃક-ગ્રસ્ત-શિવ-ત્રાત્રે નમઃ

દૈત્ય-શકુનિના પુત્ર વૃકાસુરને વરદાન દઈ સંકટગ્રસ્ત થયેલા શિવજીને પોતે બ્રહ્મચારીનું રૂપ લઈ બચાવનારને નમસ્કાર.

૧૦૧૨. નાના-વાક્ય-વિશારદાય નમઃ

ભસ્માસુરને મોહ કરવામાં જુદા જુદા પ્રકારનાં વાક્યો બોલવામાં ચતુરને નમસ્કાર.

૧૦૧૩. નર-ગર્વ-વિનાશાર્થ-હૃત-બ્રાહ્મણ-બાલકાય નમઃ

નરરૂપ અર્જુનજીના ધનુર્ધારી તરીકેના ગર્વનો નાશ કરવા-માટે દ્વારકામાં પ્રસૂતિ-ગૃહમાંથી બ્રાહ્મણના બાલકોને હરનારને નમસ્કાર.

૧૦૧૪. લોકાલોક-પર-સ્થાન-સ્થિત-બાલક-દાયકાય નમઃ

ભૂલોકના અંતે રહેલા લોકાલોક-પર્વતથી પણ દૂરના સ્થાનમાં રહેલા બાલકો બ્રાહ્મણને પાછા લાવી દેનારને નમસ્કાર.

૧૦૧૫. દ્વારકાસ્થ-મહા-ભોગ-નાના-સ્ત્રી-રતિ-વર્ધનાય નમઃ

દ્વારકાનગરીમાં રહેલા મહાભોગ-રાજવૈભવ-માટે અનેક રીતે રાજસ્ત્રીઓમાં પ્રીતિ વધારનારને નમસ્કાર.

૧૦૧૬. મનસ્તિરોધાન-કૃત-વ્યગ્ર-સ્ત્રી-ચિત્ત-ભાવિતાય નમઃ

રાજમહિષીજીઓનાં મનને મધુર-વાર્તાલાપાદિ દ્વારા હરવાથી વ્યગ્ર થયેલાં ચિત્તવાળાં રાજમહિષીજીઓ-વડે પોતાના ચિત્તમાં સ્ફુરણાનુસાર ભાવના કરાયેલા-શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર.

અગિયારમા-સ્કંધનાં નામો

૧૦૧૭. મુક્તિ-લીલા-વિહરણાય નમઃ

અન્યથા-રૂપ છોડી સ્વરૂપથી સ્થિતિ રૂપ મુક્તિ-લીલાથી વિહાર કરનારને નમસ્કાર.

૧૦૧૮. મૌસલ-વ્યાજ-સંહૃતયે નમઃ

પ્રભુએ પ્રેરેલા ઋષિયોના શાપથી જામ્બવતીજીના પુત્ર સામ્બના ઉદરમાંથી જન્મેલ લોહમય- મુશળના બહાને યાદવકુલનો સંહાર કરનારને નમસ્કાર.

૧૦૧૯. શ્રીભાગવત-ધર્માદિ-બોધકાય નમઃ

શ્રીમદ્-ભાગવતમાં કહેલ ભગવદ્-ભક્તોના ધર્મનો વસુદેવજીને નારદજી દ્વારા બોધ કરનારને નમસ્કાર.

૧૦૨૦. ભક્તિ-નીતિ-કૃતે નમઃ

નિમિરાજાને નવ યોગેશ્વરો દ્વારા ભક્તિની નીતિ- પ્રાપ્તિ કરાવનારને નમસ્કાર.

૧૦૨૧. ઉદ્ધવ-જ્ઞાન-દાત્રે નમઃ

પોતાના ભક્ત ઉદ્ધવજીને શોક દૂર કરે તેવું જ્ઞાન દેનારને નમસ્કાર.

૧૦૨૨. પંચવિંશતિધા-ગુરવે નમઃ

અવધૂત દત્તાત્રેયજીને પચીસ પ્રકારે તત્ત્વનો ઉપદેશ કરનાર ગુરુ (પચીસ પ્રકારે ગુરુ દત્તાત્રેયજી)ને નમસ્કાર

૧૦૨૩. આચાર-ભક્તિ-મુક્ત્યાદિ-વક્ત્રે નમઃ

વર્ણાશ્રધર્મ, ભક્તિ, મુક્તિ વગેરે ધર્મોના વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૨૪. શબ્દોદ્ભવ-સ્થિતયે નમઃ

પરા, પશ્યન્તી, મધ્યમા, વૈખરી-રૂપ વાણીની અભિવ્યક્તિ રૂપ (વાણીના ઉદ્ભવ-સ્થાનમાં સ્થિતિવાળા)ને નમસ્કાર

૧૦૨૫. હંસાય નમઃ

સંસારને હણનાર-હંસ-સ્વરૂપવાળા શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર

૧૦૨૬. ધર્મ-પ્રવક્ત્રે નમઃ

મુમુક્ષુધર્મને સંશય-નિવૃત્તિપૂર્વક કહેનારને નમસ્કાર

૧૦૨૭. સનકાદ્યુપદેશ-કૃતે નમઃ

સનકાદિને બ્રહ્મનો ઉપદેશ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૨૮. ભક્તિ-સાધન-વક્ત્રે નમઃ

પોતાની પ્રાપ્તિના મુખ્ય-સાધન રૂપ ભક્તિનાં સાધનના વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૨૯. યોગ-સિદ્ધિ-પ્રદાયકાય નમઃ

ચિત્તના નિરોધ રૂપ યોગથી મળતી અણિમા વગેરે સિદ્ધિયોનું ફલદાન કરનારને નમસ્કાર

૧૦૩૦. નાના-વિભૂતિ-વક્ત્રે નમઃ

બહુ પ્રકારની વિભૂતિઓના વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૩૧. શુદ્ધ-ધર્માવબોધકાયનમઃ

પોતાને પ્રાપ્ત કરાવનાર શુદ્ધ શ્રૌત-સ્માર્ત-ધર્મોનું ઉદ્ધવજીને જ્ઞાન કરાવનારને નમસ્કાર

૧૦૩૨. માર્ગ-ત્રય-વિભેદાત્મને નમઃ

કર્મ-જ્ઞાન-ભક્તિ-એ ત્રણે માર્ગના વિશેષ-ભેદમાં ચિત્તવાળાને નમસ્કાર

૧૦૩૩. નાના-શંકા-નિવારકાય નમઃ

જુદા જુદા પ્રકારની શંકાઓનું સમાધાન કરનારને નમસ્કાર

૧૦૩૪. ભિક્ષુ-ગીતા પ્રવક્ત્રે નમઃ

ઉજ્જયિનીના ભિક્ષુએ ગાયેલ ગીત-ભિક્ષુગીતા-ના ઉત્તમ વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૩૫. શુદ્ધ-સાંખ્ય-પ્રવર્તકાય નમઃ

શુદ્ધ-સેશ્વર-સાંખ્ય-આત્માનાત્મવિવેક-ના પ્રવૃત્તિ-કર્તાને નમસ્કાર

૧૦૩૬. મનો-ગુણ-વિશેષાત્મને નમઃ

મનના સાત્ત્વિક વગેરે ગુણો-વિશેષ-દેવાદિ-જેમનાથી છે તેને નમસ્કાર

૧૦૩૭. જ્ઞાપકોક્ત-પુરૂરવસે નમઃ

ગુણોમાં આસક્ત ન થવા માટે પુરૂરવા-ઐલ-નું જ્ઞાપક-દૃષ્ટાન્ત કહેનારને નમસ્કાર

૧૦૩૮. પૂજા-વિધિ-પ્રવક્ત્રે નમઃ

વૈદિક-તાન્ત્રિક-મિશ્ર-ભેદથી પૂજાના પ્રકારના શ્રેષ્ઠ વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૩૯. સર્વ-સિદ્ધાંત-બોધકાય નમઃ

સર્વ સિદ્ધાન્તોના ગુણદોષના બોધકને નમસ્કાર

૧૦૪૦. લઘુ-સ્વમાર્ગ-વક્ત્રે નમઃ

લઘુ-અલ્પ-પ્રયાસથી સાધ્ય થતા પોતાના-ભક્તિ-માર્ગના વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૪૧. સ્વ-સ્થાન-ગતિ-બોધકાય નમઃ

ઉદ્ધવજીને પોતાના સ્થાન બદરીકાશ્રમ પ્રતિ ગમનની આજ્ઞા કરનારને નમસ્કાર

૧૦૪૨. યાદવાંગોપ-સંહર્ત્રે નમઃ

યાદવોના દેહ-કુલ-નો ઉપસંહાર કરનારને નમસ્કાર

૧૦૪૩. સર્વાશ્ચર્ય-ગતિ-ક્રિયાય નમઃ

સર્વને આશ્ચર્યજનક પોતાના સ્વસ્થાન વૈકુણ્ઠ-ગમનની ક્રિયાવાળાને નમસ્કાર

બારમા-સ્કંધનાં નામ

૧૦૪૪. કાલ-ધર્મ-વિભેદાર્થ-વર્ણ-નાશન-તત્પરાય નમઃ

કાલથી થતા ધર્મના લોપ-માટે વર્ણોનો નાશ-એકીકરણ-થવા છતાં ધર્મ-રક્ષકને નમસ્કાર

૧૦૪૫. બુદ્ધાય નમઃ

પોતાની મેળે જ ધર્માધર્મને જાણનાર-બુદ્ધને નમસ્કાર

૧૦૪૬. ગુપ્તાર્થ-વક્ત્રે નમઃ

ધર્મ રૂપ અર્થ ગુપ્ત-સુરક્ષિત - રહે તેમ અહિંસાદિ-ધર્મના વક્તાને નમસ્કાર

૧૦૪૭. નાના-શાસ્ત્ર-વિધાયકાય નમઃ

બૌદ્ધ-ચાર્વાક વગેરે જુદા જુદા શાસ્ત્રોના કર્તાને નમસ્કાર

૧૦૪૮. નષ્ટ-ધર્મ-મનુષ્યાદિ-લક્ષણ-જ્ઞાપનોત્સુકાય નમઃ

નષ્ટ થયેલા ધર્મવાળા મનુષ્યાદિનાં લક્ષણો જણાવવામાં ઉત્કણ્ઠાવાળાને નમસ્કાર

૧૦૪૯. આશ્રયૈક-ગતિ-જ્ઞાત્રે નમઃ

આશ્રયની એક માત્ર ગતિના જાણનારને નમસ્કાર

૧૦૫૦. કલ્કયે નમઃ

શત્રુને દબાવનાર-કલ્કિ-રૂપને નમસ્કાર

૧૦૫૧. કલિ-મલાપહાય નમઃ

પોતાના પ્રાકટ્યથી કલિના મલને દૂર કરનારને નમસ્કાર

૧૦૫૨. શાસ્ત્ર-વૈરાગ્ય-સંબોધાય નમઃ

શ્રીમદ્ભાગવત-શાસ્ત્રથી સર્વ વિષયાદિમાંથી વૈરાગ્યનો સુંદર-સંપૂર્ણ રીતે બોધ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૫૩. નાના-પ્રલય-બોધકાય નમઃ

નૈમિત્તિક-પ્રાકૃતિક-નિત્ય-આત્યન્તિક, એમ જુદા જુદા પ્રલયને જણાવનારને નમસ્કાર

૧૦૫૪. **વિશેષતઃ-શુક-વ્યાજ-પરીક્ષિત-જ્ઞાન-બોધકાય નમઃ**

અસાધારણ રીતે, અલૌકિક રીતે, શ્રીશુકદેવજીના બહાને પોતે જ શ્રીશુકદેવજીનું રૂપ ધરીને રાજા પરીક્ષિતને શ્રીમદ્-ભાગવતનું યથાર્થ-જ્ઞાન આપનારને નમસ્કાર

૧૦૫૫. **શુકેષ્ટ-ગતિ-રૂપાત્મને નમઃ**

શ્રીશુકદેવજીની અત્યંત પ્રિય ગતિ-ભગવજ્જ્ઞાન-રૂપ સ્વરૂપવાળાને નમસ્કાર

૧૦૫૬. **પરીક્ષિદ્-દેહ-મોક્ષદાય નમઃ**

રાજા-પરીક્ષિતને દેહ-બંધનમાંથી મોક્ષ દેનારને નમસ્કાર

૧૦૫૭. **શબ્દ-રૂપાય નમઃ**

શબ્દ-બ્રહ્મ સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૫૮. **નાદ-રૂપાય નમઃ**

નાદ-પ્રણવ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૫૯. **વેદ-રૂપાય નમઃ**

સર્વવેદ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૬૦. **વિભેદનાય નમઃ**

એક વેદમાંથી ચાર તથા ચાર વેદની અનેક શાખાઓ રૂપ વિભેદ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૬૧. **વ્યાસાય નમઃ**

વિસ્તાર કરનાર - વ્યાસજીને નમસ્કાર

૧૦૬૨. **શાખા-પ્રવક્ત્રે નમઃ**

વેદોની શાખાઓનું શિષ્યો-માટે પ્રવચન કરનારને નમસ્કાર

૧૦૬૩. **પુરાણાર્થ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

પુરાણોનાં લક્ષ્ય-લક્ષણ-રૂપ અર્થનો બોધ કરનારને નમસ્કાર

૧૦૬૪. **માર્કણ્ડેય-પ્રસન્નાત્મને નમઃ**

માર્કણ્ડેય પ્રત્યે પ્રસન્નતા-યુક્ત અન્તઃકરણ-વાળાને નમસ્કાર

૧૦૬૫. **વટ-પત્ર-પુટે-શયાય નમઃ**

માર્કણ્ડેય-મુનિને માયા-દર્શન કરાવતાં મહાસાગરમાં વટપત્રમાં પોઢેલા બાલક-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૬૬. **માયા-વ્યાપ્ત-મહા-મોહ-દુઃખ-શાંતિ-પ્રવર્તકાય નમઃ**

માયાથી પ્રાપ્ત થયેલ મહામોહ રૂપ અજ્ઞાનથી માર્કણ્ડેયજીને દુઃખ અને પોતાના સ્વરૂપ-દર્શનથી શાન્તિ દેનારને નમસ્કાર.

૧૦૬૭. **મહાદેવ-સ્વરૂપાય નમઃ**

માર્કણ્ડેય-મુનિને દર્શન દેતા મહાદેવજી-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૬૮. **ભક્તિ-દાત્રે નમઃ**

માર્કણ્ડેયજીને ભક્તિરૂપ વરદાન દેનારને નમસ્કાર

૧૦૬૯. **કૃપા-નિધયે નમઃ**

અતિદુર્લભ ભક્તિ-દાનથી કૃપાના ભંડાર રૂપને નમસ્કાર

૧૦૭૦. **આદિત્યાન્તર્ગતાય નમઃ**

સૂર્યમંડળની અંદર બિરાજતાને નમસ્કાર

૧૦૭૧. **કાલાય નમઃ**

કાલ-રૂપને નમસ્કાર

૧૦૭૨. **દ્વાદશાત્મને નમઃ**

બાર સૂર્યનારાયણ-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૭૩. **સુપૂજિતાય નમઃ**

ઉપાસકો દ્વારા મંત્રોથી સુંદર-રીતે પૂજાયેલાને નમસ્કાર

૧૦૭૪. **શ્રીભાગવત-રૂપાય નમઃ**

શ્રીમદ્-ભાગવત-સ્વરૂપને નમસ્કાર

૧૦૭૫. **સર્વાર્થ-ફલ-દાયકાય નમઃ**

શ્રીમદ્-ભાગવત રૂપે સર્વ-પુરુષાર્થોના સર્વાર્થ ફલરૂપ પ્રેમલક્ષણા-ભક્તિનું દાન કરનાર-શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર

ઈતિ શ્રીપુરુષોત્તમ-સહસ્ર-નામાવલી-સંપૂર્ણ ॥